

ขนิษฐา

ริ้ว

ธันวาคม

๒๔๗๗

สำนักงาน

๑๒๒๑ หน้าวัดราชบพิ

ถนนเพ็ญนคร พระนคร ไทศัพทศ๕๔

หลวงสรรพากร บรรณาธิการ

ห้างหุ้นส่วน ไทยเชม เป็นเจ้าของ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทยเชม หน้าวัดราชบพิ ถนนเพ็ญนคร พระนคร

กำหนดเวลาออก ในวันที่ ๑๕ ของเดือน หากจะคลาดเคลื่อน คณะพยายามจะไม่ให้เกินกว่ากำหนด ๑๕ วัน (คือ ไม่เกินกว่าเดือนที่ออก)

อัตราค่าบำรุง ในพระราชอาณาภิรตสยาม ครั้ง ๓ บาท, ส่งทางไปรษณีย์อากาศ ครั้ง ๓.๒๕ บาท, นอกพระราชอาณาภิรตสยาม ครั้ง ๓.๕๐ บาท, ถ้ารับไทยเชมรวมข่าว รายสัปดาห์ด้วย ก็รวมกัน ครั้ง ๔.๕๐ บาท, ส่งทางไปรษณีย์อากาศ ครั้ง ๕.๒๕ บาท, นอกพระราชอาณาภิรตสยาม ครั้ง ๖ บาท.

การบอกรับ ไม่จำเป็นต้อง รือ บอกรับตั้งแต่รับขึ้น จะบอกรับตั้งแต่รับไรก็ได้ ไปรษณีย์ความจำนยังสำนักงานข้างบนนี้ โดยทางใดทางหนึ่งแล้วแต่ความสะดวก พร้อมกันเงินค่าบำรุง สำหรับผู้ที่อยู่ต่างจังหวัด ไปรษณีย์เงินทางอากาศ สำหรับผู้ที่อยู่ในจังหวัดพระนคร จะให้ไปรษณีย์เงินที่ขึ้น พร้อมกันนำหนังสือส่งยังท่านที่เคียวก็ได้.

ราคาเย็บเล่ม— ปกหนังสือทั้งตัวเล่มละ ๖ บาท, สันหนังสือเล่มละ ๓ บาท, ขั้วหนังสือเล่มละ ๒ บาท, หนังสือไทยเชม ๒ เล่ม เงิน ๔ บาท, ขั้วหนังสือเล่มละ ๓ เล่ม เงิน ๕ บาท, หุ้มผ้าทั้งตัวเล่มของสัน ขั้วหนังสือเล่มละ ๒ เล่ม เงิน ๒ บาท ๕๐ สตางค์, ขั้วหนังสือเล่มละ ๓ เล่ม เงิน ๓ บาท.

อัตราค่าลงแจ้งความ ในแผ่นกระดาษหลังปกหน้า และ ปกหลัง พิมพ์ด้วยหมึกสี เข้มหนา บัดละ ๖๐ บาท, ในแผ่นกระดาษสีต่าง ๆ สอดอยู่ภายในปกหน้าและหลัง เข้มหนา บัดละ ๕๐ บาท, ครั้งหรือครั้งหน้า ๓๐ บาท.

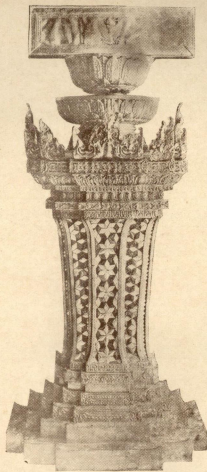
นายทองทศ ไวทยานนท์ ผู้พิมพ์โฆษณา

พิมพ์วันที่ ๑๕ มกราคม พ. ศ. ๒๔๗๗

บัญชีเรื่อง

(ปีที่ ๑๑ เล่ม ๘ วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๗)

เฉลิมรัฐธรรมนูญ	หน้าพิเศษ
ถวายพระพรชัยมงคล	” ”
มาสาธุสสรณ์	” ”
เพราะ——!	ด.โชตินันท์ หน้า ๕๒๕
“เรื่องที่ต้องรู้เอาจเอง”	ส. โพธิ์ศรี ” ๕๓๐
บทเพลงของเควีไซโมโด	แม่โจน ” ๕๔๐
หนังสือ	บุญชน อัครถากร ” ๕๔๒
บุญเกอ	สันตารมย์ ” ๕๔๗

เจดีย์รัฐธรรมนูญ

วันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗ เป็นศุภวารมหามงคลสมัย
 สยามได้ดำเนินลักษณะการปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญ
 ได้เวียนมาครบรอบ
 ขออำนาจคุณพระรัตนตรัย และสรรพสิ่งซึ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก
 จงดลบันดาล ให้รัฐธรรมนูญ แห่งพระราชอาณาจักรสยาม
 จงสถิตสถาพรอยู่ คู่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
 อำนวยความสุขสรวสันติคุณ แก่ประเทศไทย
 ชั่วกาลนานเทอญ

ถวายพระพรชัยมงคล

วันที่ ๒๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๓ เป็นสุวารมหาลักขิตมมงคล
สมัยคล้ายวาระพระราชสมภพแห่งสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี
ได้เวียนมาบรรจบครบรอบ ข้าพระพุทธเจ้า คณะไทยเขมร ขอพระราชวโรกาส
ถวายพระพร

ขออำนาจคุณพระรัตนตรัย และสรรพสิ่งซึ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก
จงดลบันดาลให้ทรงพระเจริญสิริสวัสดิพิพัฒนามงคล แห่งจตุรพิพร ทุกประการ
และทั้งป้องกันสรรพภัยวิบัติทุกสถานอย่ามาพ้องพานพระยุคลบาท เทอญ

มาสาธุสสรณ์

สันติโธ จัตติโย ตะปะติ”

(ฉัมมะบท ชุตตะกะนิคาเย.)

(โคลงสุภาพ)

๑ “ยามองค์จัตติยะเจ้า

“ทรงพิชัยภูษา

“ยามนั้นย่อมสง่า

“ราวจะชวนข้าแก่แล้ว

๑ นิกรใดไร้ราช

เหมือนขาดธงชัยชู

ขุนนำรบวิบุ

ไร้มัธยมจึงว่า

๑ ภัยพาลใดจะสู้

ใจเหี่ยวย่อมบ่ทน

ใจเหิมย่อมประจัญ

อาจชนะแพ้ได้

จอมประชา

เสร็จแล้ว

งามจับ ใจเอย

แก่วนกล้ากลางสมร” ๑

นำหมู่

จิตต์กล้า

พลอีก หาญฮือ

เหว่แท้โคปาน

ใจตน ได้ฤ

ศึกไซ้

ศึกห่อน เกรงเลย

แนแท้เพราะขวัญ

๑ เหตุฉะนั้นยามเหล่าข้า
วีระราชกษัตริย์ทรง
กรรุมพระแสงข
จัตตังปราโมทย์น้อม

เห็นองค์
เครื่องพร้อม
ขรรค์พร้ง
นอบเกล้าบังคม

๑ บรมกษัตริย์เจ้า
ทรงรัตนโกสินทร์
บุทธศาสตร์ทรงขึ้น
เหมือนกษัตริย์อารยะก

จักริน
แหล่ง
ชาญเชี่ยวชาญ
ก่อนแท่นทุกองค์

๑ ทรงผดุงพลพยุหพร้อม
ทรงสถิตที่จอมพล
ทรงเอาฤทัยสนธิ
ทรงเมตตาพลแล้ว

เฝ้า
เฟริศแพร่
สอดส่อง
มาตรมั่นพระสหาย

๑ ฉะนั้นชาชนักรบเชื้อ
จึงอุตสาหออกไป
ซึ่งชัยจบได้ชัย
ประกาศเกียรติอะคร้าว

ชาติไทย
ศึกหัว
ชนะศึก
ครีกกรินเกียรติสยาม ฯ

จากโคลงสุภาษิต

พระราชนิพนธ์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

เพราะ_____!

ค. โซตินันท์

“นอนนิ่ง ๆ นะระ ประเคี้ยวเคี้ยวเท่านั้น
แหละ!”

“คะ!” อย่างประหม่า

“อา! ให้ง่วงอีกสักนิดหนึ่งได้ไหมระ จะ
ได้สะกวกหน่อย?”

“นั่น...ยังงั้น!” ด้วยความพอใจ

สมัยนอนนิ่งไม่กระตุกกระคิก หลับตา
พริ้ม หายใจรวบ ๆ ด้วยความทวาทวัน
พรนพรงในสิ่งซึ่งยังไม่เคยประสบ และระไ
ลัมรสเย็นครั้งแรกในชีวิตอันพึงอย่างเข้าส่ว
รูนกาคักของหล่อน เป็นธรรมชาติอยู่เองที่
หล่อนจะต้องนั่งและเกรงกลัวไปต่าง ๆ นานา
ถึงความเจ็บปวดอันระพึงได้วิญจากการกระทำ
นั้น ๆ นั้นเขาจะทำอย่างไรหนอ? เมื่อนก
ถึงเขา—หล่อนรู้สึกเสียว—ขนลุกซ่าไปหมด
ทั้งตัว โลหิตคึกซ้นหน้าหล่อน หนาวสั่น
แล้ว ในเมื่อรู้สึกว่ามีมือของเขาได้มาสัมผัส
กับแก้มอันเป็นพวงของหล่อน แล้วก็เลื่อนไป
ขยิบอยู่ที่คางอันมีลม หล่อนคิดว่าด้วยความ
ทวาทเกรง อยากจะลืมตาขึ้นมองว่าเขากำลัง

จะทำอะไรกับหล่อน แค่นั้นไม่กล้า! หล่อน
ตะคอง พลังหลับตาในเมื่อรู้สึกว่าเขาได้เอา
อะไรใส่เข้าไปในปากของหล่อน ความอยาก
ทวาท ทำให้หล่อนต้องลืมตาขึ้นโดยมิได้ตั้งใจ
โธ! นึกเคี้ยวเท่านั้นเอง กระรอกยานกลม ๆ
เล็ก ๆ มีค้ำถืด กำลังอยู่ในมือของเขา เขา
ใส่กระรอกนั้นเข้าไปในปากของหล่อน พลัง
พลิกไปพลิกมา เพื่อให้ริมฝีปากแสงไฟสว่าง
ซึ่งอยู่ทางด้านหน้าของหล่อน เขากำลัง
ตรวจดูว่าฟันซี่ไหนของหล่อน ที่ทำให้หล่อน
ต้องทนทุกข์ทรมาน ริมฝีปากเจ็บปวดมาจนไม่
เป็นอันกินอันนอนตลอดเวลาเกือบ ๓ วันเต็ม ๆ

“โอ! เจ้าฉันเอง มันเจ็บโพรงอย่าง
นี้เล่า จึงทำให้ปวดคัก ไม่เป็นไร ประเคี้ยว
ก็แล้ว”

“คุณจะทำอย่างไรคะ ถ้าโดนสะกิดคัก
แย่ะ คงเจ็บมากทีเดียว?” หล่อนพึมพำ
อย่างตะกุกตะกัก

“ไม่เจ็บอะไรหรอก คักอย่าเสียนึกเคี้ยว
เท่านั้น!”

ค. โชตินันท์

ขันว์

“กายจริง ฉึกษา ก็เห็นจะทนไม่ไหว
หรวอกะ”

“ไม่หนักหนาอะไรนักหรอก แล้วยัง
เท่านั้น แล้วข้าหมก ไม่รู้สึกอะไรเลย
ที่เคียว”

บร้อว์! อะไรเข้มแรงแม่เจ็บ! กูหน้าคาสี,
ออกนํ้ากลัวยังนั้น สมม็อกคงจะหนักพลก
หล่อนนั! ที่จริงเขาเป็นนายแพทย์ทหนุ่ม
และรูปร่างผู้หนึ่ง เสี่ยงของเขามักจะวาน
ฟังกุ่มนวล แต่ในขณะที่หล่อนกำลังมีความ
ทวากเกรงอยู่เช่นนั้น เขาก็ก็ยักยักกันหนึ่ง
ที่นํ้ากลัและครุฑที่สุดท้าย” นั่นเอง หล่อน
คิดว่า หล่อนยังไม่เคยพบ หรือเคยได้เห็นใคร
จะมีกวางตาโตเยือกกว้าง และร้องมองฉิ่งก
เช่นนั้นเลย แม้แต่การขมกักระคางและครุฑ
ออกอย่างนั้น—บร้อว์!

แม้จะไ้รับคำรับรองเช่นนั้นแล้ว ก็
หล่อน ก็ยังไม่สู้จะ แน่ใจนัก ว่า มัน จะไม่ เจ็บ
หล่อนทวนคิดถึงความปวดของมันที่เคียวทรมาน
หล่อนมาจนไม่เย็นอันใดอันหนึ่งมาแล้ว ก็ซึก
จะบังเกิดความมานะขึ้นมานัก ๆ สหาย
ของหล่อนผู้ใดเคยผ่านการกระทำเช่นนั้นมา
แล้ว ตลอดจนทันทแพทย์หลายท้อหลายนาย
ไ้รับรองมาแล้วเช่นนั้น หล่อนก็ยังไม่วายจะ

กลัวอยู่กั และหล่อนกลัวเขามากเสียด้วย
หล่อนต้องพยายามระงับความทนทนและความ
ทวากเกรงของหล่อนอย่างสุกความสามารถ
จึงทำให้หล่อนทนงอยู่ได้ ยืนเฝ้าสำหรับทำ
ฟัน ซึ่งนายแพทย์หนุ่มได้พยายามอย่างที่สุด
เหมือนกัน ที่จะให้หล่อนไ้นั่งและฟัง อย่าง
สบาย

“น่อยังไรละ!” เขายม เมื่อหลาย
นาที่ไ้ผ่านพ้นไปแล้ว ซึ่งสำหรับหล่อนรู้สึก
ว่า นาที่หนึ่ง ๆ มันช่างนานเสียเหลือจะทนทาน
กัเคียว “โหมละ ไม่รู้สึกเจ็บอะไรเลย
ด้วยซ้ำ!”

“ค—กะ!” ลมัย วยอย่างไ้สู้ระแน
ใจนัก

ณัคนั้นเอง หล่อนเพิ่งจะเริ่มรู้สึกใน
ความเป็นเส้นไ้ใน ประการต่าง ๆ ของเขาเป็น
ครั้งแรก เป็นความงามและความสง่าชนิก
ที่หล่อนกระนั่ง และไ้ผ่านอยู่เสมอ ๆ ด้วยความ
พอใจ และชมเชยนั้นเคียว แปลกใจจริง ๆ
ทำไมหล่อนจึงไม่สังเกตเห็นเสียก่อนหน้านั้นเลย
หนอ ไ้หน้าอย่างนั้น และการขมกัอย่างนั้น

“สำหรับวันนี้เป็นเสร็จธุระกันที่หนึ่ง”
เขาพูดในขณะที่ช่วยพยุงหล่อนลงจากเก้าอี้
“แต่วันหลังผมอยากจะขอเชิญไ้มา ทวาก

ด. ไชตินันท์

หน้า ๖

ออกอย่างนั้น! เกรงใจ? วัง! หล่อน
รู้สึกเกรงใจเขาเป็นที่สุด

อย่างไรก็ตาม การไปหาแพทย์ของหล่อน
ก็เลื่อนกำหนดเวลาออกไปอีกเรื่อย ๆ จน
กระทั่งวันหนึ่ง หล่อนเห็นเขาเดินอยู่บนบาทวิถี
ตรงถนนข้ามฝั่งถนน เขาเห็นหล่อนเหมือนกัน
และกำลังจะข้ามถนนเข้ามาที่หล่อน ก็พอก
บังเกิดเรื่องอย่างแปลกประหลาดขึ้น กล่าว
คือ หล่อนบังเกิดความรู้สึก หวาดเกรงขึ้นมา
อย่างรีบร้อนไม่ถูก—ก็พยายามหลบหนีไป
โดยเร็ว

ด้วยความกระพริบตา หล่อนก็หกล้มด้วย
หัวหมุนลงโดยเร็ว คล้าย ๆ กับการกำลัง
ขึ้น หล่อนรีบวิ่งฝ่าเท้าแถวฝั่งถนนที่กำลัง
สวนมาอย่างไม่หยุดยั้ง จนเลยเข้าออก
ถนนหนึ่ง ซึ่งหล่อนรู้สึกเขินแค้น—แน่นอน
แล้วว่าหล่อนได้หนีหน้าเขามาพ้นแล้ว ต่อ
จากนั้น หล่อนก็รีบขึ้นรถกลับบ้าน ว่าพึงไป
ตลอดทางว่า สิ่งที่ทำให้หล่อนได้กระทำมาแล้วนั้น
ออกจะไม่สุภาพอย่างมากทีเดียว และดูเหมือน
ไม่มีความจำเป็นอย่างไรเลยที่จะเห็นเขาคอยช่วย
แก่หล่อนได้กระทำได้แล้วเช่นนั้น เพราะ
อะไรหล่อนก็ไม่แน่ใจนักว่าจะให้คำอธิบายได้
ถูกต้อง

ผลสุดท้ายหล่อนกลับโกรธตัวเองเสียเป็น
อันเนืองเนือง นั่นมันเรื่องอะไรกัน

“ถ้าฉันจะได้พบปะกับเขาอีกเลย
เป็นแน่” หล่อนคิด พลางก็ครุ่นคิดถึง
ไว้นั้นด้วยอาการครึกครอง “เราคงไม่มี
อำนาจใจพอที่จะพบหน้ากับเขาได้อีกเลยใน
เมื่อใดที่ท้ายเขาออกอย่างนั้นแล้ว ทำไมจึง
อย่างนั้นหนอ?”

บุพเพสันนิวาส! เขาทั้งสองได้พบกัน
อย่างจริงจังอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้เขาเป็นผู้
ได้เห็นหล่อนก่อน เขาจึงไม่เสียโอกาสให้

หล่อนเลี้ยวหนีไปอีกได้ ลมพัดพัดโชย
จิ้งจกก้าวขาไม่ออก ยืนนิ่งประจักษ์ตาเห็น
“ผมขอโทษ คุณลมพัด ที่ทำให้คุณ
ตกใจ”

“——?” สีสหน้าของหล่อนแดงระเรื่อ
“ไปรตอย่าหาว่าผม อย่างโน้น อย่างนี้
หรือโกรธเคืองอะไรผมเลย” เขาพูดเสียง
อ้อ ๆ “พื้นของคุณนั้นก็เป็นปกติธรรมดาแล้ว
จริง ๆ! ——”

“ก็แล้วที่คุณ——?”
“อ้อ—ที่ผมบอกว่าคุณอยากจะทำอะไรอีก
ครั้งหนึ่งนั้น ไม่ใช่ว่าพื้นของคุณยังไม่เรียบ
ร้อย หรือจะต้องทำอะไรอีกหรอก”

พ. ศ. ๒๔๓๓

เพราะ_____!

“แล้วทำไมคุณจึง_____?”

“ว่า—ผมจะได้พบกับคุณอีกครั้งหนึ่ง”

“เพราะผมอยากจะได้เห็นที่แน่นอนใจว่า ท่านเอง เพราะ_____”

_____ง่า_____”

“_____?”

“_____?”

“_____!”

๑ ข้ามเขื่อนแรม แร่มฟ้า ทาราคาย
สยเนตรเจ้า ท่านัน ขวัญชีวิต

ไม่เหมือนสาย เสน่ห์ กระจักดิ์
เสมือนนิมิต วิมานฟ้า ลอยมาเฮย ฯ
พระศรี นิลพนธ์

“เรื่องที่ต้องรู้เอาเอง”

บันทึกโดย “ส. โพธิ์ศรี”

—“ป” —

“ขอฝากเรื่องนี้แต่ “เธอ” ด้วยความรักและห่วงใย”

“—ผู้ชายทุกคนก็ต้องรู้จักความเป็น
เจ้าชู้ เมื่อไถ่อยู่ใกล้ผู้หญิง— จะสับสน
หรือไม่—ไม่เย็นชัฒหา—ถ้าเขามีโอกาส?
ยัง “เธอ” หญิงผู้หนึ่ง—ผู้ที่อยู่ใกล้, สับสน
ด้วยละก้อ—”

ใครคนหนึ่งเขียนตามความเข้าใจของเขา
อย่างนั้น!

“—ผู้หญิง ทุกคน ก็ต้อง รู้จักความ
ภาคภูมิใจ ถ้าหล่อนใดเธอโอภาสอย่างเคียว
กัน—ก่อนนั้น—แอม! สติการวิยะ
ท่านว่า—เธอจะต้องเกิดมีอาการ— คือน
เย็น ยมเย็น—ละอาย—“มกมิก”—
มันคว้น—และ—และ—ถึงกระมังให้
ก็เย็น—”

ใครคนหนึ่งก็ว่าอย่างนั้น!

อ้อ! ข้าพเจ้าเคยอยู่แล้วเทียบว่า—(ไม่
เคยถูก?)—เรื่องมันอาจะเป็นจริง แต่—
เอ!—เอ!—เอ! ออกคึกใจสงสัยอยากจะลอง

คึกขยเล่นสักหน่อยว่า มันเพราะอะไรกัน?
ค้นหาในหนังสือต่าง ๆ ก็แล้ว ทำวิจัยทำว
ก็แล้ว ไม่มี ไม่เข้าใจ เคยอยู่โรงเรียน
เย็นหลายยก็ไม่เคยรู้

ขยัย ๆ แยม ๆ เพียงแค่ว่า— เรื่อง
พรรคคนต้องเรียนกับธรรมชาติ แล้วก็ได้ตัว
ธรรมชาติมา! ยิ่ง เคยมีคนเห็น เคยมีคน
นั้นจนถึง ไม่ยกให้เจกกันจ้ง ๆ สักที! เขา
เข้าใจกันทุกคน แต่หาครไม่ไ้ ว่ากัน
ว่า—ใครรู้จัก—เข้าใจ มันแล้ว ก็สอนให้คน
อื่นไม่ถูก อ้อ! หนักมือ,

คึกมาก หนักจนทนไม่ไหว เหมือน ๆ จะ
เวียนหัว จังรวม ๆ เหตุที่เคยผ่านด้วยคน
บ้าง คาย้าง หย้าง และอะไร ๆ บ้าง (เพียง
แต่ผ่านกันไปไม่ใช่พยจัง ๆ) มาลองเทียบ
เคียงดู แต่ก็อีกนะแหละ ยิ่งยุ่งใหญ่ มันวน
เวียนยากยิ่ง ไปได้ว่า ครุฑที่โรงเรียน แกนออกให้
คึกเลฆ ในใจ ชะนิคยวก ๑๐ ชั้น คุณ ๓ ชั้น

พ. ศ. ๒๔๗๗

เรื่องที่ต้องรู้อาใจเอง

ว้าย! ไม่เอาละมันตะแบยคิดในใจ ลองจับ
ดินสอวาง ๆ ลงขยดลยขย ตามแต่จะนึกได้
แล้วก็ขอสั่งให้คุณบรรณาธิการไปพลอยเวียน
หัวท้าย—และ—ฮะ—ฮ้า! ตามใจท่านชั้ละ
ถ้าไม่ยอกเวียน คนเคียว จะฝากให้ท่านผู้อ่าน
“ไทยเขมม” พลอยรับส่วนแบ่งบ้างก็กระเรียน
ไว้มี—?

“—เขาผู้นั้น, เป็นชายหนุ่มอายุสัก—
นั้นแหละ! เขายอกว่าเขาเขียนทวารมาแล้ว
ยักขัน, เขมมแซ่, เคยทุกข, เคยสยาย—
ฮือ! เคยขยวเรียนมาแล้วก็วัย—เขาทำงาน
รตไฟ เป็นเสมียนสารวัตรเคินรด—

“ฉันทักผู้หญิง คราวเคียว ถึงสามคน!”
เขาคย แต่เขายังออกคำว่า “—ไม่ใช่คย—
ให้กัน—”

ข้าพเจ้าจะไปชักคอเขาทำไม จึงนะ เรือง
ชะนิกันะใคร ๆ ก็ชอย ถึงจะคยกันเรือง
อะไร ๆ มันก็ไมพั้น “หญิง ๆ—ชาย ๆ”
ไปได้ แล้วก็โอ้คำว่า “หญิง—ชาย” นั้
นะ ถ้าไม่แปลว่า “รัก—รบ” แล้วจะแปล
ว่าอะไร? ก่อน ๆ นี้เคยทกใจเมื่อเสียด
หรือไม่เสียดเพื่อน ๆ มาเห็นข้าพเจ้าอ่านหนังสือ
เรื่องรัก ๆ ใคร ๆ เขาว่า— “โอ้นเป็น
โรคบ้าผู้หญิง” และอีกคนหนึ่งว่า “—โรค

มันอ่านขั้โรคให้กำเวม” ข้าพเจ้า
ปลงตกเสียแล้วแลเห็นชัค ขยว่าแต่ข้าพเจ้า
เลย ต่อให้ใคร ๆ และเพื่อน คนนั้น ก็เคย
“วุ่น” มาแล้ว ไม่งั้นมัน รอยคั้มาาก
ไหน? และแล้วก็มาเห็นจริงคยเพื่อน อีก คน
หนึ่งพูดว่า “เรอวก คยของของชีวิต เรอ
ของความสคคชน และเรอของความทุกข
ความวนเวียน เป็นเรอจำเป็นเรอต้องคักมา
ถ้าใครไม่ชอย “รัก” คนนั้นต้องกายไปแล้ว
หรือยังไมเกิด แม้แต่โลกเรอวกก็เขวนอยู่
ไ้คั้วยส่ายไ้แห่งความสั้พพัน ความคัก
คกของความรักความเสน่หา”

“ทั้งสามคนทั้คักคัก—” คนนี้คย
อย่างเย้คเลยต่อไป “มันสสั และความ
สคคชนไ้ในความรักคนละแบย คนหนึ่งชอ
เกสร ย้านอยู่ประคยณพินณโลก คนนี้
แรกพย หล่อนมารั้ของซึ่งเพื่อนส่งมาให้
ทางรตไฟจากเชียงใหม่ ฉันทเป็นพนักงาน
รั้สินค้ำ เกสรเขาไ้รั้มาแสดงชอรั้ของ
ของไมมีมา วันนั้นกลยเปล้า ๒ วันของมา
ถึง แต่ไมเห็นหล่อนมารั้ ฉันทไปเที่ยวทลาค
กรมททารเข้าวันรุ่งขึ้น พยเกสรชอรั้เข้าอยู่
จึงรคคยเวลาคคั ชะระกนเรอจางขาม
ฟาก ฉันทขคเรอของมาถึง หล่อนเชิฉิ

ส. โพธิ์ศิริ

หน้า

ให้แะบ้าน คุยกับแม่ของหล่อนจนสายแล้ว
ก็ลา——

ตอนเย็น — ฉันนำของนั้นไปให้ถึงบ้าน
ทันแม่พวยแม่ อยู่แต่เถรกับน้องเล็ก ๆ คน
หนึ่ง คุยกันนาน——ต่อจากนั้นฉันไปเที่ยว
บ้านหล่อนเสมอ สักเดือนหนึ่งเรไ้ เรา
รักกันและเข้าใจกันดี เย็นวันหนึ่งเราพอกัน
ที่กำแพงเมืองใกล้ทางรถไฟ

“รักเธอเหลือเกินเถร” ฉันโยกอก
พร้อมกับพูด “ในชีวิต อันแสนแค่นี้ ของพี่
นอกจากจะต้องผจญกับความยาก ความทุกข์
ยาก และเป็นเพื่อนสนิทอยู่ด้วยความเปล้า
เปลี่ยว—ว่าแต่แล้วก็ไม่มีความหวัง ไม่มีความ
มุ่งหมายอะไรเลยที่จะยึดถือเป็นขวัญแห่งชีวิต
เหมือนเรือที่ลอยเคี้ยวอยู่กลาง มรสุมในมหา-
สมุทรโดยปราศจากทางเลี้ยว หรือหลักค้ำ
ยันปราศจากผู้นำในทางอันอันตราย จนฉัน
—กับพี่ได้พบเธอแล้ว เถรของพี่ เธอ
จะเป็นแสงสว่าง—เป็นขวัญนำชีวิต—เป็นทาง-
เลี้ยว บังคับความเย็นไป ภายหน้าของเราไปสู่
ความมั่นคงและสุขสันต์ รักพี่นะ— แล้วก็อยู่
ในความทำนองนั้นของพี่ เถร — ยอ
รัก!”

เถรซบหน้าลงนั่งแนบ กับไหล่ ซ้ายตรง

หัวใจ “ฟังเถร! ฟังดูซิเถร” ฉันพูด
และกอดไว้กระซิบซิก “เธอได้ยิน—หัวใจพี่
ที่กำลัง คร่ำครวญ ว่าฉัน ถึงความรักเธอไหม
จะ—?”

เงยหน้าขึ้นมองฉัน อย่างบอกว่า รักอย่าง
สุดสวาทจากใจ! “—เพราะเถรรักพี่—”
หล่อนพูดแล้วเขา “—รักพี่นะ—ความรัก
จึงเสียสละ ละทิ้ง สมบัติ ของ ลูกหญิง อันควร
สงวนไว้ให้บริสุทธิ์ไว้เป็นศักดิ์ พี่ควรเห็นใจ
เถร พี่ยอมพล่อยตัวความใจพี่—ถึงเพียง
นี้ พี่อา! พี่รักเถร โปรดให้ความเมตตา
นี่ยกยวาทตลอดไปเถรนะกระ”

ฉันจูบหล่อนตรงที่คอที่ขาว ละเอียดยิ้ม
นวลกลมเย็นล่ำค่าแก่งกลิ้ง “—พี่รัก
เถร มากเกิน ที่บอก ได้ — มากกว่า ลมที่
หายใจ”

“ในชีวิตของเถรจะไม่ต้องการอะไรอีก
นอกจากความรัก—ความเมตตาของพี่ ขอ
เพียงสักเล็กน้อย—แต่ให้ยืนนาน——”

รักกันอย่างออกหน้าจะไ้เป็น คู่ร่วมทุกข์
สุข แต่เถรเป็นหญิงที่มีความรักในฉันกับ
มีความรักในเกียรติยศชื่อเสียง และมีความ
เคารพต่อธรรมเนียมประเพณีเท่า ๆ กัน หล่อน
ขออภัยให้จากการสู่ขอกับแม่ของหล่อน ยอ

พ. ศ. ๒๔๗๗

เรื่องที่ต้องรู้เอาเอง

ว่าดังอย่างไรก็ไม่ขัดข้อง ฉันได้ลูกไม้

“เห็นความจำเป็นของพี่เถิดคะเกสร พี่
ไว้ญาติขาดพี่ พอดีเธอแล้วว่าเหมือนเธอ

ลอบ ใครเล่าจะกระดามราดการให้ และ
โดยเพราะพจนโศกอย่างนั้น แม่เธอ—แม่

แต่เธอจะยอมไปอยู่กับพ่ออย่างไม่ต้องมีพี่อะไร

ก็จริงก็ต้องลำบากหาใช้น้อย ความเป็นอยู่

ไม่มีหัว—ทางอย่างพี่หรือจะเอาอะไรไปสู้ขอ—

แม่แต่เงินที่ ใ้รับจาก การงาน ก็ไม่มีเวลาพ

กันใดโดย—ไปกับพี่ละ— เป็นเพื่อนพี่—ไป

ช่วยพี่—ถ้าปล่อยไว้ไหนเลยจะพ้นตัว—

การสู้ขอแน่นอน คุณแม่เธอ ระคิดเห็น

อะไรกับคุณอย่างพี่—แต่เธอเองยังกลัวว่า—”

“อย่าพูดอย่างนั้นค่ะพี่—” หล่อนสอ

“—เกสรไม่กลัวไม่เกรงความทุกข์ยากเมื่อ

ไ้ได้อยู่ในวงแขนของความรักอย่างพนิ แม่แต่

ความตาย—เท่าที่ขอจริงมิใช่ว่าจะเขินคว

มิใช่ไว้วางใจ เพื่อความเป็นไปโดยถูกต้อง

แก่ธรรมนิยม—เพื่อความกตัญญู—และเพื่อ

ความซนคา ซนใจ แทนความเศร้า—ความ

อับอายอันจะเกิดขึ้นแก่ท่านผู้ให้กำเนิด หรือค

—เหตุผลของพียงไม่น่าจะวิตก พี่รักเกสร

พี่คงเสียสละและอยู่เพื่อพี่ทุกทีสละ คง

ทนเสียแต่กับ—ถ้าเชื่อ—ถ้ารักเกสรคนรัก

ของพี่รองขอและวิงวอน อย่าเขินนัก—อย่า

ก้มหน้า มีทุกขยามใดก็เข้ามาหาเกสร น้อง

ระพลจะตั้งใจช่วยแบ่งทุกข์, คงรักไว้

รอทำ เงินทองที่ไ้มาวางใจให้น้องช่วย—

แล้วไม่ช้าหรือคะ พี่ของเกสรจะแข็งแรง

พอจะรับรอกับคุณแม่ตามความนิยมไ้”

“—แต่—แต่ถ้าพี่—” ฉันหาเหตุ

มาหักล้าง “—ถ้าพี่ต้องจากเธอ—ย้าย

ไปเสียก่อนระคงตัวและไ้เธอมา หรืออย่าง

น้อยไม่สำเร็จกับอยู่สรวทใด ๆ—”

“—นั่น เป็นความเกรงของพี่มิ ไ้ซ่อน-

แะ—” หล่อนตอบน้ำเสียงอ่อนโยน แต่

หนักแน่น “—เธอจะระ คหากจะเขินไป

จริง วันใดที่พี่จาก—วันนั้นแหละเกสรจะ

ไ้คำคอยและไ้ความเก็ดเกี้ยวแกพี่—ระหว่าง

ยังอยู่เห็นกันอยู่เช่นนี้—” พวกพลางหล่อน

เลือนมอมาโอบคอ และรุมทอถน อย่างเอาใจ

“—เห็นกัน—รักกัน—อยู่อย่างนี้เขินสุข

แล้วมิใช่หรือคะ?”

“พี่ต้องการมากกว่านี้—?” ฉันยิ้ม

มองดูตาแล้วก็ขยิบตลกขึ้น

“วู้!” หล่อนร้องพลางคั่นคม “—ไ้

เร็วอย่างนี้ละก็—ไม่ไ้ไ้ใช้ของก็ระคะ—”

แล้วก็กระซิบเอาใจอย่างแผ่วเบา “—หาก

ส. โพธิ์ศิริ

ขึ้น

อัน—สิดะ—ตำหรับเกสร—พักรกรวด
—เกสรระรอฟ รอนกว่า—เมื่อใดเกสร
แล้วพ็ต้องไม่หา—” หล่อนชุกซ่อนหน้า
ไว้กับอกอย่างเต็มอขาย!

นั้นแบบของหญิงที่มีความรักคู่กับความ
กึก ฉันทอมแพ้ ไม่เคยล่วงเกินหล่อนมาก

กว่าควรเลย ระหว่างนั้นเราพากันไปไหน
ไปเที่ยวตามใจสมัคร แม่ของหล่อนวางใจ
ลูกและไม่ขัดขวางเราเลย อยู่ต่อมาเช่นนี้
สัก ๒ เดือน ก็มีหญิงสาวคนหนึ่ง ชื่อว่า
ลูกจัน ในตลาด ซึ่งบ้านเขา ใกล้กับบ้านพักฉัน
เพิ่ง ออกจาก โรงเรียน ที่เชียงใหม่ มาอยู่บ้าน
เข้าเช่นเห็นกันเสมอ ฉันกำลังมีเลิศจิตอื่น

ระอุแห่งความเป็นหนุ่มนักเวลานั้น เลยเกิด
เล่นตามสวนอันชื้น เย็น—ย้ายฉันกลับจาก
ทำงาน พอสงครก จักรยาน ขึ้นบนเรือน เบิกหน้า
ท่างโผล่หน้าออกไปขึ้นไค้เรือ แล้วฉันก็กลับ
ออกแสดงท่าพระเอกสำหน้าออกอาการทวยไทย
โรยแรง และในโอกาสนั้นจะเบิกเสียเพราะ

รักเธอ แรก ๆ หล่อนยังบุก สบกับหน้า
อย่างขึงคั้น นานเข้าก็เพียงคั้น หนักเข้า
ก็ยอมอย่างเวทนา และนาน—หนัก ทลาย ๆ
ทน ทลาย ๆ ควรว ก็เลยแสดงท่านางเอกคอบ
แล้วถึงส่งสาส์นให้กัน ทอยมาควรวแรงแรง

ด้วยสำนวนเหยียบหยามกันเต็มที่ ค่อย ๆ
หย่อนลง ๆ จนที่สุดคนก็พบ ฉันก็เล่นลูกไม้
ชวนกันอย่างเกี้ยวเกศ

“อู! เค้าจะได้เข้าเสียอะไร!” หล่อน
ทอยเมื่อชิมลูกไม้ผลแรก “พริกนั้นจริง ๆ
ก็จัดการสู้อเสียสิคะ—พี่เขา!”

“โอ! ชิวา—” ฉันออกเรียกชื่อ
หล่อนว่าชิวา “—น้องก็รู้ชื่อเต็มใจแล้วนี่
จะ ว่าถึงอย่างไรเสียเคยเธอกะไม่ให้ พี่เป็น
คนไทยและยากจน เทียวเร็วร้อนทำราชการ
กิน—”

“—น้องจะช่วยค่ะ” หล่อนรับรอง
“เคยแกลใจอ่อนหรือถอก ถ้าแม่กับน้องเห็นก็”

“ออกจะเป็นการใหญ่จะน้องชิวา” ฉัน
หาเรื่องจะเลียง “—แล้วใครเล่าจะช่วย
เหลือพี่ ในกรณี อย่างน้อย—จะต้องมีเค้า
แก้ที่นั่นขดไปผูก—แล้ว—แล้ว—เป็นคนต่าง
ถิ่นซึ่งมีหน้าอาภัพอย่างพิน ใครเขาจะ—”

“ต้องพยายาม ชีคะ” หล่อนปลอบ

“พยายามนะคนคักของน้อง ทุกอย่างต้อง
การความเพียรจึงจะมีผล รักน้อง ถ้าเห็น
น้องมีวาคาควรแก่ความเห็นแก่เพื่อน ๆ เท่าความ
ยากเย็นพยายาม—”

ฉันเขาจริงเหมือนกัน คือก้อเข้าไปขอ

พ. ศ. ๒๔๗๗

เรื่องที่ต้องรู้เอาเอง

กับเคยหล่นทรวง ๆ โดยตนเอง หาใครไม่
ได้ เชิญเอานายแม่มกัลลัมส์ไปเป็นเพื่อน
รายงานเหตุถูกพระกัวยสามง่าม เคยของหล่น
โกรธเป็นไฟแกว่า “—เยยะมีเยียงหยงท
หนายทวา— มาโซล็กเสา—มีแม่มุสยลว—”
ข้าแถมท้ายเป็นการส่งล่าวว่า “—เฮีย! อี
กัมกิงสยลวหมวกงัก เยยะธาว—?— อี
เยยะล่ายห้าย!”

ต่อจากนั้นตาเคยเลยส่งลูกสาวไปไว้พิท
เรามิข่าวสาสนถึงกันเสมอ เมื่อหล่นได้
เห็นความพยายามของฉินเป็นประกัน ฉินไป
พิทกร พยกับหล่นตามันคัก คินนินเกอน
ทงายแจ่ม เราเงงลงยงซอนไม่มีมั่งแม่ น้ำ
“คักถึงข้าเหมือนใจระชาค” ฉินพท
ประกอยเมื่อได้กอก และให้แถมกับ รุมกไคพ
กันแล้ว “ความรักที่ไม่สมหวัง กาลัง
ชวนพิให้ ไป สู่แห่ง ของความพินาศ อยู่แล้ว
นะยอกรัก ไม่เห็นใจพิข้างทรอกหรือ?—
สุคแล้ว แสนจะพยายาม ก็มาถูกบ้นทอนลง
เช่นนี้ ข้าว่าควงใจของพิ เธอจะคิก
อย่างไร? หรือปล่อยให้พทกรมครอมไปตาม
กรรม—”

หล่นซ่อนหน้าซยลงสระอินอ่อนไกวไปทั้ง
กาย นานอยู่กับการปลอยโยน แล้วจึงเงย

หน้าขึ้น ควงหน้าขึ้นอาบด้วยน้ำตากัยแสง
จันทร์ “มองกุนรักของพิเสีย—” หล่น
ครวญคลอกกับเสียงสระอิน “—รักพิ—โ!
คอยพิ ระหว่างจากมาอยู่พิทกร น้ำตากัย
ความรักได้ถูกน้อง กล้ากลืนไว้ ได้ความทุกข
ระทมครมครอม แทงจะแยกแแตกร้าง สวง
ไว้ ให้พิเห็น—อย่าให้้องคิกอะไรเลย ความ
คิกของนองที่ไคแนะนำ พิกักค่อนเข้าไว้ใน
มุ่มแห่งความหมกทวงแล้ว ค่อนแค้นนองมิทวง
และคอยคำแนะนำของพิเท่านั้น ยอกนองเด็ก
กะ พินา นองพร้อมแล้วที่จะทำคาม—”

ฉินเข้คักน้ำตาหล่นคักกับการรุมและคอกไว้
มันคงปลอยว่า “อียาร์องให้ข้า—ความ
รักเป็นของคักคักสยอินนง มีอานาในความ
สำเร็จทุกอย่าง เรามิรักเรากักคองมีทางรอก
—ไปเสียกับพิ ทำใจให้ผ่องแผ้วเหมือนควง
จันทร์นั้น— แม้จะถูค คำหินคิกเคียน ก็ยอมมี
เวลาผ่านพิไป คักควงจันทร์ควรวมิเมฆ
หมอกมายคักงัก ก็ยังมีเวลาสว่าง ในชีวิตคน
เราด้ามแค่ความคิกอย่างคิกยว เรากักจะไม
รู้จักความชั่ว จะโทษใครได้ อกรรมนิยม
ประเพณี ความนิยม กักกักไว้ เมื่อไม่มี
หนทางจึงจำใจคักงทอทั้ง—”

เป็นอันว่าเรากอกคอกกันออกเดินทางในคิน

ส. โพธิ์ศิริ

ชิ้นวิ

นั้น จักรกัศยานทำพอ เลยไปนครลำปาง
เขียบใหม่ ชันนิมนต์เสียบครั้งเกิณ กลัษพิษณ
โลก แคที่สุกอยู่กันไค ๘-๘ วันก็ถูกทา
เกียคามคไปจนไค ทัษะกัษให้แต่งงาน
กัษคนหนึ่งในกรุงเทพ ๑ ฉนแทษะเข็น
ย้า ไปหาเกสร หล่อนรูเรองกั ทัษฉนเค็รว่า
ก็ปลอย—

“—ไมไชว่าสนาของหล่อนและพิ หัก
ไจเสียบเด็กเค็ร—เกสร ยักรพิ —ถ้าพิต้อง
การ—”

กัษอย่างน ฉนพิงแล้วลงสระอก ทัษทัษพิค
ไมออก เณคัฉลึงกัษทรวงอกของหล่อน
กัษความอ้อนไจ แล้วพิพว่าพัน

“ยกโทษให้พิเด็กเกสร—พิยังหนุ่มค้อ
ความคึก—หนุ่มค้อความรัก—รักง่าย แค
หน่ายยาก! ความรักของยัวฉนคังและเค็ค
ซากเหมือนเหล็กกล้า ไม่นุ่มนวลอ่อนหวาน
เหมือนเธอหรือคนเกสร พริฐ วิฐคึก
แล้ว เธอละเอียภระค้อค้อความรูไจในนัระก้อ
สร้างความรักโดย ผงจกัศคัคแท่ง เพียงควรว
ละเค็คควรวละนัย บรวจไจใช้คัเข็นนายช่าง
เข้าควยคม ความรักเข็นนัระสำเรไจฉนควย
วิจาวณทัคต้องแท มีรูปสรันกลมกล่อมหวาน
สนิท และเห็นยวแน่นเหมือนเกลียวเชือก ไม

มีเวลาหักและร้าวราน—ยัคนพิทกรัเชอ ทัษ
นัยค้อ บุษพาพร้อมกันไป และมากมายเหลือ
เกิณ—”

“อ้อ! เกยวันไปไคสำนวนปากหวาน
อย่างนมาแล้ว?” หล่อนค้อนให้แทพิองาม
“อีกหน้อยจะทำให้เกสรตายไจ ทัษคสคิ—
แล้ว—แล้วจะเข็นอย่างนเมยว—”

“เข็นไปไมไคทัษรอกยอกรัก!” ฉนพิค
ค้อไป “—พิไมอา—จะ—จะไมทำลาย
เธอเกสร เธอเข็นแม่พระของพิเข็นแท่นบุษ
—ทัษะรัก—จะค้องเคารพ—จะค้องรอ
คอย จนเธอ กรวดาโคย เต็มไจ ความ ลัทธิธรรม
นิยม—”

“มัวแต่ทำเจ้าชู้” เสียงหล่อนคั แค
ควงหนายมละไม “เมือไจจะลงวันของ
ความหวัง—แล้วนพิทำควเพอเกสร ไคเพียง
ไชนแล้ว?”

“—สนนเอประคาว—” ฉนคอย
และนอมลงใช้คัคัหล่อนค่างหมอนหนุน “เหลือ
แต่หัวไจคัร่างกายที่อาภัพนเท่านั้น”
“—แล้วจึงกลัษมาหา เกสร นัระ?”
หล่อนเห็นยวแนม

“ขอโทษให้พิเด็ก—อภัยให้พิสักครั้ง”
“—เกสร ไมเคยลือว่ากัการกระทำซังให้

ส. ไพฑูริ

อินวิ

รัชความเลี้ยวพินของเลาว์ลดี หากไม่มันคง
 (ไม่ได้หมายความว่าความมันมีเงินทอง) และ
 หมันโยกย้ายเปลี่ยนแปลง ก็จะทำให้เลาว์ลดี
 นั้นเสียผล เลาว์ลดีทรอจนกระทั่งเสียหลาย หลู
 ไป—ซากข้าง บางทีก็กระเทือนถึงรากแก้ว—
 แล้วก็ย่ำเผาแห้งแล้งร้อนระว้างโรย เพราะ
 คำนึงการที่หญิงจะเลิอกคู่ จึงจำต้องรอเวียน
 กับวันกับเวลาและควยวัย ประกอบความ
 รมณ์ระวังโศกสุขุม ปะไปโชนหลักชะนิค
 ลงรากงอกใบ (ชะนิคต้นไม้) ก็เย็นชอุญ ถ้า
 ถูกหลักที่มันแต่จะทรงถอน คลอนแคลน เข้านแล้ว
 ก็เนื้อว่าเขรว่าที่กรรม— เกสรไม่ก็เคียนพิ
 ทรอกคัพเพชา! หลก้อย่างพิชอให้เกสรได้มี
 วาสนาพินแล้วจะพินให้แน่น ออกกชอกออกช่อ
 ถ่วงไว้เสีย สร้างใบแผ่กิ่งก้านไว้ช้องกันให้
 พืชไร่ยแต่ความร่มเย็นเย็นสุข เชือกที่เคย
 พืชก็กองไม้รอดอน — เท่าความกระของของ
 พืชแล้วมา จะถือโทษอะไรได้ เกสร
 เห็นใจพืช ความเป็นหลัก (ผู้ชาย) ก็จะต้อง
 ทากัง—ใบของเลาว์ลดี (ผู้หญิง) ไว้เป็นคู่
 ปกป้องกันແกกลม ซึ่งมีละนณกมันแต่จะ
 ผพัง——”

—พระ! พระคงคงควไม่ไ้ เกสรคิด
ถ้าพียงคง เป็นไม้หลักปัก อยู่ โดย ปราศจาก

เสียซึ่งความผูกพันที่เคยมีของเจ้าวลี เจ้า
ไท่เกสรพูนไหมคะ? มาสิคะ—มาหา—
เกสร เกสรก็ตกตลงปลงใจแล้ว ทั้งไม่มอง
เห็นความรุ่งโรจน์รุ่มร่ามของธรรมเนียมประเพณี
เก่า ๆ ของเราอย่างมาก คับ — ซึ่งความ
ห่วงแหน เกลี้ยการตกทอดเอาเงินร้อยทอง
ซึ่งเป็นสินสอด เมื่อมีผู้ทรกทอดการมา
ขอลูกสาว—ไ่ไ่งวาคา? คอยหาโอกาส
ขายลูกทั้งสินค้า มันเป็นการล่วงเลยไกล
พ้นไปแล้ว สำหรับสมัยที่ลูกหญิงมีความรอย
คอยไ่ไ่ว้าเรียนคึกษา พอจะมีสัมปชัญญะ
คุ้มครองตัวเองไ่ไ่ ประทุทองของธรรมเนียม
นิยมเช่นนี้ ไ่ไ่จะรุ่มร่ามแต่อย่างไ่ไ่ย ยัง
เป็นอาวไ่ไ่ให้ชายปากหวานล่อ มาเป็น อุปสรรค
สำคัญคอยหักล้างความดีใจอื่นทั้งมา — เกศ
เคียวของฝ่ายหญิง และมันทำให้หลอนเห็น
จริงจังต่อความลำบากในพินัน ซึ่งเรา
ปฏิบัติให้เต็มตามกำหนดคิดก็จกตั้งรอละเพราะ
ผู้ผู้มีศรีสุข ฉะนั้นแทนที่จะไ่ไ่แ่งงานกับ
คน สักลิกกลายเป็นแ่งงานกับ เงิน อันเป็น
สภาพที่น่าเรศคือนาใจเสียเหลือเกิน ก็
เมื่อเช่นนั้น—เมื่อเขารักกัน ความรักที่คง
ถกกันด้วยธรรมเนียมไม่มีทางรอกพ้น มันจะ
ผิดไ่ไ่ไร่แ่งส อักเอาเกศ เจ้าไ่ไ่ในทางค

พ. ศ. ๒๕๓๗

เรื่องที่ต้องรู้เอาเอง

ถ้าไม่มันคงเหลือเกิน มันก็ต้องระเบิด ความ
รักนะพะยะ ความรัก โอ พิชัยของมันศักดิ์สิทธิ์
ทรงอำนาจมากกว่าแก๊สนั่นเป็นไหน ๆ พวก
นั้น พวกที่ถูกกรรมมารักโดยกรรมนิยมประ-
เพณี—นั่นเอง เป็นผู้ที่ทำลายลัทธิประเพณีซึ่ง
เป็นที่ยอมรับอย่างหลังสมัย แล้วจะโทษเขา
อย่างไรได้? เกสรเองก็เกิดจะต้องทำลาย
หากแต่คุณแม่ของ เกสร มิใช่เป็น บุคคล ทศ
และวางอำนาจไว้ในมือ ท่านจึงกรุณา——

ยัยน เกสรรออยู่แล้ว มาสิคะ มาหา
เกสร ถ้ายังต้องการเกสรอยู่ มานะคะบอก
รักของน้อง! —— ”

ไม่ต้องหาหามาพบอาจารย์ ฉันลาหยุด
๑ เดือน เบิกแล้วไปพักผ่อนโลกทัศน์ เกสร
กำลังเป็นใจหนัก ฉันพยายามอยู่ ๑๐ กว่า
วัน โอ้เกสร แม่บอกหญิง บุญของฉันน้อย

ไม่ถึงเธอ จึงควนล้วยไปสู่ปรโลกเสียก่อน
สิ้นใจในวงแขนของฉัน ภาพที่หล่นขมกับ
ฉันครั้งสุดท้ายก่อนสิ้นใจยังจำได้คึกคาก ช่อน
หวานและเยือกเย็น ลึกซึ้งใจชั่วหัวใจ ฉัน
ล้มพียงลงกับอ้อมกอดความรู้สึก — เกสร — โอ
—— เกสร —— ”

เขายืนนั่นเล่ามาดังตอนนั้น แล้วก็หยุดถอน
ใจอย่างคนที่มีความหนักอกพึงระบายนความอึด
ขึ้น!

ข้าพเจ้าคิดว่ามันควรจะจบได้สักเรื่องหนึ่ง
ละ บวก! จริงไหมท่าน? เป็นเรื่อง บวก
ไม่มี ลม รัก! รัก!! — รัก!!! ๓ รัก

บวกเข้ามาในคน ๆ เกือบ เรายังหาผลลัพธ์
ไม่ได้ เลขมันก็ไม่มาถึงแสน—ล้าน หรือ
เพียงจำนวนร้อย—พัน แต่มันหา ลัพธ์ ยาก
เกินไป—?

บทเพลงของเควีไซโมโค

“แม่โดน”

บทเพลงต่อไปนี้ เป็นบทเพลงของเควีไซโมโค ชายหลังค่อมแห่งวิหาร โนค-
เทรอกาม เป็นชายที่ร่างกายอันอัปลักษณ์ไร้ความงาม แต่ก่อปรไปก้วยพละกำลัง
และมีน้ำใจหนักแน่นมั่นคงต่อความรักอย่างยิ่ง เขาหลงรักลา เอสเมอแรดกา แม่หญิง
งามชาวยิบซี แต่นางจะรักคอยเขาแนบสนิทก็หาไม่ กลับไปรักชายหนุ่มรูปงามคนหนึ่ง
ชื่อเฟบัส เป็นนายทหารเจ้าชู้ ซึ่งมีไกรกนางจริง และภายหลังได้เป็นเหตุให้นางถึงกับ
ต้องเสียชีวิต เควีไซโมโค ได้เคยช่วยนางไว้ได้หลายครั้ง หวังเพื่อให้นางเห็นใจ
จนในที่สุดนางก็เห็นใจ แต่ก็ไม่ปรากฏว่ารักคอยเขา ในตอนเย็นวันหนึ่ง เขาหลงร้อง
เพลงเพื่อออกมาด้วยความกลุ้มใจ ซึ่งปรากฏว่าเสียงของเพลงนี้ได้วิ่งไปเข้าหูของนางก้วย
เหมือนกัน

เรื่องย่อเล่ามานี้ คือเรื่อง “โนคเทรอกาม” นายวิคตอร์ อีโง เป็นผู้แต่ง

Oh, look not at the face,

Young maid, look at the heart.

The heart of a fine young man is often deformed;

There are some hearts will hold no love a long while.

โอ้, วานอย่ามองจ้องแต่หน้า,

วนิดา, จงดูใน หัวใจเขา

อันชนงาม แต่ใจทราม มิใช่เบา

ลางใจเล่า รักมิชิต ก็จัดไป

Young maid, the pine's not fair to see,
Not fair to see as the poplar is,
But it keeps its leaves in winter_time.
Alas! it's vain to talk of that_
What is not fair ought not to be-
Beauty will only beauty love_
April looks not on January.

วนิดา!

สนพุกษา มียวน ชวนพิศมัย,
มิงามเหมือน ต้นป้อปลา น่ารักใคร่,
แต่ในวัย หนาวจน ใบสนคง
อนาถใจ! กล่าวไป ไร้ผล
ฉวีชน แคลนไม่ควร เกิดเล่ห์หนา
งามรักงาม คือความ ธรรมดา
ยามहरषา ไม่ควรหยาม ยามทุกข์ร้อน

Beauty is perfection,

Beauty can do all,

Beauty is the only thing that does not shine by halves,

ความงามคือความ พร้อมบูรณ์
อาจนุกูล กำเนิดกิจ สฤตัสสร
ความงามคือ สิ่งเดียว ที่ครบครัน
ส่องแสงฉ้น ฉายไม่แบ่ง ภาคแต่ เอยฯ

The crow flies but by day;

The owl flies but by night;

The swan flies night and day

กาบักษิน บินแต่ ยามสว่าง
เค้าแมวอย่าง บินไป ในยามค่ำ
ส่วนหงส์ไกร บินได้ ไม่ประจำ
ไม่เลือกย่ำ ค่ำสว่าง หรือกลางคืน

หนังสือ

บุญชิน อิตถการ

หนังสือทุกเล่มย่อมบรรจุความรู้ สักนิกคิก
ของมนุษย์ไว้ สืบต่อกันมาหลายชั่วคน คน
รุ่นหลังได้ใช้ความรู้ สักนิกคิกของคนรุ่นก่อน
ในหนังสือเหล่านั้นแนะนำตนเอง และใช้เช่น
ประโยชน์คือ ๆ ไป เช่นเดียวกับกัน ความจำ
ของเรา ทำเรื่องหรือเหตุการณ์ใดศึกษา
หรือผ่านมาแล้วได้ ย่อมทำให้สามารถนำ
ความจำเหล่านั้นมาใช้ทำประโยชน์ต่าง ๆ ได้
หนังสือต่าง ๆ ย่อมบรรจุข้อความในวิชาการ
ต่าง ๆ ไว้หลายอย่างต่างประเภท เป็นต้นว่า
ประวัติศาสตร์ของชาติต่าง ๆ สิ่งที่มีมนุษย์ค้น
พบ ความรู้ ความชำนาญที่มนุษย์ได้ผ่านมา
หลายชั่วคนแล้ว ความมหัศจรรย์และ
ความงามของธรรมชาติ ฯลฯ เรื่องราว
ต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมช่วยให้มนุษย์หาที่ยึด
ยากได้ ทำให้เราคลายความวิตกทุกชั่วคน
ทำให้ความยุ่งใจกลายเป็นความโล่งใจ ทำ
ให้มีความคิดใหม่แปลกบรรจุนั้นในสมอง ทำ
ให้เรามีความรู้ สักนิกคิก ๆ และที่สุดนำ
ความสุขสำราญมาหาใจมาให้ โดยความ

ช่วยเหลือของหนังสือ ให้ผลต่าง ๆ ดังกล่าวนี้
ย่อมยกฐานะของผู้รักการอ่านหนังสือให้สูงขึ้น
กว่าปกติธรรมดา
มีเรื่องเล่ากันมาว่า มีกษัตริย์องค์หนึ่ง
ทรงสืบนมิตที่ทุกคนว่า พระองค์เป็นคนขมขาน
ส่วนคนขมขานอีกคนหนึ่งนั้น ฝนทุกคนเช่น
เดียวกันว่า ตนเป็นกษัตริย์อยู่ในปราสาท
ราชฐานอื่นโอ้อ่า ท่านลองคิดก็หรือว่า
กษัตริย์องค์นั้น กับ คนขมขานคนนั้น ใครจะเป็น
สุขกว่ากัน แน่นนอน เราจะต้องเห็นว่า
คนที่ผั่งถึงแต่ความสุขความเจริญนั้น ย่อมมี
ความสุขสบายใจกว่ามาก เราจะเห็นว่ามโนคติ
ของคนนั้น บางคราวและสำหรับบางคนทำให้
มีความสุขมากกว่าความจริงเสียอีก หนังสือ
ที่กั ย่อมทำให้ผู้อ่านคามผู้เขียนไป ไปทุกหน
ทุกแห่ง ในทุ่งนา ข้างไม้ เขาเนินเนินไศล
ชายทะเล ปราสาทราชวัง ฯลฯ ซึ่งล้วน
แล้วเป็นมโนคติ ชายซึ่งเข้าไปในหัวใจ และ
อาจนำความผาสุก เพลิดเพลิน มาสู่ผู้อ่านได้
ทั้งสิ้น

หนังสือเปรียบเหมือนเพื่อน ที่ต่างกัน หนังสือมีความว่า “ขอบใจไหนมาก ที่อุทิศสําคัญ คือ เพื่อนของเรานั้นยังมีเวลาพลัดพรากตาย รากกันไค ส่วนหนังสือนั้นจะเป็นเพื่อนของท่าน ไคก็ตลอดไป จนกว่าท่านจะจากไปเอง และ หนังสือจะไม่โกรธไม่เกลียดท่านเลย หนังสือ เป็นเพื่อนที่คงของท่านเสมอ ท่านยังอ่าน หนังสืออีก ๆ มาก ท่านยังรู้สึกถึงความซื่อ ค่าง ๆ ไคห่างเหินไปจากท่าน และความที่ จะเกินเข้าแทนที่

คนที่มีความสุขมาก ๆ ในโลกนี้ ทุกคน จะต้องรับว่าความสุขของเขาส่วนมากเกิดจาก การอ่านหนังสือ และเขาจะรู้สึกตัวเองเป็น หนึ่งบุคคลแก่หนังสือที่เขาอ่านอยู่มาก บาง คน ที่อ่านหนังสืออยู่ในห้อง ในขณะที่คนอื่น ๆ กำลังเล่นกันเกวียกวราว สนุกสนานอยู่ กลางสนามหญ้าข้าง ๆ นั้น ก็ไม่ใช่เพราะ เหตุอะไรเลย นอกจากเพราะความรู้สึกสนุก ในหนังสือที่ตนอ่านมากกว่าเท่านั้น

มาโคโล ซึ่งเป็นผู้มั่งคั่ง และมีชื่อเสียง มี ตำแหน่งและอำนาจมากมายใหญ่โตนั้น ก็ ไคเขียนประวัติส่วนตัวออกเรว่า ชั่วโมงที่ ก่อให้เกิดความสุขอย่างมากมานั้น คือ ชั่วโมงที่ไคอ่านหนังสือ จกหมายฉะบับหนึ่ง ซึ่งมาโคโลเขียนถึงเกิดหญิงคนหนึ่งนั้น ตอน

จดหมายถึง ฉะนั้นอยากทำให้เกิด ๆ อย่างหนึ่ รู้สึกเป็นสุขมากเสมอ ฉะนั้นไคเหลือเกินเมื่อ ทราบว่าเกิดคนไหนชอบอ่านหนังสือ เพราะ เมื่อไคขึ้น เด็ก ๆ เหล่านั้นไคจะรู้สึกว่หนังสือ นั้นมีรสชาติยิ่งกว่าขนมหวาน ของเล่น สิ่ง สนุกอื่น ๆ หลายท่านก็ ถ้าใคร ๆ จะทิ้งฉิน ให้เป็นกษัตริย์ที่มีชื่อเสียงที่สุดในโลก มี พระราชวังอันวิจิตรวิฐาน มีอุทยานอันกว้าง ใหญ่ มีอุปโภคบริโภค อย่างพุ่มเพุย มี ราชรถอันงามมอญ มีมหากเล่ยนยเรือรบร้อย เช่นนั้นก็ ถ้าจะห้ามไม่ให้คนอ่านหนังสือ แล้ว ฉินก็คงไม่สมควรจะเป็นกษัตริย์โดย ฉินขึ้นก็จะเป็นคนจน ๆ อยู่ในทึบกระโจม แต่ มีหนังสืออ่านแยะ ๆ ก็กว่า” (ข้อความ ตอน อ้างไว้ในหนังสือ ของ Lord Avebury เล่มหนึ่ง)

ถ้าหนังสือเล่มไคไม่ทำให้ท่านสนใจ ก็ อย่าเพ่งโทษหนังสือเล่มนั้นก่อน ความผิด อาจอยู่ที่ท่าน เพราะท่านไม่สามารถก่อให้เกิดความสนใจเองได้ไค การอ่านนั้นมีศิลปะ แลแสดงอยู่ด้วยเหมือนกัน ผู้อ่านควรต้อง รู้จักศิลปะในการอ่าน การอ่านหนังสือโดย ลวก ๆ นั้น มีประโยชน์น้อยมาก ขณะอ่าน

บุญชิ้น อัครถาวร

ชิ้นวี

เราจะต้องมีใจทำอะไร เราถ้าถึงอ่านอะไร ทุกคนมักจะมีใจคิดว่าคนอ่านหนังสือออกและเขียนหนังสือได้ แต่ความจริงแล้วคนที่เขียนได้ก็ และรู้จักวิธีอ่านจริง ๆ นั้นมีน้อยเต็มที เพียงแต่จะทอกลายคาลลงบนเล่มหนังสือเป็นแถว ๆ แล้วพลิกหน้าใหม่เรื่อยไปเช่นนั้น หาเป็นการเพียงพอก็ไม่ ผู้อ่านควรต้องพยายามมองเห็นภาพที่ผู้เขียน วาดไว้ในหนังสือ นั้น ๆ ทุก ๆ หน้าไป กล่าวคือ ต้องพยายามทำมโนคติให้เกิดขึ้นเท่าที่จะทำได้

การเลือกหนังสืออ่าน ก็เช่นเกี่ยวกับการเลือกเพื่อน ซึ่งเป็นการสำคัญมิใช่น้อยเลย เราต้องรับผิดชอบตัวเอง ในการเลือกหนังสือ เช่นเกี่ยวกับเราต้องรับผิดชอบในกิจการงานที่เราทำเหมือนกัน มิฉะนั้น กล่าวหาหนังสือที่กินกันนั้น เปรียบได้กับเส่นโลภทิพย์ใหญ่ของร่างกาย ผู้เขียนหนังสือที่ดีควรต้องมีความมุ่งหมายในอันจะยกฐานะของมนุษย์ให้มีความรู้สึกสูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ มากกว่าที่มุ่งหมายในการ “ทำเงิน”

การอ่านหนังสือมาก ๆ นั้น บางคนอ่านเพราะเป็นคนกระตือรือร้น คนกระตือรือร้นนั้น การอ่านไม่ทำประโยชน์ให้แก่จิตใจของเขาเท่าใด เช่นเกี่ยวกับคนกระตือรือร้น

การกินอาหารมาก ๆ หาทำความเจริญให้แก่คนามัย และร่างกายของเขาไม่ การอ่านเราไม่ควรกำหนดว่า จะอ่านเท่านั้นเล่ม เท่านั้นเล่ม ในวันหนึ่ง สัปดาห์หนึ่ง หรือเดือนหนึ่ง เราควรค่อย ๆ อ่านไปเท่าที่จะอ่านได้ และควรอ่านเพื่อทำตัวให้ดีขึ้น (improvement) ให้มากกว่า อ่านเพื่อความสนุกเพลิดเพลิน (amusement) หนังสืออ่านเล่นต่าง ๆ นั้น เป็นหนังสือมีค่า ก็แต่เพียงเช่นเกี่ยวกับน้ำตาล ย่อม เป็น อาหาร จำเป็น สำหรับ มนุษย์ เท่านั้น เพราะอย่างยิ่ง เด็ก ๆ ย่อมชอบน้ำตาลหรือขนมหวาน จึงอยู่ หนังสือโนเวล ยาวเล่มมีค่าสูงควรแก่การอ่าน แต่การที่จะอ่านแต่โนเวลนั้น ไม่ทำให้ท่านรู้สึกแต่ของการอ่านเท่าที่ควรเลย มีผู้กล่าวว่า “ถ้าท่านอยากรู้ว่าคน ๆ หนึ่ง เป็นคนอย่างไรแล้ว จงดูหนังสือที่เขาชอบอ่านเถิด”

ยิ่งกว่านั้น ควรทราบไว้ด้วยว่า หนังสือบางเล่มนั้นไม่ควรแก่ค่าในการที่จะรวมเป็นเล่ม หนังสือควยช้า การ อ่านหนังสือพรรณน่าย่อมทำให้เราเสียเวลาโดยใช่เหตุ และเป็นหนังสือที่ควรแก่การทำลายมากกว่า สิ่งใดที่ชักจูงเราให้เดินไปในทางเลวนั้น มีใช้ของที่เราควรพยายามเลี่ยงเสียให้ห่างไกล

หนังสือบางเล่มนั้นทรงกันข้ามยกยักกล่าว
ในวรรคก่อน กล่าวคือเป็นหนังสือที่มีค่าสูง
คนอ่านทุกคน จะรู้สึกชื่นชมขึ้น คงได้ดูประพรม
ด้วยน้ำอมฤต อย่างเข้าใจว่าการอ่านหนังสือ
เช่น วรรณคดี กวีนิพนธ์ แล้ว จะทำให้ ท่านมี
อาชีพดีขึ้น การอ่านหนังสือ เราควรไม่อ่าน
เพื่อมุ่งในการอาชีพเลย เราควรอ่านเพื่อ
ทำคุณสมบัตินี้แก่ใจ หรือความรู้สึกนึกคิดของเรา
เราให้สูงขึ้น ในขณะอ่าน เราควรพยายาม
ให้อยู่กับหนังสือ ลืมทุกข์โศกโรคภัย
ในกายและใจเสียชั่วคราว

หนังสือที่ก่อกำเนิด เพียงแต่อ่านไปชั่วโมง
หรือสองชั่วโมง ย่อมสามารถทำให้ผู้อ่านมี
ความรู้สึกนึกคิดดีขึ้นได้ หรือแม้อ่านเพียง
ชั่วขณะเดียว แล้วจำข้อความที่ ๆ ไว้ เท่านั้น
ก็จะประโยชน์ในการที่เราจะนำไปใช้ได้ใน
ภายหลัง

ทุกคนที่รักความจริง ความสุข ความ
ฉลาด เหตุผล และความบริสุทธิ์ใจนั้น จะ
ต้องบำเพ็ญตนให้เป็นคนรักการอ่านหนังสือด้วย
จึงจะนับว่าเป็นผู้มีเกียรติ นักวิทยาศาสตร์
บางคนยอมเสียสละเงินเป็นจำนวนมากมาใช้ในการ
ศึกษาค้นคว้า โดยไม่ได้รับผลตอบแทน
โดยตรงเลย ทั้งนี้ก็เพราะความรักใน

วิทยาศาสตร์เท่านั้น

การที่รัฐหรือเอกชนตั้งห้องสมุดสาธารณะ
ไว้นั้น ก็เพื่อให้คนชั้นจน ๆ ได้มีโอกาสหา
หนังสือ—เข้าสู่วิชาการต่าง ๆ ได้โดยสมควร
จะได้ช่วยให้คนชั้นนั้นได้พบความสุข และ
ได้เห็นแสงสว่างแห่งชีวิตบ้าง เงินที่รัฐได้
จ่ายไปเช่นนี้ ตามจริงหาใช่ เงินจ่าย ไม่เลย
แต่เป็น เงินลงทุน ซึ่งจะได้ผลตอบแทนยิ่ง
กว่าที่จะพึงคาดหวังมา

ในขณะเกิดความคิดคลั่งคลุ้มใจ เพราะเรา
ว่างงานสักสองสามวันเช่นนั้น เราไม่ควร
ปล่อยเวลาให้ล่วงไปเปล่า—ล่วงไปเพราะความ
คร้านของเรา แทนที่ เราควรอ่านหนังสือ
ที่เรามีอยู่ หรือเข้าไปในห้องสมุดหาหนังสือ
อ่าน ทำเวลาให้เกิดค่า

เวลานี้การศึกษายังคงโดยให้เด็ก ๆ เข้า
เล่าเรียนในชั้นประถมศึกษา ไปแพร่หลายไป
ทั่วราชอาณาจักรสยาม นั่นเป็นการอบรม
สั่งสอนคนในวัยเขาให้อ่านออกเขียนได้ อบรม
นิสัยรักการอ่าน อบรมให้รักการอ่านหนังสือ
ทำไมจึงต้องบังคับให้เด็กต้องศึกษา? ก็
เพราะว่าต้องการทำให้ฐานะและความรู้สึกของ
พลเมืองสูงขึ้นเท่านั้น ส่วนผู้ใหญ่ที่
หาได้บังคับไม่เลย แต่ถึงเช่นนั้น เขาก็ยัง

บุญชน อิตถาการ

ชั้นวิ

ไม่ควรหยาบยิ่ง การศึกษานี้ย่อมมีอยู่เป็น มีอยู่ หรือหันเข้าหาห้องสมุดสาธารณะ หรือ
 กับชีวิต เราจะต้องศึกษาตลอดชีพ การ ห้องสมุดของรัฐที่คงไว้เพื่อสาธารณะประโยชน์
 ศึกษาในวัยผู้ใหญ่เช่นนี้ เราต้องศึกษาจาก แก่ผู้เฒ่าใจศึกษาเพื่อความก้าวหน้า
 หนังสือ ไม่จำเป็นต้องให้มีครูนั่งสอน กว้างเหตุผลและข้อความถึงกล่าวข้างบนนี้
 กันอย่างเด็ก ๆ เมื่อการศึกษายุ่งเหี่ยวที่ คงช่วยชี้ให้เห็นได้ว่า การศึกษาในสมัยนี้
 ของเรากำลังถดถอย เราไม่ควรศึกษาด้วยความ ย่อมอาศัย “หนังสือ” เป็นสำคัญ ข้างเจ้า
 ตั้งใจให้โผล่อย่างคึก เท้าที่โอกาสและความ จึงได้รวบรวม เรื่องข้อความสั้น ๆ เกี่ยวกับ
 สามารถจะอ่านวย เราไม่ควรหันเข้าหาหนังสือ “หนังสือ” เสนอท่านผู้อ่าน แล้วจะเป็น
 ศึกษาจากหนังสือ จากห้องสมุดของเราเองที่ ประโยชน์แก่ท่านบ้าง

จบ

บุญเกอ

สันตารมย์

—๑—

เจ้าคุณวรวิมลพิศาล มองดู สตรีสาว ชึ่ง
นั่งอยู่เพราะหน้าด้วยความพอใจ พลางส่ง
ประกายยิ้มกับคนให้ พร้อมกับกล่าวซ้ำ ๆ
ว่า

“ฉันพอใจในความดีของเธอ และเชื่อ
ว่าเธอจะต้องทำงานในหน้าที่นี้ต่อไป แต่—”
ท่านหยุดหาคำพูดที่จะไม่ให้ กระทบกระเทือน
ใจผู้ฟัง หญิงสาวนั่งสงบเรียบร้อยเป็นปกติด้วย
ความสนใจ

“แต่ตามประกาศนียบัตรของเธอ ปรากฏ
ว่าเธอสำเร็จมาแต่ปี ๒๕. ที่ ๕ ยี่สิบ ขอ-
โทษ ระหว่างนั้น เธอได้เคยทำงาน ที่ใดบ้าง—
เคยทำในหน้าที่อะไร ?”

“ไม่เคยปกครองอยู่ในใจ” กลอนอัน
หนึ่งผู้ขึ้นในความดี กระทำให้รู้สึกกระวน
กระวายที่จะกล่าวตอบ แต่ความมุ่งอันหนึ่ง
คอยช่วยให้มีกำลังใจที่ขึ้นจนเป็นปกติ

“อยู่กับพี่ปกครองเจ้าค่ะ ไม่ได้ทำงาน
อะไร มีการเล่าเรียนและฝึกฝนวิชาไปยัง”

หล่อนตอบเรียบ ๆ เมื่อได้สำรวมแล้ว

“อ้อ! อยู่ในกรุงเทพ ฯ หรือหัวเมือง
อะไร?”

“นครสวรรค์เจ้าค่ะ”

“นครสวรรค์ อยู่ตรงไหน?”

กล่าวทวนอย่างคึกใจ “ตรงกึ่งนามสกุลของ
เธอ เกือบจะเป็นญาติกับเจ้าของบริษัทยาหรือ
อะไร?”

“เจ้าค่ะ ท่านเป็นลุงของฉัน”

“อ้อนั่นซิ แต่—ดูเหมือนหนึ่งสอพิพ
ลงเมื่อเร็ว ๆ นี้ว่าถึงแก่กรรมแล้ว ทำศพ
แล้วด้วย นายสวัสดิ์ใช่ไหม?”

“ใช่เจ้าค่ะ” เป็นคำตอบที่มีเสียงสั้น
และเบา จนผู้ฟังสังเกตเห็น

“เป็นธรรมดาแม่หนู ความตายไม่มีใคร
หลีกเลี่ยงได้” ท่านกล่าวพลอย “เวลานี้ข้า
มารดาของเธอ ยังอยู่ที่ นครสวรรค์ อย่างเดิม
หรือว่าย้ายมาอยู่กรุงเทพ ฯ กับเธอ” ท่าน
ชักคอ เพื่อดูหน้าตาของท่านสงสัยอยู่

“มิได้เจ้าค่ะ” ก็ฉันคำพราหมณ์แต่ตั้งแต่

๒ เกื่อน” เป็นเสียงทอที่กั้ววานโสชัก
ครั้งหนึ่ง นัยน์ตาเจ้าคุณล้มโพลง

“ฮ่าว! แล้วใครเลี้ยงกูกูอยู่ประไรให้
ว่าเรียนและปกครองเธอตลอดมาจนทุกวันนี้”

“คุณลุงเจ้าคะ นายสวัสดิทไทเทากล่าว
ถึงนั้นแหละ”

“อนิจาแม่หนู เธอเป็นหลานนายสวัสดิ
ทนายสวัสดิเป็นผู้เลี้ยงเธอขึ้นเอง” ท่านกล่าว
ด้วยอารมณ์ระทือใจ และมีความสงสารเกิดขึ้น
อย่างประหลาด ซึ่งท่านเอง ก็รู้ไม่ได้ว่า เพราะ
เหตุใดว่าเกิดคนนี้จึงได้ถูกกวตงซาตา ของท่าน
ทั้งแต่ยังเท่าเข้ามาในท้อง ก็รู้สึกรัก และสง-
สารในกิริยาท่าทาง พิศวงในรูปร่างหน้าตา
เหมือนหนึ่งท่านได้คุ้นเคยมาก่อน

“ฉันเห็นใจเธอแล้ว แต่—เหตุใดเธอจึง
ต้องจากมาไกลเช่นนี้ ใครเป็นผู้ข่มขืนเธอ
เลิกกิจการค้าขายของบริษัทยังต่อไป”

“คุณข้าเจ้าคะ ภรรยาของท่าน และ
ลูก ๆ ของท่านด้วย”

“เธอไม่มีส่วนได้รับมรดก” ท่านกล่าว
เชิงถาม

“มิใช่เจ้าคะ ไม่มีพินัยกรรม”

“แต่เธอต้องมีส่วน ที่คุณข้าจะต้องเลี้ยงดู
เธอต่อไป และแบ่งให้ตามสมควร เพราะถึง

เป็นหลานก็ไต่เลี้ยงดูมาเหมือนลูก”

“ท่านอุทหนุณก็ฉันพอแล้วเจ้าคะ” คิด
เห็นว่าไม่ควรรบกวนท่านให้มากไปกว่านี้ ทั้ง
คุณข้าท่านก็เป็นผู้หญิง มีบุตรที่จะต้องอุป-
ถัมภ์บำรุงอยู่หลายคน คิดจึงลาท่านมา
ทำงานทำเลี้ยงตัวเองตามไทได้ เล่าเรียนมาซึ่ง
นัยว่าเย็นทนอันหนึ่ง เพื่อช่วยค้ำคองภาระ
ที่ท่านจะต้องกังวลกับคิดให้หน่อยลง”

“เธอคิดก็ ไม่สมอายุเลย แม่บุญเกิด
ฉันต้องชมความคึกของเธอก็ได้ แต่ยังกลัวกลัวว่า
คุณข้าของเธอไม่ยุติธรรมอยู่นั่นเอง”

“ท่านไม่เต็มใจจะให้คิดมาเลยเจ้าคะ”
หล่อนพยายามพูดเพื่อ ล้างมลทิน ของผู้มีคุณ
“แต่เสียอันนอนคิดฉันไม่ได้ จึงจำอนุญาต”

“อ้อ” เจ้าคุณพระยักหน้าและไม่พยายาม
ชักใช้หาความจริงต่อไป “แล้วทำไมอยู่
กรุงเทพฯ น่ะ มาอยู่กั้วกันหรือ”

“มิใช่เจ้าคะ” คิดนั้นมาอาศัยอยู่กับเพื่อน
ระหว่างที่ระหางานไต่”

“ถ้าหาไต่แล้ว”

“ไต่งานทำแล้ว ทั้งใจว่าจะหาเข้าบ้าน
ใกล้ ๆ ที่ทำงาน เพื่อสะดวกกับการไปมา”

“เธอยังเด็กนัก แม่บุญเกิด การเข้า
บ้านอยู่มีอันครายมาก ยังเป็นผู้หญิงด้วย

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

เช่นนี้”

“จำเป็นเจ้าค่ะ เพราะการอาศัยเพื่อนอยู่
ก็ฉันเห็นว่าไม่สู้เหมาะ เขามีครอบครัวและ
ภาระจำกั” หล่อนกล่าวด้วยความมั่นคง
“และถ้าไ้งาน ไกลมาก ก็ลำบาก กับฉัน
หลายอย่าง”

“อ้อ นี่หรือ เริง ถ้าเขามีครอบครัว
แล้ว เธอจะอยู่ร่วมกับเขานาน ๆ ก็ไม่เหมาะ
เหมือนกัน นี่ อย่างนี้แหละ ถ้าเธอตกลง
ทำงานกับฉัน ๆ จะตั้งเงินเดือนขึ้นทันทีเดือน
ละ ๓๐ บาท แล้วมาอยู่เสียในบ้านฉัน—
แล้วแต่เธอจะเลือกตามพอใจ อยู่ด้วยกันจน
สึก หรือเรือนหลังเล็กที่ไหนสวน” ท่านกล่าว
ด้วยความกรุณา และรู้ว่าบุญเกิดเป็นผู้ชอบ
อิสระภาพพึ่งตัวเอง จึงยื่นที่พอใจของท่าน

“เป็นพระคุณอย่างยิ่ง” หล่อนตอบ
พร้อมด้วยประณมมือไหว้ “แต่จะเป็นที่รบกวน
ไ้เท่าไหนไป”

“โอ้ ไม่เป็นไร” ท่านพูดและโบกมือ
“เราอยู่กันไม่กี่คน ทั้งฉันและคุณหญิงจะ
ก็ไ้ที่ไ้เธอมาอยู่เป็นเพื่อนด้วยอีกคนหนึ่ง ไ้
ก็ไ้ว่าเป็นญาติพี่น้องกันก็แล้วกัน” ท่าน
พูดยิ้มแย้ม พลางถกกระดิ่งเรียกสาวใช้

“คุณหญิงว่างไหม” หนีไปถามสาวใช้

ผู้ ไ้เฝ้าประตูกลาน เข้ามา กุกเข้า อยู่ในห้อง
ริมประตูภายใน

“ว่างเจ้าค่ะ”

“ไปบอกกล่าวข้าให้มานั่งเฝ้า”

สาวใช้รีบวิ่งไปประมาณ ๑ นาที ประตู
กลานนั้นไ้ถูกเฝ้าอีกครั้งหนึ่ง ผู้มาเฝ้าเจ้าของ

ร่างขาวอวบโยหน้าผู้ขึ้น บอกความสุขกาย
สบายใจ ท่างโรกภัยเยือกเยือกพิ แม้จะบอก
ด้วยสูงไม่น้อยกว่าท่านเจ้าคุณสักเท่าใด แต่
ก็ยังเปล่งปลั่งเลือกฝากขบขัน ผู้มาเฝ้ามอง
ดูผู้ขึ้นอยู่ก่อนทั้งสองคนด้วยความสนใจที่ เกิน
ซ้ำ ๆ ไปหาทั้งนี้ไ้คุณ และมองดูหญิง
สาวอย่างไ้ครครวญ

“แม้สัก นี้ใจคนที่ระสมักรมาเป็นเลขา-
นุกรทางเรา มาตามประกาศของเราไ้ประ-
กาศไป” เจ้าคุณกล่าวแนะนำเร็ว บุญเกิด
แสดงความเคารพ เพราะศาคว่าต้องเป็น
คุณหญิง หล่อนรู้สึกสดชื่นขึ้นอีกมากเมื่อ
ไ้พ้ท่านผู้ขึ้น ซึ่งหล่อนอธิบายไ้ไ้ไ้ว่า
เพราะเหตุไ้ไ้ เพียงรู้ว่า แวดทอนมีแสง
อ่อนหวานของท่านมองมา เหมือนหนึ่งจะเอ็นดู
หล่อน ทุกครั้งไ้ดูท่านมองสยภา
“ขอบุญเกิด” ท่านผู้สามเฝ้าทอ “พอ
แม่ทายแต่เล็ก ลง-นายสวัสดิ์เจ้าของบริษั

ตุงเศรษฐี ปากน้ำโพลงละ เป็นผู้เลี้ยงมา เก็กมาก "

เรียนจบชั้นแปดขึ้นมา มา ๕-๖ ปีแล้ว พอ "นั่นซี สันตามแกแล้ว แก่ๆไม่ค่อย
ลงคาย ก็ลาเข้าสะโงมาทำงานทำเอง ได้ เติบโต ถึงได้ ให้เธอมาช่วยพวกแกอีกคน
พบประกาศของเราเข้า จึงตรงมาทันที อยู่ หนึ่ง"
๒๐ ปีเท่านั้น "อย่ารังเกียจเลยแม้บุญเกิด บ้านนี้

"แหม น่าสงสาร" คุณหญิงนั่งฟังขอก ใหญ่โตก็จริง แต่อยู่กันไม่เย็นเย็นใจชั่วพลุก
ทวยโสไฉนรบ จึงกล่าวในกระแสร้องของ ปลายหน่อกระ ที่อยู่นั่นก็กึกไม่กึกคนทวย
ผู้พิทักษ์เมตตาโดยบริสุทธิ์ หรือว่ามีมีความรังเกียจอย่างอื่น "

"ทำไมไม่อยู่กันคุณข้าต่อไปล่ะ หรือ "มีได้เจ้าค่ะ แต่เห็นว่าจะเป็นการรบกวน
มีพี่น้องในกรุงเทพฯ" ท่านหันไปถาม ใ้เท่าทั้งสองเดินไป "

หญิงสาวท้ออย่างอ่อนหวาน "มีด้วยกันกี่คน" คุณหญิงย้อนถาม
"ญาติในนี้ไม่มีเจ้าค่ะ แก่อยากได้ทำ เพราะคึกใจ

งานจึงลาท่านมา "แต่ก็ฉันคนเดียวเจ้าค่ะ "

"เป็นเด็กที่มีความคิดอย่างผู้ใหญ่ ยาก "งานก็จะต้องคิดว่าจะรบกวนอะไร ไม่
ฟังตัวเอง" เจ้าคุณช่วยเสริมและขมขมบอกว่า ซอชนนคึก ก็อยู่เสียที่เรือนเล็กกลางสวนก็ได้
พอใจ คุณหญิงก็ขมขมคาบ แล้วกล่าวต่อ แต่ฉันคิดว่าเธอเป็นผู้หญิงแล้วยังเกิดอยู่ ถ้า

"อ้อ แล้วเข้ามาพักอยู่กับใครล่ะ" ไม่รังเกียจอะไรก็อยากให้อยู่ด้วยกันน่ะ อย่า
"พักอยู่กับเพื่อน" เจ้าคุณตอบแทน คิดว่าเป็นอันให้เหมือน เช่นวงศ์ญาติกันก็แล้ว

"แหมว่าเพื่อนเขามีครอบครัวแล้ว แก่ทั้งใจ กัน ฉันกับเจ้าคุณจะหาใจมากถ้าได้เธอมา
ว่าถ้าไปงานทำมีรายได้ ก็จะไปหาเข้าบ้าน อยู่ด้วย เรากำลังต้องการลูกหญิง" กล่าว
อยู่ใกล้ ๆ ที่ทำงาน" โดยจริงใจ

"อ้อ งั้นให้แกมาอยู่เสียกับเราไม่ก็หรือ "มีกับเขาคนหนึ่งก็เช่นชาย แล้วนั้นก็ไป
คะ" ตอนหลังหันไปกล่าวเชิงหาหรือกับเจ้า อยู่เสียที่เมืองนอกช้านานแล้ว อีกสักเมื่อไร
คุณ "ได้เช่นเพื่อนกัน สงสารแกอยู่ยังเช่น ก็ไม่รู้จริงๆได้กับ" เจ้าคุณช่วยท้อ "คุณ

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

หญิงกำลังเป็นเจ้าทุกข์ ถ้าเธออยู่อาทำให้
เราคลายก็คิดถึงลูกชาย

บุญเกิด เคารพ ท่าน ทั้งสอง อีก ครึ่งหนึ่ง
ด้วยความคนกันที่ท่านแสดงกรุณา อันที่
จริงหล่อนไม่มีความรังเกียจ จะอยู่รัยใช้ท่าน
อย่างบุตรหลานหรือคนใช้ แต่ความศิกมาก
ของหล่อนเองให้กลัวเกรงไปต่าง ๆ การ
ไต่อาศัย ผู้หลักผู้ใหญ่ เช่นนี้ เป็นประโยชน์แก่
ตัวหล่อนอย่างยิ่ง เพราะอาชยั้งกันความ
คิดนินทานานาประการไว้ หล่อนประหว่น
อยู่เหมือนกัน ที่จะ ปกครอง ตนเอง เป็นอิสระ
เพราะ ขนบธรรมเนียม เมืองไทย ยังมี ลักษณะ
ขบถวน ขร ชะระ ท่ามกลาง ใหม่เก่า เจริญ และ
เสื่อมอยู่ในระหว่างเพศกับสมัย หล่อน
จะรักษาตัวเองด้วย วิถีใด ในเมื่อต้อง ปกครอง
ตนเองซึ่งยังไม่เคยชินมาก่อน กุศลกระ
โล่งโล่งนวลสีด อังว้าง เปล่าเปลี่ยวอย่างไร
ชอบกล แต่ความมานะที่จะนำชีวิตให้พ้นจาก
ความเขอะเขี้ยวไฟของ คนบางคนได้มาปลด
ใจใหม่กำลังเข้มแข็งขึ้น ตั้งใจแน่วแน่จะต้อง
ต่อสู้กับอุปสรรค ทั้งมวล จนสู่ความ สามารถ
โดยรอบคอบ การทำงานทำถึงความมุ่งหมาย
ก็ไต่ก้าวอย่างระมัดระวัง เห็นทางงามที่
นิสสัยชยอยู่แล้วก็ยอมรับมา ก็คือการค้าขาย

และแสวงหาขายจ้างที่ควรไว้ใจได้ทั้งทาง
งานและส่วนตัว เพื่อได้คุ้มครองชื่อเสียงของ
หล่อนเองด้วย ฉะนั้นพอได้พบประกาศหา
คนทำงานที่ใด หรือใครแนะนำอย่างไร หล่อน
ต้องสืบสวนแล้วใคร่ครอง อย่าง สุขุม ก่อนที่จะ
ตกลง รายที่หล่อนกำลังมาสมัครคนเช่น
เคียวกัน ก่อนเข้มาภายในบ้านนี้ หล่อน
ได้สืบถึงอาชยธัชย และความเป็นอยู่ของ
ผู้ประกาศเสียจนเป็นที่พอใจแล้ว และยัง
สมอารมณ์สมคากยิ่งขึ้น เมื่อได้มาพบท่าน
ทั้งสอง เห็นแน่ว่าจะเป็นที่พำนักของหล่อน
ไต่อย่างก็ทุกประการ หล่อนเต็มใจที่จะอยู่
กับท่านตามความประสงค์

“ถ้าไต่เท่าไม่เห็นว่าเป็นการ รมกวน เกิน
ไป” หล่อนกล่าวเมื่อไต่คิดก็แล้ว “คิด
ขึ้นก็แต่เต็มใจที่จะมาอยู่รัยใช้ ไต่เท่า ทั้งสอง
ท่าน ขอไต่ ไปรกรรณาเมตตาสาส์นสอนอย่าง
คนใช้คนหนึ่ง คิดนชอบก็ไต่เท่าทั้งสอง
เช่นที่ฟัง” หล่อนพูดด้วยน้ำเสียงอันนำ
สงสาร คุณหญิงและเจ้าคุณรู้สึกเหมือนอด
ผู้พจยหัวใจของท่านสิ้นพึ่งตัวเอง เข้อกเข้นไป
กับด้อยค่าเหล่านั้น

“ตกลง แม่หนู ไม่ใช่คนใช้ จงตั้งอยู่
ในฐานะลูกหลาน” เจ้าคุณหักความสลด

เปลี่ยนให้เย็นเสียเร็ว

“นั่นสิ ฉันจะอุ่นใจมาก แล้วจะมาอยู่
วันไหนล่ะ วันวันพุธ วันใด วันใดก็ได้”
คุณหญิงถามแล้วออกความเห็นต่อ ให้รีบไป
ชนของมาเสียด้วย ”

“คิดจะมาพ่วงเข้าเฝ้าฯ เลยรึงาน
ที่เกี่ยว เข้าของคิดนี้ไม่มีมาก นอกจาก
เครื่องนุ่งห่มเล็กน้อยก็ยังมี”

“ก็ พ่วงก็ได้ โมงเช้าพ่วงฉันจะ
ให้รีบไปรับ ไปที่ทำงานด้วยกัน วันนั้น
ให้รีบไปส่งจะได้รู้ ักบ้านไว้ ” เจ้าคุณกล่าว
ด้วยความขันขาน หญิงสาวเลือนท่วงจาก
ทันและกรวยแทบเท่า ทำน ทั้งสอง ด้วยความ
ปลุกปล่มยักในบุญคุณของท่านครุณา มีความ
รู้สึกประหนึ่งว่าความคุ้นเคยสนิทสนม จะมีมา
ช้านาน อันแหละอำนาจใจอันเร้นลับไม่มี
ผู้ชักชวนสั่งสอนให้เกิดความรู้ สึก เช่นไรได้
จึงเป็นอันควรเข้าใจว่าเคยอบรม กันไว้แต่ปาง
ก่อน ผลจึงมาขึ้นกาลให้มีมิตรจิตมิตรใจ
ต่อกันได้รวดเร็วดังนี้

—๒—

นับแต่บุญเกิดได้เข้ามาอยู่ในบ้านบรรพการ
ทำงานในหน้าที่เลขาการส่วนหนึ่ง แล้ว

ยังช่วยเหลือกิจการ งาน ในบ้าน ด้วยอีก ส่วน
หนึ่ง ซึ่งทั้งสองหนาทห่อนได้กระทำและ
ประพฤติกินให้เย็นทุกข์ใจ ของท่าน ผู้เป็นนาย-
จ้าง และ เจ้าของบ้าน ด้วย ความ พยายาม ยิ่ง
บุญเกิดไม่ลืมหูลืมตาว่า ทวดทวด ท่านเกิดและ
ไต่อยมอยู่ในตระกูลพ่อค้า ความรู้ ความ
ชำนาญในสรรพการงานของบ้านขุนนาง ผู้ที่
อย่างเจ้าคุณและคุณหญิงบรรพการพาลันยอม
ไม่มี จึงพยายามเรียนรู ผักฝน ตนเองให้มี
ความสามารถพอที่จะรับใช้ท่านให้ดียิ่งขึ้น ไม่
ว่าเกิดหรือผู้ใหญ่ ถ้าห่อนเห็นว่า เขามีความ
เข้าใจงานก็ควรจะเมียบแผนการงานบ้านเรือน
ซึ่งเป็นผู้ทำนผู้ ใหญ่ใช้ชียกย่องแล้ว ห่อน
ยอมทนให้ทุกคนเป็นครู แนะนำ สั่งสอน ห่อน
ไต่ทงสัน ด้วยกิริยาว่างานมันล้นล้นหวน
ทำให้เย็นที่รักใคร่นับถือ ของบรรพการ คนใช้ที่
ทั้งบ้าน ไม่มีใครรังเกียจที่จะช่วยเหลือห่อน
นับว่าห่อนได้รับความสุขสงขยอยู่ภายในความ
เมตตาปรานีของผู้ที่อยู่ร่วมงานและร่วมบ้านอัน
แท้จริง นอกนั้นบุญเกิดยังมีนิสัยขี้อาย
อวโรเป็นมิตรกับต่อทุก ๆ คนด้วย แม้ท่านจะอยู่
ในฐานะที่ลูกท่านเจ้านายยกย่องอย่างลูกหลาน
และเมตตาการุณาเป็นอันมากก็ตาม ห่อน
ไม่กล้าเรียบบ่อยถึงไว้อำนาจ หรือคอยหา

พ. ศ. ๒๕๓๓

บุญเกิด

ความผิดใคร ๆ ให้เกิดขึ้น ตรงกันข้าม
ห่อถ่มถั่ว เป็น ผู้นำรัก และ คอย ชักเย้า เรือง
หอยมหอย ผิดพลั้ง ของคน ในบ้าน ให้ รังยไป
หริะช่วยแก้ ใจจนสุดความสามารถ

ส่วนเจ้าคุณคุณหญิงต่างคอยจับตามองค
อียาตัยใจคอและ ความ ประพฤติของ บุญเกิด
อย่างถนัดวัน ซึ่งในชั้นแรกท่านได้พบทั้งที
กิริยาของห่อถ่มเป็นหวั่น ๆ และขัด ๆ เจริญ ๆ
ต่อการถูกนั่งหมอบคลาน แต่ท่านให้อภัย
เพราะทราบว่าเคยเล่าเรียน ใน โรงเรียนวัฒนา
และผู้ปกครองเป็นพ่อค้า ไม่เคยได้สมาคม
กับกระฎูลขุนนาง ซึ่งห่อถ่มเองก็ได้สำราญ
กับท่าน ในเมื่อเจ้า ร่วมมือ ช่วยเหลือ การงาน
เช่นทำกับข้าวควาหวาน หรือทำดอกไม้สด
ประคิยงูตกแต่ง ในคราวมีงานในบ้านหรือ
ช่วยการ บุญใด ๆ แม้แต่การ เจียนหมาก รีย
พลู จักพวน แต่งกระเช้า เหล่านี้ ว่าห่อถ่ม
ไม่เคยฝึกฝนมาก่อน ขอให้ท่านสอนและตัก
เตือนใช้สอย ห่อถ่มต้องการจะมีความรู้ความ
ชำนาญที่สามารถจะรับใช้ ได้ทั้งคนอื่น และ
เมื่อนั้น หรือผู้มี ความ ชำนาญ ทำให้เห็น หรือ
แนะนำต่อห่อถ่ม ๆ ก็ทำตาม ด้วยความ คังใจ
ไม่เกะกะกายในการถูกตัก หรือทะนงตนเมื่อ
ได้ชม บุญเกิดคงใช้ความพยายามที่จะทำให

เป็นทุกอย่าง จนท่านได้เห็นห่อถ่มยังวันก็ยัง
นำรัก ทำการงานแคล่วคล่อง ทั้งที่อย่าง
หวั่น ๆ หมกไป กลายเป็นอย่างกิริยาชาววัง
ไม่ขัดถูขลังก็เกื้อเงินในการเคลือบไหหรือถ้วยช
แม้จะอยู่ในระหว่าง ชุมมม ของ ผู้หลักผู้ ใหญ่
ว่าถึงการงานในหน้าที่เลขาการ ซึ่ง เป็นการ
ค้าขาย ห่อถ่มต้องทำการรับใช้เจ้าคุณคิตต่อ
กับ ห้างบรรดาศักดิ์ที่พาณิชย์ และ บุคคล ภายนอก
ในการคอยโต้ ทั้งเก็บสรวพพจน์สือต่าง ๆ
ต้องทำงานสองแห่ง ทั้งที่ สำนักงานและ ที่บ้าน
เจ้าคุณมองเห็นความสามารถของห่อถ่มว่าสม
แก่เป็นนักเขียนชั้นสูง และอยู่ในตระกูลพ่อ
ค้า เพราะท่านสั่งสิ่งใดไม่ต้องซ้ำหวั่น ห่อถ่ม
มักเข้าใจความประสงค์ของท่าน แล้วทำได้
ถูกใจ ถูกทางอย่างดี จนบางครั้งเมื่อห่อถ่ม
เข้าใจงานและหลักกิจการของห้างก็แล้ว มีอะไร
แปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่ง ท่าน ต้อง ยึดวิชา กับผู้
จัดการให้ช่วยออกความคิดความเห็น หรือ
ผู้จัดการนำมาหารือท่าน ๆ มักหันหน้าไปหา
บุญเกิด และอนุญาตให้ห่อถ่มออกความเห็น
บ้าง และในเวลานั่งสนทนากันที่ชาน พร้อม
ทั้งคุณหญิง เช่นเวลานั่งโต๊ะอาหาร หรือ
เวลาว่าง ท่านมักชวนห่อถ่มพูดถึงการงาน
เพื่อทำให้ห่อถ่ม แฝงแฝงการให้ใหญ่โต

กว้างขวาง พกถึการบ้านการเมืองและเรื่อง
ต่าง ๆ อันเป็นผลเหตุที่จะให้เกิดคดีในการ
ค้าขาย ซึ่งเหล่านั้นเสียพวกส่งเสริมหรือค
ค้าน ไ้ โดย ไม่ถูก คุณหญิง คือน เจ้าคุณจึง
หรือผู้จัดการธิดา ถ้าเป็นความเห็นทุก ๆ
ท่านหยิบไปคิดและช่วยเสริม ถ้าผิดไปก็ข
ทางที่จะเกิดโทษในความคึกนั้น ๆ จึงเป็นอัน
ว่าสภาพของบุญเกิดแม้จะเป็นเด็ก เป็นส
และเป็นลูกจ้างก็ตาม แต่เหล่านั้นถูกผู้ใด
คิดว่าเป็นสภาพเหล่านั้นของเหล่านั้นจะควรถูกคิดไม่
เหล่านั้นมีฐานะคล้าย ๆ กันนะ เป็นส่วนหนึ่งของ
เจ้าคุณและผู้จัดการ ซึ่งต้องรับผิดชอบใน
ความเจริญและความเสื่อมของห้างบรรษัทก็ และ
เป็นความรับผิดชอบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุญ
เกิดไม่เคยคิดว่างาน ที่อยู่ในมือ ของเหล่านั้นให้
เหล่านั้นทำนั้น เป็นงานที่ทำเพื่อยางจ้างเพ
รับค่าจ้างเลย เหล่านั้นก็ทำของตัวเอง
คล้าย กับ ความ หวังที่ ที่ เคยมี กับ บริษัทของ
เจริญของลง

เหตุเหล่านี้ กระทำให้ทั้งเจ้าคุณและคุณ
หญิงยิ่งเมตตาการึกใจเหล่านั้นยิ่งขึ้น เพราะ
เป็นการหาได้ยากในหมู่คนนอก เนื้อเลือด
“ถือไม่ใช่เป็นแดนของการเสียแล้วแม่ส”
ท่านเจ้าคุณบอกคุณหญิงในอาการที่ กำลังข

เมื่อกลับมาจากคณบดีการที่ห้าง “เป็นลูก
เราซึก ๆ ผู้จัดการก็ต้องยกย่องแก่”

“ก็เคยมีความเห็นอย่างนั้นมานานแล้ว”

คุณหญิงเสริมและอมยิ้ม

“คุณเพ็ญ วณเือง ว่าเคยเคยถูกลงส่ง
ไปเรียนการค้าขายที่ฮ่องกง ๓ ปี และไป
เรียนฝรั่งเศสที่ไซ่ง่อนอีก ๒ ปี ว่าจะให้ครู
๓ ปีหรือหก แต่พอลงคายเลยถูกย้ายเร
กดิย ว่าไม่มีกำลังอุทหน แล้วเป็นหญิง
ไม่มีหน้าทำอะไรให้ทำ” ท่านเล่าพลางออก
เสื่อออกแขวน แล้วเดินมาจนถึงบนพรมใกล้
คุณหญิง

“ใครเล่าคุณคะ” คุณหญิงถามอย่าง

ลง

“แกเล่าเอง” แล้วท่านหัวเราะคึก ๆ

“บอกว่าคุณไม่เล่าแรกมาของานนะ ก็เพราะ
กลัวจะทำงานไม่ก็ แล้วจะต้องคอยคำถาม
อีกยาวไป อาจกระทบถึงผู้คุมใจได้ วัน
พวกพ่อค้าที่ฮ่องกงมาที่ห้าง ซึ่งเป็นคนเคย
เป็นเอเย่นต์สินค้าก็คอยรับใช้ของลง มา
พบเข้า รู้จักก็ เพราะเมื่อไปอยู่ฮ่องกงก็ได้
รับความเอื้อเฟื้อของกันนั้นมาก ลงฝากส่ง
ไป พกฝรั่งต้องซึกเงิน พ่อค้านั้นก็แสดง
ความแปลกใจว่าทำไมมาอยู่ที่นี่แล้ว

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

แกยังแถมยอนต่อไปว่า สูงของยายเกอเคย

บอกแล้วว่า เกอต้องเวียนค้าขายให้ชำนาญ

เพราะจะต้องเป็นทายาท ของ วิรัชศักดิ์วงศ์เศรษฐ

ถลันมา จะต้องให้เป็นผู้ช่วยสูง เพื่อ ผักตบถการ

งาน คาเจกนั้นแกพูด จนแม่เกอหน้าไม่

ท้อม ไม่ให้แกพูดต่อไป พอไปแล้ว ฉันก็

ผู้จัดการช่วยกันซักไซ้แะ ๆ ถึงแล้ว” ท่าน

ทยุคนึกหั้น คุณหญิงสงขพังอย่างสนใจ

“ฉันคาด ไม่ผิด ว่า ยายมีสาระไว้ คง ต้อง

การเขี่ยแะ ไม่อยากแย่งทรัพย์สินให้ แก่เจ็ก

คนนั้นพูดว่าเป็นทายาท นั้นแหละทำให้ฉันสง-

สัย และเกอเองก็ไม่เข้าใจว่าแกจะเป็นทายาท

ได้อย่างไร เพราะสูงมีลูกมีเมีย การไต่แย่ง

น่าจะเห็นได้ ในรูปของลูกบุญธรรม แะ

ว่าพ่อค้าคนนั้นช่างพูดเกินไป คงเข้าใจผิด

แก่ฉันกับผู้จัดการ คิดไป ทางเรื่อง พ่อแม่ของ

เกอ แกว่าแม่ไม่เคยรู้ว่าพ่อแม่ของแกมี

ทรัพย์สินอะไรอยู่บ้าง แต่ถึงอย่างไร ๆ แะ

ก็จะไม่ซึ้งแะให้ข้าซักไซ้ แะทำงานกับเรา

มีรายได้พอแล้ว”

“เรื่องนั้นฉันเคยได้ยิน แม่พูด เพื่อน

ของ เกอ เคยพูดกับ เกอ เมื่อมาหาคาวหลวง

เหมือนกัน” คุณหญิงเล่ายัง

“งั้นหรือ พวกนั้นว่าอย่างไร” เจ้าคุณ

ถาม

“คิดฉันเพิ่งไปได้ยินตอนปลาย ๆ เา

นั่งพูดกันในสวน ลงไปเก็บมะลิได้ขึ้นเข้า

เห็นเป็นร่องซอขมกลดเลยหยุดฟัง” คุณหญิง

ซักนิยาย เจ้าคุณขมและพระยักหน้า

“แม่พูดคุณ ถาม เกอ ว่าทำไมไม่ขอแย่ง

มรดกคุณพ่อของแกเป็นเพื่อนกับสูงนะ บ่น

และตั้งใจช่วยอยู่ว่าเกอควรได้จริง ๆ คุณ

พ่อคุณแม่พูดคุณรู้เรื่องหมด แต่เกอบอก

ว่ากลัวใจผู้หลักผู้ใหญ่เปล่า ๆ การอยู่

เป็นลูกจ้างเขาอย่างนั้นสบายแล้ว แล้วแม่

พูดคุณว่า เมื่อคราวไปนครสวรรค์ ได้เคยไป

หาสาระไว้ของเกอ เล่าเรื่องเกอให้ทราบ คุณ

ทำทางพังอย่างเสียไม่ได้ แล้วลงโทษว่า

เกอหัวท้อไม่ซบยอมอยู่ใต้อำนาจใคร รักสนุก

เพิกเฉลเสียหายไปเขาจะไม่รับรอง”

“อ้อ ๆ คงซักใจกันมากด้วย แต่ไม่ได้

ยินเกอออกข้อรำลึกข้าเลย”

“นั่นสิคะ คิดนึกถึงเกออยู่แะแะเสีย

อะไรถึงอยู่กันข้าไม่ได้ พวกนี้น้อย ทำงานก็

สอนง่าย ดูเห็นเป็นเด็กรักดี เห็นใหม่คะ

แรกมากับเวลาฉันผัดกันมาก”

“ไม่มี แม่สัก เกอต้องไม่มีความผิด

พึ่งรูปร่างที่ ๆ มาหนักมาลงโทษยายข้า ว่า

โลก”

“นั่นคือสิ่งที่นักเรียนต้องทำเอง ไม่ใช่ฉันที่จะทำก็ได้ แต่ฉันมาคอยเสียเอง”

“บุญของเรา แยกเข้าในแนวทางการค้าขายกับชาวต่างประเทศก็เกี่ยว และไหวพริบ

ด้วย ทั้งมีความตั้งใจทำงานให้เราจริง ๆ

ฉันเพิ่งเห็นการตอบโต้กับ พ่อค้า ช่างกง เรือง ขาววอนเอง ไม่มีทางเสียเปรียบเลย แยก

แสดงความรู้เห็น สภาพการค้า ใน ช่างกง มา คัดการเอาเข้าเปรียบของพวกนั้น ซึ่งผู้

จัดการกับฉันต้องเห็นด้วย และตกลงทำการ คัดก่อนกับช่างกงได้เรียบร้อยโดยแนวความ

คิดของนายเถิง แล้วผู้จัดการไหวพริบ ทันท่วงที ฉันต้องตั้งเงินก้อนใหญ่ให้เถิงสูงกว่า

เพราะไม่ใช่เลขานุการ เป็นหัวหน้าของเขาก็ยัง ของฉันที่เขินอายทำเนียบงานด้วย”

“จริงค่ะ ควรต้องรักษาน้ำใจของเถิงไว้ แล้วคุณให้หรือเปล่า” คุณหญิงบริวรรค์และ ยืนถาม

“ให้สิ ๑๐๐ บาท ขึ้นคราวเดียว ๗๐ บาทก็ไหว และฉันว่า เถิงไม่ใช่ลูกจ้างต่อ

ไป ต้องเป็นลูกของฉัน ฉันจะวางใจในกิจการ ทุก ๆ อย่างเท่ากับผู้จัดการ แยกก็ว่าแยก

ไม่เคยทำงานด้วยคิดว่าตนเป็นลูกจ้าง เท่าที่

รับความร่วมมือทั้งวิถีของการ และ ส่วนตัวให้ แยกมีความสุขกายสุขใจจากเรา นับว่าเขินบุญ

คุณอย่างสูงที่แก่แก่ไม่ได้ ทั้งจะไม่คิดถอน ตัวออกจากเรา เว้นแต่เป็นความประสงค์ของ

เราเท่านั้น”

“ผู้จัดการ พุท และ แสดงกิริยาอย่างไรที่ ตั้งรายไว้สูงในคราวเดียวเช่นนี้” คุณหญิง

สอกลถาม เพราะตามธรรมชาติขี้บ่นมรณะ มากเกินไป

“เป็นความตกลง เห็นชอบ ของ ผู้จัดการ และฉันร่วมกัน แยกเป็นผู้ใหญ่ และทั้งมีหุ้น

อยู่ในห้างด้วย คงไม่มีความรังเกียจเกิด คนนั้นเป็นแน่ แยกเคยออกเสียงชมเถิงมานาน

แล้วว่าทำงานดี เข้าใจงานเร็ว ฝึกกับนาย ประสานเลขานุการคนก่อนมาก”

“ก็นักเรียนมาทางนั้นนะ ทั้งเคยออกไปเห็นการงานเมืองนอกเมืองนาด้วย แต่

การทำงานที่แก่ไม่เคยทำเลยก็ยังช่วยด้วยได้รวดเร็ว” คุณหญิงพุทด้วยความชื่นบาน

“นั่นสิ ผู้จัดการถึงต้องยอมแก่ เพราะ แยกคิดว่าถ้าแก่ออกจะรำไปสักหน่อย แยกก็

อย่างเคยแต่ความมรคยสุขสม จะให้ โลก โผน เหมือน วิชา และเถิง ที่เขิน นึกเรียนสมัย

ใหม่ไม่ได้”

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

“อ้อ แล้วท้าวชาละคะ เกือบไต่เท้ากับ
แก ๆ ไม่ชิงเอาเราเข้าหรือ แกเป็นผู้ช่วยมา
นานแล้ว” คุณหญิงเอ๊ะใจจึงถามต่อ

“วิชาไม่อยู่ ไปถูกเก็บ แท้วิชาเป็นเด็ก
คมีนส์สยเป็นลูกผู้ชาย คงไม่มีความรักเกีย
เหมือนกัน ทั้งอยู่ในโอวาทของผู้จัดการ
เห็นจะไม่เป็นไร”

“ถ้าไม่มีเรื่องรักแล้ว ก็ฉันคิดว่า
เกือบจะได้รับความร้อนใจ”

“ไม่มี ฉันรับรองได้” ท่านกล่าวอย่าง
แข็งแรง

—๓—

ความมั่นใจของเจ้าคุณว่าบุญเกิดจะไม่ไต่
รัยความเกือกร้อน นั้นนับว่าท่านคาดเหตุ
การณถูกต้อง เพราะหลังแต่ที่หล่อจนไต่รัยเงิน
เกือบสิ้นแล้ว และถูกเจ้าคุณซึ่งเข็นทั้งเจ้าของ
และผู้อำนวยความสะดวกผู้จัดการทางหุ้นส่วน ขวร-
คักก็พาดซัย ยกย่องชมเชย ขวรคาคงงาน
ในทางทั่วไปทั้งมีความนิยมมนต์หล่อเย็นขึ้น
กว่าเดิม ส่วนนายวิชาผู้ช่วยผู้จัดการเล่า
เมื่อกลับมาก็ได้ทราบกิตติคุณของบุญเกิด ว่าได้
ทำประโยชน์ให้แก่บริษัทนั้น ก็เห็นด้วย
กับรายได้ทั้งงานให้แก่หล่อน เขาแสดง

ความเข่นมิทรอย่างก็ยิ่งท้อบุญเกิด ทั้งการ
งานและส่วนตัว หนทางเวลาสายตาของเจ้า
คุณและผู้จัดการก็ ไปค้นพบกวีวิชา อาการของ
วิชาซึ่งมักแสดงท้อบุญเกิด ชวนให้นึกคึก
ว่ามีความหมายลึกซึ้ง เกินกว่าเพื่อนร่วมงาน
ธรรมดา ความวิสัยโลก เพราะบุญเกิดเข่น
หญิงสาวทวยรวมความคึก ความงาม ไว้ในตัว
ก่อนจะมากอยู่ ชายหนุ่ม ๆ ที่มาอยู่เพียง
๒๔-๒๕ อย่างวิชา หรือจะ ข้ามความ นึกฝัน
ไปได้ ผู้จัดการนั้นระยิกหน้ากับตนเองว่า
สมควร แต่เจ้าคุณมีความรู้สึกถึงได้ เพราะที่
ค่าบุญเกิดสูงมากไป แล้วยังใช้ความพยายาม
สังเกตเชิงระมึกระวังยังขึ้น ซึ่งท่านเอง
ก็สงสัยกับตนเองว่าเพราะเหตุใด

“เกือบจะไม่เป็นไปได้อ” ท่านว่าฟังกับ
ตนเองทุกครั้งที่โทพยสังสศกทาสศกโท แต่
ในเมื่อคุณธรรม อันหนึ่งใส่ลง มาให้ ท่านได้
พิเคราะห์ความคึกของหนุ่มสาวทั้งสองแล้วก็มี
จะมีความคึกคล้าย ๆ ผู้จัดการ แล้วเลย
อยากเข่นเจ้ากัเจ้าการให้เสียด้วย แต่เปล่า
ท่านหาได้ ทำอะไรขึ้น ไปกว่า นึกคิดนึกแล้ว
ทะเลาะ กันเองใน ความคึก แตกต่าง ที่เกิดขึ้น
เรื่อย ๆ มาไม่

ส่วนบุญเกิด นั้นคนอื่น นอก แก้ว หล่อน

เองแล้วไม่มีทวงความคึกทวงใจ สามารถรู้จัก
 หล่อนได้ก็ เพราะว่าหล่อนไม่ประสีประสาคือ
 เรื่องโลกีย์วิสัยหรือ ก็ไม่ได้ ไม่ดก หล่อน
 มีอายุเกิน ๒๐ แล้ว และทั้งเป็นผู้เคยไต่ผ่าน
 วิชาการ การสมาคม การงาน ทั้งได้เห็น
 ความเป็นอยู่ของเพื่อนมนุษย์มาแล้ว พอที่จะ
 ให้เกิด ปัญญา ฐาแน่น เห็นจริง ตามสมควรแก่
 วิสัยของหล่อนได้ก็อยู่ แต่กระดากขึ้นว่าหล่อน
 เป็นปดฺชนสามัญ ทั้งกำลังสรวสวสศชน
 ครัว มีแนว ชั่ววิค ทั้งยังมี อยู่ใน อิทธิพล ของ กฎ
 ธรรมคําทรงหนักสรวสวสไปหรือ ก็ผิดก็เพราะ
 ในท่ามกลางที่ทำงานในห้าง มีเพศตรงข้าม
 ที่หนุ่มแก่และกลางคน มากหน้าหลายตา
 ที่เป็นลูกค้าและเพื่อนร่วมงาน ฉะเพาะคนสำคัญ
 ซึ่งคนในห้างเกือบทุกคนกำลังจะทำให้
 เป็นเรือนียาบริก แต่ทั้งหล่อนเป็นนางเอก
 วิชาเป็นพระเอกอยู่แล้ว บุญเกือกยังมีความ
 ฐาสักคองท ไม่มีท้วงทักวิชาอันใดระลือแหลม
 ให้ผู้ทักคอยจับตามอง เช่น เจ้าคุณ ผู้จัดการ
 หรือวิชาเองได้ลือคพันเข้าไปพวยความ นึกคึก
 ของหล่อนได้ จนวิชาฐาสักประวังใจประหวั่น
 ขวัญอยู่ทุกเวลาทเกือบไปน้กณั้น เขารู้แน่แล้ว
 ว่าเขารักบุญเกือก เช่นความรักทมีลักษณะ
 บริสุทฐปราศจากมลทิน และเขาเคยแสดง

กิริยากล่าวด้วยคำแก่หล่อน เพื่อเตือน ความรู้
 สักนําทรงตนเองอยู่บ่อย ๆ จนแนใจว่า หล่อน
 ต้องเข้าใจเขาคิดแล้ว แต่หากความสขมเยือก
 เป็นอันเป็นปกติของหญิงกัทวไปประพังมิไว้ปฏิ
 ยติแก่ตนเอง จึงเขาคหาได้รบสัง โคด้วยทาง
 กิริยาวาจาจากหล่อนคอยแทนไม่ ความคึก
 ที่เขาคึกขบตัวเอง คงน้ยังมี กำลังให้ เขาคล่าว
 ชน จนกล่าทาททมาวยกนอยไปสอกลไว้ใน
 เครื่องพิมพ์ประจำโต๊ะทำการของ บุญเกือก โดย
 ฉะเพาะ

เขารุ่นรุ่งขึ้น บุญเกือกมาทำงานตามเคย
 และเมื่อใจเครื่องพิมพ์เพื่อใช้การ ก็ได้พ
 จกทมายณักฉะฉะฉะฉะฉะ ฉะฉะฉะฉะฉะ
 นามของหล่อน และถ้าหล่อนจะเหลียวหลัง
 ไปททางยังทาทประคักนหลังผู้จัดการก็จะเห็น
 มนุญคณน้กกำลังมองบุญอยู่ แต่เปล่าหล่อน
 เพียงบอกชนกให้รู้ จกคลายมือ แล้ววางคว่า
 นนําคองลงกับพนโต๊ะเสียบ คังคณทำงานทอไป
 ในอารมณ์ปกติ ให้การวิสสาสะในส่วนทัว
 และการงานกับวิชาอย่างเคย ไม่มีอะไร
 สอนให้พทหนุ่มเข้าไปทชิน เขาคทำเช่นนั้นค่อ
 มาไม่คํากว่า ๑๐ ครั้ง แต่ไม่มีใครทราวยว่า
 บุญเกือกจะไคค่านจกทมายเหล่านนหรือไม แล้ว
 ว่าอย่างไรร ความเยือกเป็นสํมาเสมอไม่ผิด

พ. ศ. ๒๕๓๗

บุญเกิด

แปลกของหล่อน ทำให้ห้วงนึกของวิชาเกิน
ล่องเลย เข้าสู่ความ ระแวง แล้วกลาย เป็นห้วง
อนุโลมตามอำนาจ ของความรัก อันมีอยู่ใน
ระหว่างชายหญิงประจำโลก ต้องทำให้
เขาคาดตาแขวนใจ คึก พระวิภพวน อย่างทุกซ
ทรมานยิ่ง ยางควรวชชัศชัยบอกว่าชักค้ำ
แล้วอ่อนระโหยลงในความ โศกสลด หรือไม่
ก็ปล่อยตามบุญกุศล วนไปเวียนมาไม่รู้ สักสิ้น

“ใครหนอ เป็น เจ้าของ หัวใจ ของ เกอ”

เขาครวณในห้วงเศร้า แล้วก็เ็นศาลาภาวนา
คึกทิวตามไปทุกอิริยาบถ จนเป็นเหตุให้
อยากรู้ อยากเห็นยิ่งขึ้น แล้วคอยสังเกตุบุญ-
เกิดไม่แพ้เจ้าคุณวรธรรม แต่เพียงฉกฉวยท่าน
เจ้าคุณ อยู่ทนอยหนิง ตรงที่ การ ตั้งใจ วิชา
ของวิชาเป็นชนะนิกหิงหวง กวากหาคู่แข่งขึ้น
ในหมู่เพื่อนร่วมเพศ แต่เจ้าคุณมองด้วย
สายตาและดวงใจที่ห้วงใยคัมภีร์ของ แต่เปล่า
ทั้งเจ้าคุณและวิชามิได้พ้องะโผผกแปลกอยู่ใน
ชีวิตของบุญเกิดเลย

“คุณเกอ พรุ่งนี้ผมจะต้องไปเก็บเงินและ
การทำงานทางบัญชีได้อีก คุณตั้งใจไหม?”
วิชาจะโงะจ๋มหล่อน ด้วยคำถามอย่าง มีความ
หมาย ในขณะที่เขาเดินไปหาหล่อนในห้อง
ทำงาน เพื่อมอบหมายงานหน้าที่เขาอย่าง

ให้หล่อนทำแทนในระหว่าง ที่ต้องจากไป ปาก
พูดคำนี้อยู่ที่ โยหน้าของหญิงสาว

“ก็ฉันทราบจากพี่การแล้วค่ะ และ
ควรแล้วที่คุณต้องออกไป เพราะการค้ำทาง
ได้กำลังจะไหวตัวอีกขึ้น” หล่อนตอบเป็นการ
งาน วิชาาง

“คุณจะให้ผมหาอะไรมาฝากบ้าง” เสตาม
เป็นส่วนตัว

“อ้อ ขอบคุณค่ะ แต่ถ้าคุณไปถึงภูเก็ต
ก็ฉันจะขอรับรองแทนคุณหญิง”

“แทนคุณหญิง ซ่อนมุกซ์ใช่ใหมครับ”

“ค่ะ ท่านต้องการมาก วาระส่งไปแจก
เพื่อนฝูงทางเหนือ ก็ฉันได้ยื่นท่านพูดหลาย
ครั้ง”

“ท่านสั่งผมแล้ว ผมต้องการรับใช้
ละเพราะคุณ ซึ่งถ้าคุณจะไม่รังเกียจ จะทำ
ให้ผมมีความสุขที่สุด”

“อ้อ ไม่มีเลยในความรังเกียจ” หล่อน
ตอบและยิ้มหัวทามปกติ “แต่ก็ฉันไม่มีอะไร
ที่ระข้องการ”

“คุณปฏิเสธ” เขาพูดอย่างน้อยใจ

“มิได้ คุณวิชา เป็นความหวังใจของ
ก็ฉัน” หล่อนตอบเชิงปล่อย “คุณไม่เห็น
หรือว่าก็ฉันเป็นคน ที่กวนคุณมาก จนความ

เกรงใจไม่เหลืออยู่เลย”

“คุณอย่าเอาภาระงานมาปนกับส่วนตัว ที่เคยควนสมักควนทวยการงานและหน้าที่บังคับให้เรากองช่วยเหลือกัน นมมต้องการส่วนตัวเพราะคุณกัณณ” ในคอนท่ายเขานันให้หนัก จนบุญเกิดต้องเลือนมือไปหียิกองกระคายที่เขาเป็นผู้นำมาวางไว้ เป็นเชิงต้องการเปลี่ยนแรง

“เมื่อความเกรงใจไว้ตัว ในการทำงานไม่มีต่อกันแล้วในส่วนตัวก็ต้องเช่นเดียวกัน คุณไม่ควรแวง” หล่อนตอบช้า ๆ ขณะพลิกดู “งานที่คุณต้องค้างไว้ ให้คิดช่วยระหว่างไม่อยู่ใช่ไหม?”

“กรวย ไซ้” เขาเงนให้ทะคลาทางเคนต่อไป เดยต้องหันมาเป็นการงาน

“คุณมีอะไรที่ของขแรงแนะนำไหม?” หล่อนจึงถามตอบเร็ว

“ไม่มี เป็นเรื่องที่คุณเข้าใจแล้ว และถ้าชักข้อ ผู้จัดการจะช่วยให้ อ้อ ถ้าเช่นนั้น—ทาท่างว่าผม” เขาย้ายราคีลองอีกครั้งหนึ่ง “ถ้าผมจะหาอะไรมาฝากคุณ คุณจะยินดีไหม?” เขาพูดไม่ค่อยคล่อง บุญเกิดเพ่งมองกระคายที่อยู่เฉพาะหน้า แต่หึ่ง พอดกล่าวจบหล่อนยมและเงยหน้ามอง

เขาอย่างเห็นเพื่อนที่ก

“ขอบคุณ นับเป็นความเอเฟอของคุณ ที่คิดจะทักทานไม่ได้ แต่ไม่ควรเป็นกังวลให้มากนัก ขอให้ตัวในการงานดีกว่า”

“ขอบคุณ คุณอย่างขังที่ไม่ปฏิเสธ ขอให้คุณทราบไว้ว่าการงานกับการของชีวิตย่อมต้องคายเกี่ยวกับเหมือนห่วงสรวัย ซึ่งมนนัยทั่วโลกทั้งที่เกิดขึ้นคายไปหรือกำลังอยู่เวลานี้ เช่นคุณกัณณ และที่เราก็คมาอีก ชันลูกหลานเหลนของเราก็ต้องมีความปรารถนาอย่างเดียวกัน” เขาพูดเพ่อนบุญเกิดกลับความขันไม่ได้

“คุณช่างพูดจริงจัง แน่แล้ว คิดเห็นทวย แน่เสียจรดเจ้าคุณมาแล้ว” พอหล่อนพคาย ก็พอกี้ ไก่ยืนเสียง ฝเท้า หนัก ๆ ของเจ้าคุณชนันโคมาชันชน วิชารับสำรวมทวิ

“อ้อ มาฝากงานเกือหรือวิชา” ท่านถามขณะทผลักยกเข้ามายังใน

“ขอรับ” เขาตอบเรียบ ๆ “เกือจะต้องหนัก เพราะวิชาไม่อยู่แล้วผู้จัดการก็ต้องหุยกวนอาหหลายวันก็ไ้”

“ผู้จัดการ” สองคนร้องพร้อมกันทวย ความสงสัย

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

“ลูกคนไทยวัยหนัก ไทศัพทย์ออกลา เสียแล้ว ต้องจำเป็นออกหากองไปเตรียม ไปที่บ้าน” ท่านบอก “ฉันต้องมารักษา ตัวที่จะเกินทางในวันรุ่งขึ้น การแทน ได้ช่วยกันกับเกิด”

“สมไปเยี่ยมเมื่อคืน เห็นผมเพียงสยาย คอยยืนคร่ำ” วิสากล่าว

“เป็นเมื่อเช้าเอง แก่เตรียมตัวจะมา ห้างอยู่แล้ว” ท่านแข็งแรงแล้วเดินไปนั่งที่โต๊ะ ของท่านซึ่งอยู่ในห้องเดียวกับบุญเกิด “ฉัน จะอยู่ห้องนี้แหละ ไม่อยากไปนั่งโต๊ะผู้ทำการ ถ้าไม่จำเป็น” คนทั้งสองยิ้ม เพราะรู้จัก นิสัยเจ้าคุณผู้

“โรคอะไรป่วยเร็วเช่นนั้น” บุญเกิด ปรารภเพราะความกังวล

“ไม่มีอะไรจะร้ายเท่าอหิวาต์” วิสา ออกความเห็น

“ก็อะไรเสียอีกเล่า เมื่อวานพระสมาน ทยาทงส์ทงจีน เล่นเอาไม่ค่อยมีใครอยาก ไปร่อนน้ำ” ท่านพุดพลาญเคาะกลอง “วิชา ไปหัวเมืองตรวจวัดสักหน่อยนะ เวลานี้อากาศ กำลังร้อนอ้าวหนาว ๆ ร้อน ๆ เป็นโอกาสของ เขาละ” ท่านค้อมตัวการคึกคึกขึ้น

“คร่ำ เป็นพระคุณอย่างยิ่ง” เขาทอย แล้วหันมาของหญิงสาว คล้าย กับจะ ถามว่า “คุณละ เป็นห่วงผมไหม” แก่หมกโอกาส

—๕—

นายสวัสดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ ได้ถึงแก่กรรม แล้วแล้ว ๑๔ เดือน บุตรชายหญิง ของนาย สวัสดิ์ ที่ออกไปศึกษาวิชาเช่นเดียวกับบุญเกิด แต่ไม่ถูกเรียกกลับเหมือนบุญเกิด ยังคงเรียน ต่อไปจนจบ เปรมบุตรชายคนโตนายสวัสดิ์ ผู้บิดาได้ ให้ไปเรียนต่ออเมริกา ตามคำขอ ร้องของเปรม ส่วนเปรมเองก็สวทนต์นพอย นางจีนเรียก กลับเพื่อช่วย คุดูแลการงาน ทาง บ้าน เพราะนับแต่นายสวัสดิ์สิ้นชีพไปแล้ว การงานทั้งหมดตกอยู่ในกำมือของ นายเฉลิม ผู้ทำการ นางจีนเองไม่ค่อยมีความสามารถ ทำให้ทำให้เจริญได้ และวิสัยหญิงย่อมระแวง อยู่เป็นนัยว่าคนจ้าง คนงานจะทำงานให้ก็ไม่ ได้ ยิ่งสำหรับนางจีนแล้วมองเห็นคนทั้งโลก ไม่ก็ไปเสียหมด แม้นายเฉลิมจะพยายามแล้ว อย่างก็ทำอะไรงานกับตัว แต่หาได้หลุดพ้น ไปจากถูกระแวงไม่ หากแต่นางจีนเห็นคน คลากปากหวานกล่อมใจเขาไว้ เพื่อบริหาร ชาญหญิงของตนเข้าใจงานกับแล้ว จึงจะโคก ชาญตัว ทั้งนางจีน ไม่ประสงค์จะให้พวกหุ่น

ส่วนนอก ๆ ระวังด้วย

เข้านั้นหนึ่ง นางชนโคเข้าปรีอและรัก
เก็บของต่าง ๆ ในห้องของสามีกับคนใช้ เพื่อ
จะให้ปรีอลูกชายใช้ห้องนั้นต่อไป เพราะ
นับแต่สามีตายแล้ว ห้อง ๆ นั้นขาดความ
เอาใจใส่ ะเขาไปข้างที่แต่เฉพาะรื้อหา
สิ่งของที่ประสงค์เท่านั้น ซึ่งจะมีสัก ๑-๒
ครั้ง จำเพาะนางชนโคกับลูกชายที่เสื่อ
ผ้าที่เขาใจกันว่าไม่มีอะไรนอกจากของ ชำรุด
เสียหาย หรือเป็นส่วนที่ใช่เก็บของเข็กเล็ก
อื่นไม่มีค่า จึงทิ้งใจรื้อออกหามาดีกว่าที่
จะค้นหาเก็บก็ เพราะแน่ใจว่าไม่มีอะไร
แต่ที่ไหนได้ ในถังซึกอันนี้ นายสวัสดิ์ได้
เก็บของโบราณไว้หลายอย่าง เช่นมีคและ
วัตถุที่ทำด้วยโลหะชิ้นเล็กชิ้นน้อย นอกนั้น
เมื่อรื้อไป ๆ จนถึงห้องซึก ภาชนะของนาง
ชนโคไปประสพสิ่งหนึ่ง ที่กระทำให้หัวใจ เกือบ
หยุดเต้น นั่งน้อยเป็นครู่ จึงใกล้ศรัทธา
และกำไว้อย่างมิดชิด มิให้ใครเห็น แะใจ
รักเก็บห้องนั้นเรียบร้อยไปบางส่วนที่ตนควรทำ
แล้วสั่งให้สาวใช้ทำต่อ ส่วนที่รื้อออกจาก
ห้องนั้นไปยังห้องของตนโดยเร็ว บิดประทุลง
กลอน ทำที่ประหนึ่งว่าจะนอน เมื่อเห็นว่า
พ้นตามนุษย์ทั้งโลกแล้ว จึงใกล้กลายมือออก

พิเคราะห์ที่ด้วยความรู้ลึกซึ้งนึกที่ไม่เป็นสุข หัย
นั้นกว้างและยาวไม่เกิน ๒ นิ้ว และส่วนหนา
ประมาณ ๑ นิ้ว ห่อและผูกอย่างแน่นหนา
หลังหีบมีตัวอักษร ลายมือ นายสวัสดิ์ เขียนไว้
อย่างชัดเจนว่า “ของบุญเกิด” นางชนโค
ชอบใจโซ่ที่เขาข้างตนให้ ได้พบเสียเองอย่าง
ยิ่ง ไม่รอช้า รีบแตกผนึกและแกะกระดาะ
ห่อออกโดยเร็ว เข็กดูภายใน

“อ้อ ลูกบุญแก่ บุญอะไร” อุทาน
ในใจ ด้วย ความ สงสัย และ แปลก ประหลาด
สลักบุญแก่ ลงบนหินอ่อน แล้ว รื้อ ถูกันหัย หัย
กระดาะที่รองลูกบุญแก่จนคลุก เป็นข้อความ
ที่เขียนโดยลายมือ ของสามี เติมหน้ากระดาะ
นั้น ใจสันต์ลึบตาและถอนใจทั้ง ๆ ที่รู้อยู่ว่า
ว่าไม่มีคนรู้เห็น แล้วก็นั่งอ่านต่อไปใน
อารมณ์รอน ๆ หนาว ๆ

“ลูกบุญแก่อกนี้ สำหรับหัยของบุญ
เกิด ซึ่งได้ฝากไว้กับพระวิวิธนาถา เมื่อ
อายุบุญเกิดบรรลุนิติภาวะแล้ว จึงเป็นเวลาสม
ควรที่จะมอบให้ เพื่อใช้หัยนั้น ถ้าข้าพเจ้า
สิ้นชีวิตก่อนกาลอันนั้น แม้ผู้ใดได้พบหัย
จงอย่าขโมยอำพราง หรือกระทำการอันใด
โดยพลละตนเองเป็นอันขาด หัยนั้นจะทำการ
ใจไม่ได้ ถ้าไม่พร้อมด้วยตัวของบุญเกิด

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

หากผู้ใดชักชวนความดีใจ อันเป็น ธรรม ของ
ข้าพเจ้านี้ ใจย่อมมีความสุขความเจริญ
เพราะบุญเกิด มีสิทธิอันชอบ ที่จะได้ทำการเยือก
หทัย แล้วเป็นเจ้าของสรรพสิ่งอันบรรทุและบัง
ไว้ ทั้งมีอยู่ในหทัยลูกนั้นทุกประการ เพื่อความ
สุข ความ เจริญ คุณงามความดี ของ ตระกูล
ผดุงเศรษฐกิจ ซึ่งมีข้าพเจ้าเป็นต้น ได้ก่อสร้าง
มาแล้วด้วยกตัตถกมา ขออย่าให้เสียชก
ในตระกูลผดุงเศรษฐกิจคนใด กระทำการทุจริต
ฝ่าฝืนผิด ความ ประสงค์ ของ ข้าพเจ้า ซึ่งได้
พิจารณาชอแล้ว ขออัญเชิญคุณพระรัตน-
ตรัยและสรรพสิ่งทั้งหมทธานภาพจงได้เป็น
สักขีพยานในการกระทำของข้าพเจ้า แล้ว
จงคุ้มครองบุญเกิด ผู้มีกำเนิดแก่ตระกูลนี้ให้
พ้นประมลภัยพิบัติเบียดเบียน ให้ชี้นานะเหล่า
อาธรรมทุกสถานประการเทอญ

นายสวัสดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ
นครสวรรค์

วันที่ ๑๒ มิถุนายน พ. ศ. ๒๔๗๔

กระชายหลุดจากมือและรู้สึกทรมานมาก ทา
พราไปชั่วขณะหนึ่งเมื่อได้อ่านจบลง แต่ใน
ทันทีที่ได้อ่านถึงมันแล้วของนางชน โคมกดาลัง
เข็มแข็งขึ้นทั้งเก่า

“ไม่มี ใครรู้ ใครเห็น จะ ประหลาด อะไร

ตัวมารก็ตายไปแล้ว” คำวิและพิพากษา
เรื่องลงไปอย่างเด็ดขาด หากใดทวนระลึกถึง
ธรรมะ คือ หิริ โสกะปิยะไม่ กลับอ่านซ้ำอีก
เพื่อพิเคราะห์หาทางหลีกเลี่ยงให้สบายยิ่งขึ้น

“เฮ้ หนีอยู่ที่พระวิวัฒน์” สะดุ้งใจอีก
ครั้งหนึ่ง “ต้องหาทางจัดการให้ ได้ที่หนีมา
เสียก่อน จึงจะเสี่ยงหายไต่ก็

แต่เมื่อคิดถึงการจะได้หนี นางชนมิกใจ
เพราะคุณนายวิวัฒน์นากา เป็นผู้เลี้ยง บุญเกิด
ในการให้กินนมร่วมกับ นพคุณ มาแต่ อายุ ๒
เดือนเมื่อแม่ของบุญเกิดตายแล้ว ทั้งคุณพระ
วิวัฒน์และคุณนายต่างรักใคร่บุญเกิดอย่าง
เช่นเดียวกับนายสวัสดิ์ แต่ส่วนความลับและ
เรื่องในหทัยนั้น นางชนไม่เคยทราบนาย
สวัสดิ์จะได้ขยายแก่บุคคลทั้ง ๒ หรือไม่ และ
เพียงใด แล้วก็ไม่เคยทราบนายสวัสดิ์ได้หนีนั้น

มาจากไหน ขอรูอะไรไว้ เพิ่งได้ทราบขณะ
ที่พยกระต่ายแผ่นนั้น จึงแน่ใจว่า สามีได้ ใช้
ความกลอง หักหลังลูกเมียไปเองเพื่อแก้
แค้นแทนตายคือบุญเกิดโดยวิวัฒน์ แต่—แต่
อย่างมาก จนไม่มีช่องทางให้ความใคร่ครอง
ทักอวยชื่นในแนวคิกได้

“กู๊ ยังสาปแช่งเอาไว้ด้วย ตัวและ
ลูกเมียไม่ตองคิดถึง ยิ่ง ก็นั่นชานงเกอช

ไม่ยอม ไม่ยอมเป็นอันขาด ทายแล้วไป
เถอะ ไปที่สุข ๆ เถอะพ่อคุณ ข้ายังอยู่ ลูก
ข้ายังมี ข้าทำการของข้าเอง” คึกเพื่อเจ
ก้วยความคลั่ง ซึ่งผู้รับเคราะห์ที่แทนบุญเกิด
และนายสวดตักคอกกระพาศกัณฑ์อันนั้น ไก่
ถูกขอยและกระต๊อเล็กเสียข่อยขยี้ หาไก่ค้ำ
ถึทางไก่ทางเสียให้ตลอดไม่

เออนแหละ เขาว่าคนพาล บ่อมพาล
พาโลทั้งในทัยและที่แจ้ง พาลทุกแห่งทุก
โอกาส ไม่มีเว้น นำแปลกนอภัยไปหรือ น
คนไทยซึ่ง อยู่ภายใต้พุ่มไม้ มีมหาโพธิบัลลังก์
มีรัศมีพระไกรรัศมี เป็นแสงฉายให้รู้ทางก็
เห็นความชั่ว ซึ่งต่างประกาศกันว่าเราพ
นยถือพระพุทธรูปศาสนา รู้จักศีลธรรมดีทั้ง
เปอรเช่นนี้ แต่เหตุใดคนอย่างนางสนมจึงยังมี
อยู่อีกไม่น้อย มีถือสาทุกปากรับคิด อ้า
อิทธิพลของอธรรมกำลังไถ่ โอกาสลวยอำนาจ
ไว้แล้วเต็มที แล้วยี่เรศทองมีขิ่น ก้วย
ไถ่อาศัยอำนาจเงินเป็นเครื่องช่วย

ส่วนทางสำนักงานนายเลื่อม คงสัคย์ ผู้
จัดการของบริษัศผดุงเศรษฐกิจกำลังเป็กกันวากัย
ลูกใหญ่ ค้นหาเอกสารทุกชนิดเพื่อตรวจ
อายุ และกำลังหัวเสียเพราะเป็รื่อง ผดุงเศรษฐกิจ
ลูกของนายซึ่งให้เข้ามางานเกือทำงานในหน้า

ผู้ช่วย มายันคิดเขินอย่างนายฝรั่งว่า เกีย
หนึ่งสี่ไม่เป็นระเบียบข้าง แล้วเรียกกันคน
ข้าสวาทน้องสาวซึ่งเขารับหน้าผู้ช่วย สมห
บุญชึกมากคอยแะนนั้นสน เลื่อมเป็นคนเผ็ดกรอน
และตรงเผ้งอยู่แล้ว ยิ่งถูกกวนผิดหลักก
ระเบียบเช่นนี้เข้า เขาจึงทนไม่ไหว ต้อง
วางมือแล้วหันไปพุกกัยคนทั้งสองว่า

“เชิญคุณไปนั่งรอ และจงทำหน้าที่แทน
คุณสวดสัจจาของคุณให้ถี่ ๆ ต้องการอะไร
ผมจะนำไปส่งให้ตรวจ และคุณสวาทก็ก้วย
ทางบุญชึกออกซี่ จะเรียกตรวจอะไร เงิน
เอกสาร บอกมา ผมจะทำให้ทุกอย่าง ขอ
อย่างเกียแ่ก่อย่ามั่วจู้กันเช่นนั้น ขวียัทนะ
คุณ ไม่ใช่งานในบ้าน และผมเป็นผู้จัดการ
เมื่ออะไรผิดเสียหาย ก็เชิญ เรียกประชุมพวก
หุ้นส่วนมาปรึกษาโทษผมซี่”

ถูกเขาพูดสัหน้าอย่างวากไม่ถูก และ
กล่าวออกไปเช่นนั้น หม่อมสาวพ้องทั้งสอง
หน้าเสีย รู้สึกคิดว่าควมผิดแก้ถูกนางสนมก็ตอง
เป็นลูกนางสนมอย่างหนีไปไม่ได้ จึงเกิดมานะ
ทะแ่ก่หน้า ก้วยการผ่นยมีเยาะ และคอย
ก่อนที่จจะถอยไป

“ก็แล้ว ผมจะทำตามคุณ แต่ไปตรวจได้
ทราบว่าที่ตองตรวจ หลักฐานอะไร ๆ กันวัน

พ. ศ. ๒๔๗๓

บุญเกิด

เพราะคำสั่งคุณแม่ผมเพียงแทนท่าน และจะ
ช่วยคุณ”

“ครับผมทราบแล้ว” เขาควักเสียง

ตอบเพราะยังฝัน แล้วหันไปรีบก้มไป สวาท
และเปรื่องไต่กลับไปในเงาโตะของตนใน ห้องทำ
งาน เติลิมค่อยส่งใจกับคน และคงทันตรวจ
ของเอกสารที่บรรจุ ไว้เย็น พวก ๆ ยี่ ๆ ออก
เรียงเส้นล้ากับสอย ตรง กับบัญชี อย่าง ถัดวัน
ในที่สุดท้ายซึ่งเขารู้ว่า เป็นใบ สำคัญ รัยเงิน
จ่ายเงินอันควรต้องตรวจ ชำระ ทั่วเงิน สอยกับ
บัญชี แล้วทำลายเสียคงที่เคยทำมาเข็นยี่ ๆ
เขาจึงรี้ออกมาหวั่นชำระเสียด้วย

“เฮ้ อะไร” เขาอทานเขา ๆ เพราะ
ได้เห็นของขนาดใหญ่วิ่งสออยู่ ข้างกองนั้น
ไต่ลมตามลงมาเมื่อเขาถกกองที่ตอไว้ ออก

“ของคุณเกิด” เขาคึกเมื่ออ่านนำของ
ทราบความตลอด “ลายมือคุณสวัสดิ์ คง
มีอะไรที่สำคัญอยู่ในนี้” เขายิ้มและถอนใจ
ความคึกที่รัก ผิดชอบ และไม่ไ้ง่เกินไป ของ
เติลิม ทั้งเพื่อบัญชีที่หลุด เขารับนำของนั้น
ออกจากตู้เขาไปเก็บเข้าลิ้นชักโตะทำงานของ
ตนโดยเร็ว สวาทยกเปรื่องมัวแต่สาละวน
ตรวจทานเอกสารกันอยู่อีกห้องหนึ่ง จึงหา
ได้เห็นการกระทำท่งของเติลิมไม่ เมื่อตรวจ

เอกสาร ทั้งหลายไม่ ปรากฏบกพร่องเสียหยา
อย่างไรแล้ว ก็ไต่มาเข้าเก็บ พร้อมกันสมุห
บัญชีและลูกนายทั้งสอง บิณฑ์ ประจักษ์
ตามระเบียบ แล้วต่างกลับไปที่งานต่อไป

“ผมมีธุระส่วนตัว ก่อนย้ายจะต้องหยุด
สักครึ่งวัน” เขายกเปรื่องกับสวาทเมื่อถึง
เวลาพักกลางวัน คนงานกำลังจะแยกย้าย
กันไปหาอาหารรับประทาน

“ครับ ไม่เป็นไร ผมกับสวาทจะดูแล
แทน” เปรื่องตอบโดยไม่มีความเคลือบไ
อย่างไร แล้วชวนน้องสาวลงข้างล่าง พอ
ทั้งสองพ้นไปแล้ว เติลิมหันกลับเข้าห้องของ
ตนเลื่อนลิ้นชัก หยิบซองนั้น บรรจุลงใน กระเป๋
าเก็บหนังสือสำหรับหิ้วลงจากสำนักงาน มุ่ง
ตรงไปตามความประสงค์

—๕—

“คุณพระวิวัฒนภัยคุณหลวงนิกรมำกะ
คุณนายคะ” สาวใช้เข้ามานำรายงานเคื่อ
นางชั้น ซึ่งกำลังนอนอ่านหนังสืออยู่บนเก้าอี้
นุ่ม พ้นยกประมาณในหัวโหลพร้อมกันโดย
ที่ไม่มีเหตุผล พอได้ศรัทธาวางหนังสือแล้วชั้น
ตัวชั้นนั่งเกรียวมะออกไป

“หน้าทำออกไปวางแล้วหรือ” ลามเมื่อ

สันตารมย์

ชั้นวิ

กำลังยืน “เฮ้ยแล้ว ให้เกิดกบชกทบ
บุหว่าไปทวย” พุกค้อเมื่อสาวใช้ทอยแล้ว
“เคียวข้าออกไป”

“คงมาในรูปของเจ้าแก้ว” ราฟงขณะที
ย่นกลีบเข้าห้องนอน เพศคยแต่งกายให้
เรียบร้อยสมเป็นเศรษฐี

เมื่อ คึก ชื่อนี้ กระทำให้ กระหิม อิมใจ
สวาทกำลังสาว และ สวयरูป สวयरพย มี
กลิ่นหอมกระหลยอยู่ในครสวรรค์ เป็นที่มุ่ง
มองของชนของคนที่ไป และมีคนเคยมา
สะกิดกระซิบกันนางสน ว่า หลวงนิกรประสาท
ผู้พิพากษาหนุ่ม—โสภ—รูปงาม ซอยผ่าน
หน้าบ้าน และที่สำนักงานบ่อย ๆ ยางราย
ถึงกับว่า คุณหลวงเคยออกปากกล่าวขวัญ
ถึงสาวที่ว่าคือนางสนสวยอย่างนั้น นางสนฟัง
—ซึก—และคึกผ่านอย่างวิมานลอย แล้วรบ
เร้ากวชขันในการแต่งตัวกับลูกสาวชขัน

“สวาทไปไหน” ถามนางสาวเจียม
กันห้องเมื่อออกจากห้อง จะไปรับแขก

“ว่าไปเล่นเต็นต ที่บ้านเจ้าคุณประสา
ทกับคุณเปรื่องค่ะ”

“อ้อ” แล้วรีบเดินไปยังที่หมาย
ค้อย ๆ ผลักยานประตูแคบเข้า ไว้ที่ท่าอย่างผู้
เห็นผู้ที่นั่งรออยู่ในห้องมีนายเลลิมรอมอยู่ด้วย

เป็นสาม เมื่อได้แลกเปลี่ยนการเคารพไต่ทอ
กันตามฐานะอาวุโสแล้ว นางสนเข้าประจำที่
ลงในเก้าอี้นวมทอลมโต๊ะกลางห้อง ซึ่งยังว่าง
อยู่หนึ่งคนนั่ง คอยทวงหน้าชมนมของ

“ท่านโทษนะกระ ที่โอเอให้คือนานไป
หน่อย กำลังมีธุระอยู่ค่ะ” กล่าวออกตัว
“วันนี้อาทคัย คุณหลวงหยกนางชเค”
ถึงได้แวะมาที่บ้านคณ เปรื่อง กับ สวาท
ไปเล่นเต็นต ที่บ้านเจ้าคุณประสาเสัย ไม่งั้น
ก็ไ้มานั่งคุยกันสนุก ๆ”

“ไปเย็นคึกกันมั้ง แมชช กลางวันอย่าง
ไปเล่นที่เต็นตก็แยช จินคาก็ไปเหมือนกัน”
คุณพระแยช สองหนุ่มมิมใจ

“ครัย ทำคณค คุณประวัค ชวนผม
เหมือนกัน” คุณหลวงเสริม “คุณเลลิ
มก็เหมือนคึกเชิญด้วยไม่ใช่หรือคุณ”

“อ้อ ใจก็ไม่ว่าไร แต่ยกออกก็ทนงะ
แล้วคุณหลวงทำไมไม่ไปล่ะคะ”

“ต้องขอตัว เพราะคึกธุระกับคุณพระเสัย
ครัย” คอยพลางหันไปทักานผู้ส่งอาญ

“อ้อ เสรีจรแล้วหรือคะ ถึงได้มาเยี่ยม
คณ” พุกมีท่า

“ก็ธุระที่แม่ชมนนแหละ” คุณพระคอบ
ในอารมณ์ดี นางสนยอมควยอำนาจอุปาทาน

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

“ อ้อ งั้นก็เชิญซิคะ มีอะไรก็เชิญพูดเถอะ
ค่ะ ไม่ต้องเกรงใจ รู้จักกันมานาน คล้ายญาติ
กันเสียแล้ว ”

“ พวกไปซี พ่อเฉลิม ” คุณพระส่งต่อเมื่อ
นางสนกล่าวย เจ้าของบ้านเลือนความหมาย
ถูกเขียนแปลกใจ นายเฉลิมขยับตัวให้อยู่ใน
ระกักรวง ยืนทักคุณพระนึกหวั่นก่อนจะเริ่ม
ทันที ซึ่งถูกท่านพระยกให้หน้า เป็นการเตือนซ้ำ

“ เมื่อวันศุกร์ ตอนกลางวัน ผมพบ
ของฝาก เขียนหน้าซองด้วยลายมือคุณสวัสดิ์
เขียนไว้ว่า ‘ สติของบุญเกิด ให้ผู้ใดพบรีบ
นำซองนั้น ไป มอบให้ แก่ คุณพระวิวัฒนาการ
แล้วเชิญข้าราชการ ผู้จัดการ กับทนายของ
บริษัทผดุงเศรษฐกิจมากระทำการเบิก ซึ่งไม่
น้อยกว่า ๓ คน ’ เฉลิมเล่าซึ่งท้องของเรื่อง
แปรแนวไปคนละมุมโลกกับที่นางสนปรารถนา
ฟัง แต่กำลังหัวหมุน ไม่มีลือคำใดจะกล่าว
ทักทวนการเล่าได้ จึงคงนั่งฟังอย่างรุ่มขี้
หัวใจยวน ร่างกายหนาวชา

“ เมื่อเบิกแล้ว วจจัดการตามลายลักษณ์
อักษรภายในให้บริบูรณ์ ถ้าผู้หนึ่งไม่ครบ
จำนวนที่กำหนดเขียนอย่างน้อยไว้ ห้ามไม่ให้
ทำลายตราเหล็กให้เลอะราว— ”

“ นายเฉลิม พยักโทษ ” เป็นคำถามที่

พุ่งมาจากหัวใจของนางสน

“ ในตู้เซฟ เกย์เฮกสาร์ควีย์ ”

“ ใครเป็นผู้รู้เห็นในขณะพบ ”

“ ผมคนเดียว และไม่จำเป็นต้องมีใครอีก
เพราะผมเป็นผู้จัดการ ผู้รักษาคูแกล่ ทุกสิ่งใน
วงการนั้น ”

“ แต่เรื่องของเกย์ไม่ได้เกี่ยวกับวงการที่
เธอทำอยู่ ”

“ ทราบไม่ได้ เพราะยังไม่ได้เบิก แต่
คำสั่งหน้าซองบ่งไว้ชัดว่า ผู้จัดการบริษัท
ผดุงเศรษฐกิจต้องเป็นตัวแทนการทวงคืนผู้หนึ่ง ”
เมื่อถูกเถียงเข้าหลัก ต้องงันที่จะตอบไประยะ
หนึ่ง

“ แต่มีหลักฐานอะไรมายืนยัน ” กล่าว
อย่างขอไปที “ ว่าเป็นสิ่งที่คุณสวัสดิ์ทำไว้ ”

“ ลายมือ กับตราประทับจำครั้ง ๑๐ ครั้ง ที่
ยังบริบูรณ์ ”

“ ลายมือคน อาจปลอมกันได้ และตราที่
อาจลึกลงไปใช้ได้ ”

“ ชื่อนี้ จำต้องพิสูจน์ด้วยเหตุผล และผู้
ชำนาญ— ” คุณพระช่วยแก้ซ้ำ ๆ อย่างเคร่ง
ขม “ แต่ความมุ่งหมายของผู้ที่มาหาผมเช่น
วันนี้ มากันกับการปรึกษาเห็นพ้องกันกว่า
แม้ฉันเป็นผู้ใหญ่ในตระกูลผดุงเศรษฐกิจ คล้าย

ก็เป็นผู้แทนตัวคุณเสวศักดิ์ แม่ที่หน้าของจะมี
ไก่อสังไว้ว่าจำต้องมีแม่ขึ้นในการเบิกซองก็ตาม
ทางของเรา ย่อม ควรเคารพต่อเหตุ ที่เห็นควร
ฉะนั้น จึงชวนกันมายกกล่าวโดยที่เราเห็น
ไก่อสังไม่ได้ ถึงระคะของคแล้วก็ ทั้งใจ
จะไก่อมาบอกกันทันที แม่ขึ้นอยู่เห็นด้วย
จึงยุติไม่ทราบว่าจะมีอะไรอยู่ข้างใน

“เมื่อคุณไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ก็ไม่ควรเกี่ยวข้อง
ให้ทุกอย่างไป และไม่ควรให้ทราบ” ตก
อย่างผลผลิตขึ้นขึ้นกัน ทั้งสามข่มและคิด
ร่วมกันว่า

“สำนวนแม่ค้า”

“นั่นเป็นคำทอของแม่ขึ้น” คุณพระ
กล่าวเน้นคำ ซึ่งทำให้ทางขึ้นสะทึงไก่อสัง “เรา
จะฟังและเชื่อถือ ทั้งจะไม่รบกวนอีก เว้น
แต่กระคายภายในละสิ่งไว้” ท่อเอื่อไว้ให้คิด
“แล้วคุณนายระกิดขึ้นผมไม่ได้ ว่าไม่
เคารพ เพราะไก่อเคารพแล้ว” เฉลิมกล่าวอย่าง
อย่างผู้มัชฌิ

“ยะ ขอบใจ ทางนี้ นายเฉลิมควรนำ
มาให้ฉันก่อนแล้วค่อยจัดการต่อไป” พลุ
โดยขาดความขยี้ขยี้ ผู้ฟังข่ม

“ผมทำตามคำสั่งที่หน้าของอย่างตรงเผง
แล้วมาเล่นปลายทมาหาคุณนายขึ้นนอกคำสั่ง

ถ้าผมนำมาหาคุณนาย ผมก็ไม่แน่ว่าจะได้จัก
ตามคำสั่งหรือไม่”

โครมยังเขาที่ชั่วหัวใจของเศรษฐีนี้เข้าค
จนฉายฉิวหน้าให้ทั้งเครือข่ข่มขึ้น หุแกง ทา
มีประกายของโกยะ แต่ไม่รู้ที่จะตอบอย่างไร
นอกจากจะมุ่งจ้องตาอย่างแรงแหว

“พอแล้ว เย็นอันว่ายุคนี้ เราไปกันหรือ
ยังละ” คุณพระไก่อกลับแล้วมาให้คำปรารถ
ระหว่างกันเอง “แม่ขึ้น ปฏิเสธก็แล้ว
เราไม่ต้องรบกวนแกอีก”

“ผมเค็มใจ” เฉลิมผู้มีความต้องการ
อยู่แล้วรีบกล่าวทอ

“การเบิกซอง ผมเห็นว่าควรรอให้ขึ้น
ประเทืองกลักรากดำปางระกิด” พลุหลวง
กล่าวเอื่อปรารถนาปลุกความสงสัย

“ไม่ได้กระชั้นอันตรายอยู่ข่ม อย่งไร”
ก็อยากล้างตัวให้หมกไปเสียโดยเร็ว” เฉลิม
ชักเพราะเขาไม่ต้องการเอื่อ

คำโต้ตอบของคน ทั้งสามยังกระทำความ
ขึ้นชวนให้แก่นางขึ้นข่มขึ้น ใจหนึ่งอยากรู้
เห็นเพื่อคิดแก้ไข แต่ใจหนึ่งมานะว่าไม่รู้
เสียเนคิ แล้วรู้สึกผิด ผิดที่ทวนปฏิเสธ
โพล่งออกไปไม่ทันไก่อใคร่ครวญ พอเขาทำ
ท่าจะลุกขึ้นลากลับ รีบหักห้ามใจให้เป็นอัน

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกื้อ

เกือบและกล่าวด้วยอาการที่ขื่น ไม่โกรธเคืองอะไรอีก

“กิดินไม่ทันครองค้ำ ขอตานโทษทูลนเคียวไปหน่อย ทวีรัง นินว่าที่คนพระต้องการให้กิดิน ฐเห็น ค้วยนั้น เป็น พระคุณมาก” กล่าวเป็นเชิงรู้ สักความลึกถลนใจไว้

“หวานนอกชมในหน้าเลือด” เฉลิมคึก เพราะฐนินสยก็เข้าใจความคึก แต่เขาค้องสงขไม่ซัดคอก

“กิดินเป็นคนโกร่งง่ายเสมอ” แก้วท้อไป ทุกคนสงขพ้ง แต่ต่างมีแนวคึกไปพร้อม ๆ กัน

“อย่าล้อกิดินเลยนะ เมื่อกี้คึกไปว่าะ เป็นเรื่องยุ่ง ๆ เพราะคุณสวัสดิ์แกมีความเห็นแปลก ๆ ทำอะไรที่เกี่ยวกับเกอไม่ค่อยได้ปรึกษากิดิน และถ้าเกอ ยังอยู่กับกิดินก็ จะไม่มีอะไร แก่นหัวคอกไปคาทหาว่าประธานลุงเป็นลูกจ้างเขาอยู่ กิดินเลยยังไม่อยู่เพราะ คึกมากไป”

“เขื่อนนั้นแปลว่า แม่ช่นค้องการจะรวมมือเบ็ดของนค้วยช” คุณพระกล่าวสวนไปเพื่อให้เห็นเข้า

“กะ กิดินค้องการทราบ เพราะกิดินเป็นคนทนทเลียงกูกเือกคล้ายคุณสวัสดิ์ ถ้า

คุณแกทำอะไร แต่พอ สมควร ก็จะไม่ ซัดขวาง หากเกินไปก็จำเ็นทค้องค้ำ” พกอย่างมีคม ซึ่งผู้ฟังนค้อมความไหวตัวค้องนางชน

“นั่นเป็นเรื่องหนังทะมารภายหลัง” คุณพระทักสำนวน

“กะ ถูกแล้ว แต่กิดินจะเรียนไว้ให้ทราบ ก่อนเบ็ดชองกิดินอยากตรวจคูกุตราและลายมือเสียก่อน”

“ควรแล้ว พ่อเฉลิมเอาออกมาส ีไว้เสร็จ ๆ กันไป”

ผู้จัดการหนุ่มปฏิบัติตามโดยค้ เขาเอื่อมมือลงหยิบกระเป่าใส่หนังสือซึ่งวางไว้บนพนักข้างที่นั่ง ชนมาวางบนตักเบ็ดหยิบของนนั้นแล้วส่งให้คุดพระแทนทะระยนให้นางชน

—๖—

ชองนั้นขนาดใหญ่ กระดาษหนาและค้ กวกรประจำครั้งเวียงเป็นแถวอยู่ตรงรอยค้องกลางค้ำหลัง ๖ กว และตรงลนบกเบ็ดหัวท้ายอีกข้างละ ๒ กว รวมเป็น ๑๐ กว พกค้ และทุก ๆ กวยังคงเวียงร้อยซัดเจนระหว่างควกรกวงหนึ่ง ๆ มีลายเขื่อนนามนายสวัสดิ์ ผกุงเศรฐูเวียงสตัณผ่านรอยค้อง และพอสังเกทไคว่าทำไว้นานวัน เพราะสตัณ

ไม่สึกใส่นักแล้ว ส่วนก้นหนาเขียนอักษร
ตัวขนาดกลางเป็นระเบียบเกือบเต็มหน้า คุณ
พระรับมาตรวจทุกทั้งสองด้านแล้ว ส่งต่อให้
นางสนซึ่งขนิมน้อยอย่างร้อนรน

“ตราที่ประจำรัง เป็นตราส่วนตัวของ
คุณสวัสดิ์” เฉลิมกล่าว “และหลังจากคุณ
สวัสดิ์ ถึงแก่กรรมมาแล้ว คุณนายเกษิไว
ไม่ใช้หรือ” ตอนหลังเป็นคำถาม

“จะใดเกษิไวหรือเปล่ายังไม่แน่” นาง
สนตอบขณะทำท่าพิศวงว่า แต่ใจคิดหา
ทางสู้

“แน่สิครับ คุณนายเกษิไวประจำรัง
ด้วยควรวางน เช่นส่วนหัว เมื่อสัก ๒-๓
เดือนมานี้” เฉลิมพูดเข้าอีก นางสนสะท้อน
ถึงกับวางซอง และมองผู้พูดด้วยสายตา
คูร้าย

“เธอมีความรู้มาก มากจนนอกหน้า
ที่” ทวดเขาคิ้วแซ่ของนาย เขายิ้มอย่าง
ไม่พริ้ม เพราะเขาแสร้งขวาง ความดูแก่
อำนาจฝ่ายคำ อันที่จริง เมื่อเขาได้ทราบ
ระแคะระคายมาก่อน ๆ ว่าคุณสวัสดิ์ระยทั้น
ส่วนและสิทธิให้บุญเกิดถึง ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของ
กองสมบัติ เขาเคยนึกแปลกว่าเหตุใด แล้ว
ส่งสารนางสนกับบุตรว่าเรไ้้น้อยเกินไป แต่

เมื่อนางสน ได้ ประพฤติ เข้มโหด ต่อบุญเกิด
เมื่อสนสวัสดิ์ไปแล้ว ทั้งใดเห็นนิสัยอัน
ทวามของแม่ลูกทั้งสามเข้าก่อนหลัง ทำให้
เขาเอือมฉกรรจ์กลายเป็นเกลียดชัง ยากหนีไปเสีย

ให้พ้น เขาเคยคิดจะลาออกอยู่เสมอ แต่มี
อะไรอย่างหนึ่งผูกใจเขาไว้ให้รออยู่เรื่อย ๆ
มา เลยกลายเป็นรอให้ลูกได้ก็ดีกว่า เพราะ
แน่นอนเขาจะต้องถูกออกสักวันหนึ่ง คือวันที่
ลูกชายคนโตของนางสนกลับมา

“มิได้ ผมรู้ และพบ ในหน้าที่ ของผม”
เขาเจียง “ซึ่งถ้าผมไม่พูดให้เด่นชัด คุณ

นายอาจลากคอผมเข้ากระวางได้”

พูดถึงกระวาง นางสนรู้สึกหัว และทวาก
หัวนราวกับกระวางจะมีมือมาลากตนเองไปคุมจึง

“โอ๊ย ไม่ไหว” หัวใจของ นางสน

คร่ำครวญด้วยคววมกลัว แต่พยายามส่ง

อาการภายนอกไว้ด้วยดี แล้วก็รู้สึกต่อไปทั้ง

จะหลีกเลี่ยงพ้นกระวางด้วย

“ขอให้คุณได้ทราบทุกให้ละเอียด เทียบ

กับลายเซ็นลายมือและวงตรา ของคุณสวัสดิ์

เสียก่อน แล้วจึงค่อยเบิก เวลาเบิกควร

เรียกเก็บมาอยู่ด้วย” เป็นคำพูดที่อ่อนโยน

ผิดกว่าก่อนมาก เฉลิมยิ้มหันไปมองคุณพระ

เพื่อขอความเห็น

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกื้อ

“อันที่จริงก็ไม่ใช่ว่าจะเสียใจแต่จะขอไว้
คุณพระกล่าวในทำนองผู้เฒ่า เฉลิมอีก
หลวงนิกิตกรทอง

“นั่นซิคะ” นางชื่นรีบรับรองด้วยอาการ
ขมขื่น และชื่นชมอยู่ภายในว่าชนะ

“แต่” ท่านผู้เฒ่ากล่าวต่ออีก ๆ “แต่
หลักการที่ได้กำหนดแล้ว โดยมีกรรมกรนั้น
เข้ามามีส่วนดำเนินการตามคำสั่ง” ชายหนุ่มทั้ง
สองรู้สึกโล่งใจ กลับหันกลับไปหาชื่น

“ไม่ว่าจะรอจนกระทั่ง และคิด
ต้องการให้บุญเกื้อมาด้วย” รัชชังพท

“ไม่จำเป็น แม่ชื่น พ่อเฉลิม เป็นผู้
หนักในเรื่องนี้มาก เพราะเป็นผู้พบและนำมา
แจ้งบอกให้แล้ว ๆ ไป ส่วนต่อไปเราสาม
คนต้องเป็นหลัก”

นางชื่นวางของลงและถอนใจใหญ่ มีท่า
ทางอ่อนเพลีย มองคุณเฉลิมคล้ายกังวล

“นายเฉลิม ควรเห็นใจฉันบ้าง ที่ฉัน
เดียวต้องเสียใจเพราะกำลังไม่เพียงพอ” กล่าว
กับเฉลิมท่านของชาวไทย “ฉันคงไม่สู้ร้าย
แรงเช่นนั้นเลย และ—และถ้าฉันได้ครว
ให้แน่แล้ว เห็นว่าช่วยเธอได้บ้าง”

“คุณนายพุกกับผมในรูปของเสียและนำ
มาแสดง แต่ผมต้องคอยรวมทั้งผู้พบและ

กรรมกรในหน้าที่ของผู้จัดการ” เขาให้ถ้อย
คำไม่มั่นคงที่จะเห็นว่าเขาอ่อนแอ “คุณพระ
และคุณหลวงก็เหมือนกัน จะปล่อยให้หนึ่ง
สี่ของนกไปอยู่ในมือใคร ไม่ได้จนกว่าจะได้
รู้ชัดว่าจะได้อยู่ข้างในควรทำอย่างไร ถ้าฉัน
ทำเช่นนั้นได้ก็เชื่อว่ากรรมกรทุกราย ปฏิบัติ
ไม่ควรแก่ความไว้วางใจของผู้ขายที่ปรารถนา
จิตไว้”

“ถูกแล้วแม่ชื่น พ่อเฉลิมพูดถูก พวก
เราทั้งสามจะยินยอมไม่ได้ ไม่ใช่พูดถูก
หมิ่น แต่ด้วยหน้าที่ และรูปของการยังไว้
เช่นนั้น”

“ถ้าเช่นนั้น ก็ฉันจะไม่รับรองว่าของแท้
หรือของปลอม”

“แล้วแต่คุณนายขอรับ” เฉลิมพูดแล้ว
หัวเราะ พอกำลังคนขึ้นบันไดผ่านเฉลียง
หน้าห้อง คนในห้องมองเห็นทางหน้าต่าง
และร้องขึ้นพร้อมกัน

“อ้อ ท่านชื่น”

“ก็จริง ท่านชื่น” คุณพระร้องทักอย่าง
คนคุ้นเคย “ไปหาที่บ้านแม่ เห็นวานว่ายัง
ไม่กลับ เข้ามาในห้องซึ่งกำลังมีธุระต้องการ
ท่านชื่นอยู่ กลับเมื่อไร”

ผู้มาใหม่หัวเราะเบา ๆ ตลอดเวลาที่ถูกล

ทักทายไ้ถาม เบิกห้องเคาพะบ้านและ
คุณพระคุณหลวงแล้ว เลือกที่นั่งกักขณเฒิม
พอเสยปาก จะคอบ ทา ของ เขา กวาก ไปพ
ของ ๆ นั้นทำให้สละกูโ ยกมือข้างหนึ่งช
และกล่าว

“อัย นันละมิง ทักขการณ” แทน
จะคอบกลายเ็นถาม “มาถึงแต่เ็นวันวาน
ครัย แต่ถึงขานเมื่อคุณพระกลัยแล้ว ไปหา
ทียาน คุณนายว่ามานี้ ถาณอะไร
ไม่วีเือง ใจครัย คุณนายไม่สยบายไปหรือ
ครัย” เขาทักหาปราศรัยเวะรายและกล่าว
คล่อง สมนเ็นทนาย

“ทำไม่วีเืองว่าน” คุณพระยอนถาม
พร้อมกัยชไปทักของ “ต้องการท่านชน”
“พิโซ ฌมเ็นทนายและเพอนรักกัยคุณ
สวัศ” พกเเลแล้วกวากหาไปทางนางชน
เเลือนเเลไปชมกลล้วยไม้นอกห้อง เหมอน
กัยไมเเอาใจใส่ก้ออะไรทั้งหมก

“เออ ๆ ฐีแล้ว ไหนเเล่าไป” คุณพระ
วย เพราะคูนเคยกันทุกกคน นางชน
พยายามจะสยคากัยทนายเพอไ้ยิน

“บอกฌมก่อนชี่ ว่ามันเกิกอะไรไรชน”
เขาเเล่นฉลากและมองคูนางชน

“เอื่ออ่านหน้าชองชี่ แล้วจะรู้” คุณ

พระพุทพร้อมกัยทียชอนนั้นมาส่งให้ เชาวัย
มาค้อย่างไมเ่เคมไ้แล้วกลล้วยาง

“เาฌมเ็นกรรมการก้วยชี่ใหม่? ไม
ชี่กชอง แต่ถาฌมจะชากไปก็ไ้ เพราะ
ฌมควรวเ็นไ้ทำเรองอนทางอน”

เเลมิงง นางชนกระหิม

“เว็นไมไ้ มาแล้วค้องร่วมมือก้วย เา
ไปหาทียานกันถึง ๒ ครั้ง ทั้งเ้าและเ็น”

“งันก็ไมเ็นไร” เขาเออชอวย

“แต่ ท่านชน” นางชนสอก “ท่าน
ชนควรวีเืองเรทักไ้แน่ว สันเ็นอย่างไร”
เ็นการนำทางไ้ยิน

ทนายผู้มชช กังทักทวงทียชองมาค้อ
ครั้งหนึ่งอย่างวีเืองเรทัก เหมอนคนว่าง่าย

“ฌมทำทาหาทนายชองกระตุนเเล่ก่อน

นระวัย” เขาพกออกทักชณะพลิกครวร ฐี
ฟังมีความกิกไปต่าง ๆ

“ไมม่อะไรทักวรสงสยว่าปดอม ฌมวัย
วอง และถาจะไ้เ็นเียงชน ช่งมือช้อย
๒ ะวัยช่นช่นช่น คือ” เขาพกอย่างเาการ
ผิกกัยแรกมาถึงเ็นคนละคน นางชนเอย
ทมกสทศ เมื่อจะพกค้อเขาทั้นไปทางนางชน

“ฌมไมเ่ถาอำพรางครัย คุณสวัศกัย
ทักไ้ฌมสาชานกัยชนทักเียว เมื่อจะทักการ

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

“อีก ๒
ละมัยทำพรอมกัน ละมัยหนึ่งคุณสวัสดิ์เคย
เข้าบ้านเหลืงที่ใดฝากคุณพระไว้ แต่ก่อน
อย่าลืม ละมัยหนึ่งหนึ่ง ฝากอย่างนี้ จำนำ
ไว้กับผม ละมัยหนึ่งอย่าให้ผมทำการเมื่อเวลา
ล่วงไปเกิน ๑๔ เดือน ไม่มีที่สำนักงาน
ละมัยอยู่ไหนครับ คุณเกิดมาเหลืง”

“ได้จาก สำนักงานครับ” เฉลิมทอย
ด้วยความยินดีที่เขาได้พบความเที่ยงตรงมาจาก
ทนาย

“อ้อ งักักแล้ว เบ็คนอ่านบันทึกของ
ผม แล้วเรียกคุณแจ้ให้ขี้จากคุณนาย เรียก
คุณเกิดมา เบ็เลืงที่ระไกรห่มกเรื่อง คุณ
เกิดและได้รู้จักตระกูลวงศ์ของแกอย่าง ผม
เวทนาเหลืงเกิน ไม่รู้คุณสวัสดิ์คิดอย่างไร
ถึงได้ขี้กแกไว้จนให้อายุได้ ๒๐ ขวี่ขวี่ ไม่
เห็นเข้หลักกฎหมายคงไหน” เขาพูดต่อ
โดยไม่เกรงว่าระยากหูใคร ๆ

“ไม่เข้หลักกฎหมาย แต่มีประโยชน์
ละเพราะบุญเกิด” คุณพระทอย คนอนง
เพราะไม่เข้าใจ นางสนมมีความรู้สึกซาห่มก
ทั้งหัวใจและร่างกาย ความหวังที่ระไกรขี้
ประเทืองเข้พวกพ้องของลัมเล็ก

“เลืงวักสิทธิในมรกดหรือครับ” ทนาย

ขี้นถาม “แต่ผมว่าควรให้ แก้วทิว เลืง
ก่อน”

“ไม่ละเพราะมรกดหรือกท่านสนม เลืง
กับความรู้สึกกับผิขอยตนเองทวี่ เกอเข้
ผู้หญิง อันทวี่รอยทวี่ คุณสวัสดิ์ทำไว้
เข้นถกแล้ว”

“อ้อ” ทนายทวี่ “ก็ขอยก ผม
ทวี่ว่าคุณนายคงพหิเบ็บุญแล้ว” ทอย
หลังหันกลับไปถามนางสนม

“บุญอะไร” เลืงทอยของนางสนม
ที่เข้กราว แต่ในลักณะของ ผู้หมกทวี่
แต่ทนายไม่เอาใจใส่ คงทวี่ทำเลืง เหมือนไม่
เข้าใจ

“อยู่ในหิเบ็ เลืงสนมก ถล็ก ไม่ขี้ก เห็นระ
ได้” ทนายขอก “คุณนายถล็กคนให้ขี้
คงพหิ แต่ถ่าไม่พหิก็ไม่แปลก เบ็ขี้ครบ
ได้อ่านข้อความข้างใน” เขาพูดโดยไม่ถ้อง
การเอาใจใส่กับใคร

“แต่ถ่าไม่มีบุญแจ้ให้ขี้ ระทำอย่างไร”
เฉลิมถามด้วยความก้งวล

“ในช่องระบอขี้” ทนายกล่าวพลาง
“คุณพระรับขี้ของขึ้นแตก ทุกคนนึ่ง
ทวี่ความสังข นางสนมกระวนกระวายใครท
ระลุดหันไปเลืงหรือขี้ได้ผู้เข้แซก ให้ไปเลืง

รากฐาน แต่หาทำประจวบใจได้ไม่ ตนเอง
ต้องนั่ง ควบแข็ง อยู่กับ เกาฮ์ หูฮอ ทาพว่า
เกียบ ๆ จะเย็นลม และกำลังมองเห็นอนาคต
ของตน ถัดไป ๆ ที่เร่ ถูกกลืน สักถึง วนเกียบ
หมด คนไม่คิดเลยว่ามีอะไรจะทำการผล
มีไว้แน่นอนหน้างเพียงนั้น และทั้งไม่คิดว่า
คนอื่นนอกจากตัว จะทราบความเดิม ของบุญ-
เกอ เมื่อต้นสามไปแล้ว คนจะทำการ
อย่างไรกับบุญเกอที่ย่อมได้สะดวก คนภาย
นอกใครเลยจะเอาใจมาขังกับได้ ในเมื่อไม่มี
หลักฐานอะไรจะยืนยัน หวนคิดถึงหทัย ความ
คิดที่จะพยายามหาหนทาง เอามาเสียให้ไถ้นั้น
จะสำเร็จไปเพียงใดก็ยังไม่แน่ ถ้าได้หทัย
นั้นก็เป็นอันหมดเสียทั้งใคร ๆ จะช่วยบุญเกอ
ได้ เพราะนางซันเชอแนว่า ในหทัยนั้น
ต้องเป็นพินัยกรรม แสงสีทมิในทรัพย์และเล่า
ประวัติเดิมของบุญเกอไว้ ส่วนในซองที่กำลัง
จะเขี่ยกันยกทอยุ่ทนาย คงเป็นอย่างเคย
ยกทอยุ่พบในหทัยบุญเกอ

—๓—

เขียนที่สำนักงานประเทืองศักดิ์
ทนายความ นครสวรรค์
วันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๔

ข้าพเจ้านายสวัสดิ์ ผดุงเสริม ขอบ
เอกสารฉบับนี้ไว้เพื่อเป็นหลักฐาน ในสิทธิ
ของบุญเกอ ผู้ที่ข้าพเจ้าได้เลี้ยงมาแต่
อายุได้ ๒ เดือน ให้ถือว่าเอกสารอันแนบ
คำสั่งที่แก้ชกและยุคกิจกรรมของข้าพเจ้า มี
ค่าเป็นพินัยกรรมได้ทุกประการ ความแน
นอนแห่งอายุสังขาร ของข้าพเจ้า อาจจะ อยู่ได้
ไม่ถึงกาล อันควรจะ เขี่ยเสีย ความดี และจัก
การเรื่องทั้งหลายให้เรียบร้อย เมื่อบุญเกอ
มีอายุครบ ๒๐ ขวบได้ ได้ศึกษา มีความ
สามารถทั้งจิตใจและวิชาแล้วได้ จึงได้ดำริ
ทำหลักฐานดังนี้ไว้ เพื่อให้ความยุติธรรม
แก่บุญเกอ

ข้าพเจ้าเป็นคนจนและเร่ร่อนไปหาถิ่นตาม
ที่ต่าง ๆ มาแต่เดิม โชคอันนำให้ข้าพเจ้า
และครอบครัว ได้รับ ความมั่งคั่ง สมบูรณ์ ชัน
โกลาหล ก็เพราะข้าพเจ้าได้กล้าให้สหาย
สาธิตก่อสร้างธุรกิจสิ่งหนึ่งซึ่งขบขัน ว่า
จะรับเลี้ยงลูกหญิง อันเพิ่งคลอดได้เพียง ๒
เดือนหย่อน ๆ ลูกของตนเอง เมื่อได้รับ
ความวางใจจากสตรีผู้ทิ้งที่กำลังต้องการตัว
นั้นแล้ว พร้อมกับรับเด็กมา เธอได้มอบ
กำปั้นเล็กซึ่งมีสัญลักษณ์ ของมีค่า และ
ขนบัตร ให้แก่ข้าพเจ้า เพื่อเป็นกำลังในการ

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

ทุนบำรุงบุตรของเธอ ให้ดำเนินไปตามเหล่า
กอกก มีศึกษา บุญเกิด ไม่ใช้รถหรือ
หลานเอยในสายโลหิตของข้าพเจ้าที่จริงแท้
อำนาจแห่งธรรม สอนให้ ข้าพเจ้า ระวังคำ
สัจย์ และบุญคุณ ในเงินทุน เหล่านั้น เพราะ
นับแต่ได้เลี้ยงบุญเกิดและอาศัยเงินเหล่านั้นอัน
มีจำนวนคงหมื่นมาเข็นทุนหมื่น ฐานะ
หาเข้ากันคำ ของข้าพเจ้าก็กลายเป็น ฐานะ
จนมีผู้ขมขื่น และใคร่ขอความเช็ดฉ้อ
ให้ใคร่ขมขื่น ผูกเคียว กิ่งตระกูลของ
ข้าพเจ้าจึงเป็นหนี้บุญคุณของบุญเกิดอย่างมาก
และไม่ควรที่จะเห็นแก่ตัวปกป้องความลับเหล่านี้อย่าง
ลับ ซึ่งไม่ใช่เป็นทางของผู้รักความยุติ
ธรรม

บุญเกิด เกิดจากตระกูลตก และมั่งคั่ง
มีเกียรติอยู่ในประเทศสยามเวลานั้นตระกูลหนึ่ง
เมื่อแยกหยินแล้วจะทราบชัดว่า เขาเป็นบุตร
สายโลหิต ของ ตระกูลใด แล้วให้เขาพิ
เคราะห์ที่ ด้วยตนเอง ว่า จะควร อย่างไร ต่อไป
เพราะเขามัวชอนสมควร ทั้งมีความสามารถ
ในศัพทที่จะคิดให้รอบคอบเพื่ออนาคตของตน
แล้ว ทั้งให้บุญเกิดมีสิทธิที่จะได้รับมรดก
ซึ่งเงินของข้าพเจ้า โดยเอกสารที่ หัน
ส่วนคำขายก็ ทรัพย์สินทั้งมีชีวิตและไม่มี

ชีวิตก็ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของทรัพย์สินทั้งหมด
ส่วนบุตรภรรยาของข้าพเจ้า ทรัพย์สินเพียง ๒๐
เปอร์เซ็นต์ กับความปลายนาม ในความซื่อ
สัตย์มั่นคงของข้าพเจ้า เห็นว่ามีค่าพอที่จะ
มีความสุขได้มากอยู่แล้ว

หยินนั้น เป็นของเดิมของมารดาของบุญ
เกิด ข้าพเจ้าได้มอบไว้กับคุณพระวิวัฒนาการ
มิตระหนักของข้าพเจ้า และทั้งเป็นผู้ได้อุป
การบุญเกิด มาไม่น้อย ในหยินนอกจากมี
เอกสาร สิ่งของ ของเดิมแล้ว ข้าพเจ้ายัง
ได้เขียนบรรยายความจริงเพื่อแสดงเหตุการณ์
ไว้โดยถ่วง รวมเข้ากับประวัติเดิมมารดา
ของบุญเกิดได้ทำไว้ และมีสำเนาเอกสาร
ฉะฉานน้อยด้วย เมื่อใครทำการใช้หรือแยก
หยิน ต้องมีบุญเกิดอยู่ในหยิน จะทำโดย
ลำพังคนภายนอกมิได้ เว้นแต่บุญเกิดจะถึง
แก่กรรมก่อนการแยก ผู้ที่ใคร่เขียนจึงจะ
ทำการแยกได้ สิทธิของบุญเกิดจึงตกแก่ผู้
สมควรในสายโลหิต

ลูกบุญเกิดหยิน ข้าพเจ้าเกิดไว้ใน
ชาติที่เก่าแก่ ถ้ามีเหตุสักสามารถที่จะ
ได้บุญแทนมาไซ้ไม่ได้ โดยประการใด ๆ ให้
ทำการก็ได้ โดยความยินยอมของบุญเกิด
ขออย่าให้บุตรภรรยาของข้าพเจ้าได้แย่งชิง

ในสิทธิอันไต่แย่งให้บุญเกิด จงอนุโลมประ-
ยอมตามคำสั่งนี้โดยที่ เพื่อความสุขสามัคคี
อันได้มีร่วมกันมาอย่างใกล้ชิดสนิทสนม แม้
ผู้ใดขัดขวางของพ่ายแพ้พินาศไปด้วยอำนาจ
ของธรรม ให้ความเจริญสวัสดิการมีแก่ผู้
ปฏิบัติตามคำสั่งนี้

นายสวัสดิ์ ผดุงเศรษฐี

ผู้ปรารถนาดีต่อตระกูล

นี้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งอยู่ในซอง
นั้นคุณพระเป็นผู้แจก และอ่านให้ทุก ๆ คน
ฟัง พอจบคำทรงขยายลงท้ายใจพร้อมกัน
นางชื่นเป็นลม หมดสติ พุบลง อย่างน่า สงสาร
เฉลิมรับรยอกมาให้ที่มูก และเรียกสาวใช้
มาประคองตัวเข้าข้างในเพื่อพักอ่อน

“ที่รักก็น่าสงสารแถมอยู่มาด แต่แ
เป็นผู้ผิดตลอด ที่คอยกันทางไม่ให้คุณสวัสดิ์
จัดการเสียโดยที่ในชั้นแรก” ทนายพุกเยา ๆ
พอได้ยินกันเองเมื่อนางชื่นออกพ้นไปแล้ว ทุก
คนพะยักหน้าในอาการพลอยสลด เขากล่าว
ต่อ

“มีหน้าข้า พอคณสวัสดิ์ตาย ก็ออก
ทำหีบมโหรีเข้าใส่คุณเกษ เป็นที่ขี้ใจเล่าง
อ้อม คึกคึกขี้นัย แดเป็นผู้หญิงแล้วยังเด็ก
สลัดไล่ไปเช่นนั้น ทางเสียหายมีมาก”

“แต่ก็ประสงค์จะให้พ้นเกษเสีย นั้นแหละ
จะไถ่จ่ายเข้า” คุณพระพุก “คุณสวัสดิ์เป็น
คนดีและมั่นคงน่าชม จึงไถ่ยอมทำไว้นั้น
แต่ต้องระมัดระวังไป ที่ให้ตั้ง ๘๐ เปอร-
เซ็นต์”

“สมความแล้ว เมื่อไปปรึกษา เพราะ
ไปทำที่สำนักงาน - แถวๆ แกร์จิกคุณเกษก็
และต้องไม่ผิด ที่ทำเช่นนี้ต้องการระงับ โทษ
ลูกเมียให้สำนึกตัว”

“อ้อ แดคง เห็นว่า บุญเกษ จะไม่โลภ
ละมัง” คุณพระพุกแล้วหัวเราะ “ถล
นี้ถ้าแม่ชื่นจะยินยอมก็ ๆ แล้วแบ่ง ให้พ้นเกษ
เพียง ๑ ใน ๔ สมมติว่าเป็นการ ทดลง
ไค้สะทรวง เพราะเกษเป็นเด็กก็มีความรู้รัก
คิดเท่า ๆ กับผู้ใหญ่”

“ลองพุกกับแถม” ทนายกล่าว
“ไม่มีแล้ว จะคง คงด้วย” เฉลิมคำน
“ขอให้คำนตามพินัยกรรมเถระ”

“เราจะหาตัวคุณเกษไค้จากไหน” คุณ
หลวงนิกรผู้สูงส่งมากที่สุดเขยขึ้น เพราะคุณ
หลวงไม่ทราวยเรื่องอะไรมาด

“กรงเทพ ฯ ครบ เป็นเลขานุการของ
ทางบรรษัทกไค้เงินเดือน ๑๕๐ บาทแล้ว นาย
รักมาก นพคุณมาแล้วให้ฟัง” คุณพระบอก

พ.ศ. ๒๔๗๗

บุญเกื้อ

“แล้วจะให้เธอมานั่ง หรือเราควรไปหา คน แต่หลวงนิตกรกับขุนประเทืองไปร่วม
เธอ อย่างไหนจะดี” คุณหลวงท้าวหรือ ทางกัน

“ผมคิดว่าเราควรไป ถ้าไม่มีใครขัด- “ท่านขุนทราบดีไหมว่า คุณบุญเกื้อ ลูก
ข้อง เพราะถ้าจะให้แกมาจะล่อแหลมอันตราย ใคร” คุณหลวงถาม ก่อนตอบเขาสำนึก
—แม่ชื่นพวกมาก” ตอนหลังเขาจนทุกคน “ไม่ทราบครับ คุณสวัสดิศุภกมาด บอก
ต้องเอียงเข้าไปฟัง และพยักหน้า ว่าไม่สมควรจะให้ใครรู้จักจนเข้าตัว”

“ผมไม่ขัด เพราะถ้าหนักหยุทปลายขี ⁴
ของผมมี จะใกล้เคียงไปเยี่ยมบ้านด้วย” คุณ “ไปไหนเลยอย่างไร” ถามต่อ
หลวงกล่าวว่า “ถ้าไปได้ทั้ง ๔ คนแน่แท้ จะ “ก็ไม่ทราบอีก รู้เท่าที่พนัยกรรมเขียน
ได้ช่วยเธอกิด” ไว้เท่านั้น”

“พอเฉลิมกับท่านขุนขัดข้องหรือ” คุณ “ผมยังไม่เคยเห็นคุณเกษเลย เทุไก
พระหันไปถาม คุณนายชนงศุภชัยกับเธอถึงเพ็ญน เลี้ยงมา
แต่่น้อย ๆ ควรก็รักใคร่ให้เหมือนลูก”

“ไม่ขัด ยินดี” ตอบพร้อมกัน “ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่มีเรื่องซีเรียครับ คุณ
“แต่ระวังนะครับคุณพระ อย่าให้ฮ้ายหัย หลวงจริงไว้ว่า มนุษย์เกิด ๆ กันมาทุก
กัษิระกายนั้นหายนา หายละวุ่น” ทนาย คน เขาเกิดมาทำเรื่องทั้งนั้น” ทนายพูด
กระซิบให้สติ ครั้งกลกครั้งจริง “คุณเกษ เข่นคนดี มาก

“วัยประกัน เว้นแต่ไฟไหม้บ้าน” คุณ ครวี่และมีผิวแปลก แกร่ง ๆ ผมไม่มีรูเรื่อง
พระพูดเป็นขว้นหัว ต่างหัวเราะ ยังเคยคิดว่า น้องชายคุณสวัสดิศุภกเป็นพ่อคุณ

“คุณนายแกคงเข่นเฮามาก” เฉลิม เกศคงไม่มีเมียเล็กครั้ง เพราะผิวพรรณ
ปรวรก “เราะรอนแกออกมาหรือครับ” คุณเกษแก่มนมวลด มีลักษณะคล้ายขวลด

“อย่าว่าเลย แน่เกิดมาแล้ว ส่งให้ไป สักกับลูกคุณสวัสดิศุภกมากมาย ความประพฤติก
ลาแทนที่เราจะกลับ แล้วเราไปกันเถอะ” กัก ซอยเล่าเรียนอันหวานสุภาพมาแต่เด็ก
คุณพระพูดพลางลูกขื่น กินนมคุณนายล่ำดี คุณพระวิวัฒนา ร่วม

การเดินกลั้วต่างแยกย้ายไปตามทางของ กับคุณนพคุณ ในกรวย ใคร ๆ ก็รักทั้งนั้น

สันตารมย์

ฉันท

เว้นแต่คนนายชนคนเกี้ยว และขี้เกลียด
มากเข้า เมื่อเกิดพวกมันโตขึ้น หน่วยก้าน
ก็กลัวลึกลับ เลยทิ้งเกลียดทั้งอิฉา”

“อ้าว แล้วกัน เขียนด้วยมือลยด้วย
เท้า”

“นั่นสิครับ คุณสวัสดิ์ก็ลืมไปมาก และ
หมกมุ่นที่จะวางไฟผางส่ง คุณพระวิวัฒน์
นั่นแหละคู่ปรีชทุกข ออกปากผางส่งคุณเกอ
ไว้มิให้คุณพระ คุณพระรู้ ก็กว่าผม แค่นั้นเป็น
ผู้ใหญ่จริง ๆ ข้างคุณเกอถึขึ้น ตามใจ
ใครระยุให้แกขอแบ่งส่วนมรดก แกปฏิเสธ
ว่าไม่อยากถกวนใจเข้า”

“แล้วทำไมไม่อยู่กับคุณพระเล่า เมื่อ
อยู่ด้วยทำไมได้”

“เขามีความคึกซิงเกินเค็ก เกรงผู้ใหญ่
ระชึกใจกัน เพราะเธอเป็นต้นเหตุ จึงอยาก
ไปเสียให้พ้น ๆ แล้วต้องการทำงานทำให้
สมถุขที่ขอชมมากด้วย”

“คุณสวัสดิ์เพิ่งได้แต่งงานกับคุณนายชน
เมื่อรวบแล้วจะมีภรรยา”

“ที่ไหน ได้กันก่อน แม่สาวทคนสุกท้อง
นั้นยังแก่เกินกว่าคุณเกอ แค่นั้นคุณนาย
ชน เป็นแม่ค้าขายของเบ็กเค็กที่หน้าร้าน คุณ
สวัสดิ์ก็เที่ยวทำงานกับบริษัททำไม ไปตามจัง-

หวัคเห็น ๆ ไม่ค่อยอยู่ติดบ้าน ไปครั้งสุก
ท้ายก็ไปไ้คุณเกอมา มาพร้อมกักรอยครว
คุณพระวิวัฒน์เข้ามากางจังหวัคทาถ คุณ
เกอได้กินนมคนนายจำได้ มาแต่กันทาง โนน
แหละ มาถึงจะแยกไปให้กินนมเมียตัวไม่
ไ้ เพราะเมียเป็นผี ลูกเองยังกักรกินนม
กะบ้อง เลยขอฝากไว้กับคุณพระจนชวย
กว่าถึงไ้รับไปเลี้ยงเอง”

“อ้อ” คุณหลวงพระยัก “ท่านขุน
เรื่องลึกลับจริง”

“ผม กับ คุณสวัสดิ์ เป็นเพื่อน สนิท มาแต่
คราวอยู่โรงเรียน และค้างอยู่เมืองนี้ด้วย
กัน”

“เงินทุนทั้งหมื่นบาทนะได้จากแม่คุณเกอ
เป็นตัวเงินทั้งหมดหรือว่าของด้วย ?”

“เงินนะหมื่นบาทครับ แต่ของ ผมไม่
ทราบ ๆ เค้า ๆ ว่าของต่างหาก คุณสวัสดิ์
ไม่ทำลาย แล้วเมียก็ไม่มี ใ้มาถึมามอย
ไว้มิให้คุณพระ เวลานี้ผมมีราชการ เป็น
แห่งจังหวัคอยู่ ยังไม่ไ้เป็นทนาย”

“คุณสวัสดิ์ ไม่ไว้ ไ้เมียมานานแล้วสิ”

“แกถึถึถึถึเคร่ง แกว่าสักรัเป็นศักร
ของความสักรั และความถึ” ทางหัวเราะกัน
“แล้วแกถึถึถึถึสักรัเมียแกถึถึถึถึ”

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

“ได้เงินมาแล้ว แกทำอะไรก่อน” คุณ มีเอ้าช่วยไ้ จิ้งโหมท่านขุน”
หลวงชัก “จิ้งชักวัย เรืองก็งมหาย ไปเท่านั้น

“รับเหมาการป่าไม้ครัย กัยค้าขายทาง เอง ที่รู้ ๆ อย่างพวกเราก็ดูแลรู้ไว้อย่าง
บ้าน นางสนเห็นคนค้อยู่อย่างหนึ่ง คอการ ฐิทาน”

รู้จักค้า ไม่มีนักเลงอะไรก็ถกรักผิว และ “สมวิตกว่า นางสนจะใช้เล่ห์เหลี่ยม
บูชาเงิน จึงไ้ช่วยให้มั่งคั่งเร็วขึ้น หนไ้ ทริอพาโลไปสักทาง”

เข้าประชุมอย่าทำไม่เอง แล้วชวนญาติมิตร “เป็นลักษณะของคนโกงคนหลง ถ้าทำ
เพื่อนฝูงเข้าร่วมมือตั้งบริษั กัยเป็นหุ้นใหญ่ เช่นนั้น จะข้ามภัยไปไม่ไ้ ผมจะต้อง
และเป็นผู้จัดการเอง ผมกับ คุณพระขันธ์วัย ออกสู้แทนคุณเกอจนสุดสามารถ แต่ขอไ้
ราชการอยู่” ไ้เยกหทัยเถะ” ทนายวัยบง

“ท่านขุน กัยคุณพระ มีหุ้น อยู่ใน บริษั “ถ้าเกิดหทัยหาย ท่านจะทำอะไร”
ผกุงเครือญาติเหมือนกันหรือเปล่า” “พินัยกรรมมี และถ้าไม่เป็นอย่างนั้น

“มีครัย คุณพระ ๓๐๐ หุ้น ผม ๑๐๐ พระวิวัฒน์ในการ รักษาไม่ไ้แล้ว ก็ต้อง แสวง
หุ้น ทั้งหมดมี ๒๐๐๐ หุ้น คุณสวัสดิ์เอง พินัยกรรมมันทะลัด พะยานที่ใกล้ชิดพอจะนำ
๑๐๐๐ หุ้น เพราะแกมีทุนมาก และทั้ง สืบสนับสนุนพินัยกรรม มีอยู่หลายคน เจ้าคุณ
ต้องออกหน้า ภายหลังแกขอของพวกพ้อง อรวมนัน พชายคุณสวัสดิ์ เป็นผู้คอยให้สั
และคนอื่น ๆ ไว้อีก ๔๐๐ หุ้น เลยมี ๑๔๐๐ อดกับแกคุณสวัสดิ์ในเรื่องนี้ขอเสมอ พระองค์
หุ้น เกอเป็นเจ้าของเสียเองแล้ว” นรีเรองละเอียก และว่าถึงกับไ้ อานสมุท

“โชคของคนนี้แปลกมาก บางคนรวย ประวิติแล้วเข้าไปสืบสวนหากระดูกเดิมของคุณ
กัยโกง” คุณหลวงออกความเห็น เกอ ไ้ความมากแล้วด้วย”

“แน่ละครัย นางสนก็จะอยากรวบอย่าง “ท่านอยู่ที่ไหน”
นั้นอีก” “อยู่กรุงเทพฯ ะครัย”

“แต่คุณสวัสดิ์ ไม่ยอมสิ ถ้าคุณสวัสดิ์ “เราไป ควรไปหาท่านก็ไหม”
ไม่ยอมคบคิดทำไว้อย่างนี้ ใครจะอาชยน “ผมคิดว่าถ้าไม่ดังก็ต้องขอให้ศาลช่วย

ก็ไม่ควรรบกวนท่าน”

“อ้าว เกือบไว้ให้ผิดกลั ก้อนซี ท่าน ชุน” คุณาการหนุ่มออกความเห็น “และ ขางที่ท่าน จะช่วย ว่ากล่าว นางชุน ให้อ่อนลง ไม่ควรทำให้เธอต้องผิดใจ”

“ก็เหมือนกัน แล้วค่อยหาวิธีบอกคุณ พระ เมื่อระทกลองกำหนดวันไป”

“ให้เร็วหน่อยเป็นก็”

—๘—

พอแยกประตูห้อง คุณพระวิวัฒนวงศ์ถึง เพราะตั้งชั่งเทียบกันเหล็กกล้าสำคัญ ของบุญ เกื้อ ถูกแยกไว้อย่างกว้าง รัชสาวเท้า ไปทรวาทูให้แน่ อนิจาติยทนต์เกื้อผู้นำส่งสาร ของท่านหายไปเสียแล้ว หายเมื่อใด คุณ พระพยายามคิดหาเหตุผล ในวันอาทิตย์ ตอนค่ำท่านยังเห็นอยู่เรียบร้อย ท่านแยกตัว ทรวาทูและเกื้อหนึ่งสัปดาห์กรรม ซึ่งไคน์แตก ออกอ่านที่ขาน นางชุน ตอนกลางวัน ไคน์มา เกื้อไว้ก่อนนอนที่ขานอยู่ชั้นสี่ นึกถึงพิณกรรม รัชหา เปล่า หายเหมือนกัน จัวยานัก ทรวาทู พบรอยรัก ๆ จนเกือบถูกน้ำที่สลัก โฉนตหัก หัวท่านหมุนเหมือนลูกข้าง เสีย ข้อเสียที่ใครมีความไว้วางใจจากมิตร และ อธิการตอนกลางคืน คุณพระทำงานในห้อง

เครื่องสลักในโซ่ร้ายของหญิงสาวผู้หาขายมี ใจ ท่านถอยหลังไปยืนนอกคอกฟังกอหอน้ำ ค้าง คึก ยิ่งคึกยิ่งลุ่ม ยิ่งใจทรงแน่นว่าการ โจรกรรมครั้งนี้ ใช้คนอื่น นางชุน นางชุน แน่แน่นอน แต่ใครเล่า ไคน์มาทำการ ทำเวลา ไลน์ ต้องเป็นห้องทำงานส่วนตัว อยู่ก็ค ห่อนอนของท่าน ผู้ร้ายอนที่ปรารถนาทรัพย์ คงไม่ต้องการเข้าห้องนี้ เพราะ ไม่มีสมบัติ อะไรนอกจากกระต่าย เมื่อทรวาทูท้วงห้อง ก็ไม่มีสิ่งใดเคลื่อนไหวหรือขากหาย จำเพาะ ตรึงที่ที่ท่านจะแยกเพียงเดือนละครั้งเป็นอย่าง มาก นอกจากภรรยาของท่านแล้วไม่มีใคร รู้จักมูลค่าของตู้ลูกนั้น นั่นแหละเป็นการยาก ที่จะสงสัยว่าคนภายในกระทำ ทวนนึกถึง นายสาก เสมียนของท่านผู้เข้าออกออกใน และมีความรู้ คืบเกินกว่าใคร ๆ ร้องมา แต่ท่าน ถิ่นคุณนาย ท่านเคยแยกคุณ ในขณะทีสาก อยู่ด้วยข้างใหม่ และเคยพูดอะไรให้สาก ไคยขึ้นหรือไม่ ท่านคิด คึกภายใน อำนาจ ของความจำ ซึ่งท่านจะมี ไค้โดยวัย ๕๐ เศษ ท่านปฏิเสธตัวเองว่าไม่เคยเคยพูดอย่าง เื่อ เกื้อเรื่องวันอาทิตย์ เข้าวันพุธหาย ทอกระยะมาเพียง ๒ วันเท่านั้น และในวัน

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

นครุทนต์เพราะรุ่งนอนเสียแก้หัวค้ำ แท้จริง
ไ้เห็นท บักเรียบร้อย เพิ่งมาปรากฏขณะ
นั้นเองว่ามันเย็นไปเสียแล้ว เมื่อท่านไ้คิด
ห้อมล้อมเหตุผลโดยถัดฉ้วน และพอจะสันนิษ-
ฐานเวลาหาว่า ค้องภายหลัง ที่ท่านเข้านอน
แล้วมาจนถึง รุ่งเช้า เกินไปยักติ ไร่ถึงเค็ม
แล้วออกจากห้องในท่าไ้ทรงรถ คักห้องเล็ก
ผ่านห้องใหญ่ จนถึงเฉลียงก้านหลัง ซึ่งคุณ
นายล้าล้ากำลังนั่งห่อข้าวหมากอยู่กับคนใช้

“แม่ล้าล้า” ท่านเรียบเมื่อไ้มาขึ้นอยู่
บนรถไ้ประคอง ข้างหลังคุณนาย พอไ้
ถูกเรียกเหลียวแทนชาน ท่านพระยักหน้า
เรียบแล้วออกเดินกลับทางเค็ม คุณนายวาง
งานตามคึกมาจนถึงห้องทำงาน

“ถ้าของ หนูเกิด กับ พินัย กรรม ที่พ่อ
เฉลิมไ้มา หายหมด” ท่านกระซิบบอก
เขา ๆ แล้วคั่งกันเล่าเหตุไ้พิพในคอน
แรกไ้ให้คุณนายฟัง อย่างละเอียก คุณนาย
คักกะลั่งมองกุส่ามและพวงจวบ จึงถามด้วย
เสียงสันจนเกือบระอ

“คุณเห็นว่าน่าสงสัยใคร”
“บอกยาก แต่เห็นเหตุพอจะคาดไ้ว่ามา
จากแม่ชื่อน”

“ก็ฉันก็คาดว่าอย่างนั้น” พุกพลางเดิน ห่อข้าวหมากกับนาย

ไปนั่งลงบนเก้าอี้ไ้ทำงาน คุณพระตาม
ไปยืนอยู่ข้าง ๆ “แต่ก็ยังมีคนข้างในเย็นใจ
เจ้าสอากคึกพันอยู่กับ นางเจียม กันห้องแม่ชื่อน
ไปตามาสู้กันย่อย ๆ เย็นวานนางนั้นก็มา”
กล่าวท้อในความไหวก็ท้อเหตุ

“อ้อ ซอยกล แล้วจะคึกอย่างไรก็”

“รอไ้สอาก มาทำงานซีกะ คอยจับ
พิรุชกุ แต่บ้านนี้แล้วยังไม่เห็นมา ก็ฉันจะ
ลองกะทบนางเข้า เมื่อวานนางเจียมมา ทำ
ชวนนางจำไปตลาด”

“ก็แล้ว เธอทำให้แนยเนียนนะ ฉันจะ
ไปบอกขุนประเทือง เพราะกำหนดจะไปกรุง-
เทพ ๆ กันพรุ่งนี้ เมื่อหายเสียเช่นนี้จะต้อง
คึกกันอย่างไร”

“กะ แต่ถ้าเจ้าสอากมา คุณจะให้คิด
ทำอะไรบ้าง”

“ยังก่อน อย่าเพิ่ง ไ้ปรึกษากัยพวก
โน้นแล้วถึงค่อยคึกต่อไป ไ้หวังกิริยาอย่าง
เคย เอะอะไป ลอยเจ้านั้นเป็นคัวการ ระอ
ลาวแล้วไ้ไ้ผ่ละไร”

พอคุณพระไปแล้ว คุณนายกลับไ้หลัง
บ้าน ทำงานค่ออย่างสงมเจียม นางจำ
แม่ครว เสรีในงานแล้วออกมาร่วมมือช่วย

สันตารมย์

หน้า

“วัน สามีรยกว่านคะ” นางข้าพ
“แต่ก็ยังไม่พอชาย ขาวหมากคุณนายชาย
ก็กว่าเจ้าอื่น”

“ว่าจะทำสักสองร้อย แต่ฉันน้อยเขา
รับ นิ่งขาวทั้งสองหอก” คุณนายพุกพลาง
ทำพลา “ก็เหมือนกันก็ให้คุณพระใส่บาตร
ต่อวันพระ”

“ชายก็หมกคะ”

“อ้อข้า นิ่งเก็บเขาไปจ่ายอะไรเมื่อ
วาน”

“ไม่ไปจ่ายคอกค้า ไปเก็บของเขา”

“อ้อ ฉันคิดว่าแม่ฉันมีงานอะไร นาง
เก็บถึงก็ไปตลาดเอง”

“ไม่ใช่แต่ทั้งใจเราจะไปตลาด” นางข้า
พุกแล้วก็มีหน้าลงซ่อนนัย

“ขึ้นมาทำไมล่า หรือชวนเอง ไปเล่น
ไฟ” คุณนายล้าขัย

“ท้าย ทาย ขาวเล่นไม่เป็นหรอกค้า”
นางข้า กล่าว เป็นน้ำเสียง สะดุ้ง ความขรรวมคา
ของสัตว์ชั้นนั้น “อ้อว่าขาวพุกและทะเละ
นระ แกมาพบกับนายสอาคณะค้า”

“อ้อ ทำไม่ล่า” คุณนายโกลดตามประ-
ทงยังไม่รู้

“โอ้ ก็อะไรเสียอีกคะ เขาชอบกันมา

นานแล้วคะ” เป็นเสียงเขาคล้ายกระซิบ

“ใคร สอาก กับ นางเก็บมะ หรือ ชอบ
กัน”

“คะ เคยไปพบกันเสมอ ที่น้มน้ำน้อย
เมื่อวานมานักอะไรกันก็ไม่ทราบ ก็ฉันรับไม่
ถนัดเพราะกำลังจะรีบเข้ามาหัยกะเข้า”

“นักกันอย่างไร ไหนลองเล่าไปชื้อซาก
ฟ่ง”

“นั่นชื้อคะ” นางข้ามีท่ากัใจ ที่เห็นนาย
เอาใจใส่กับเรื่องของคนพุก “ก็ฉันรับเสียงให้
ว่าให้สำเร็จ ๆ และเมื่อจะออกเดินไปก็
ก็ฉัน แม่เก็บหมิ่นมากำขัยอีกว่า ขย่าเหลว
ถ้าเหลวเป็นโกรธ”

“อะไรอย่าเหลว” คุณนายคิกในใจ
ก่อนที่ จะพุกว่า “เขาทำอะไรให้กันมี
หรือว่าเรองอะไร เองรู้ เรองเก็บของเขา
มาอย่างไร ไม่ก็ฉันเขาพุกเรองจะอยู่กัน
กันขัยหรือ”

“เคยทรวขัยังคะ” พุกอ้อมเสียง “ก็ฉัน
ลั้แม่เก็บแม่แก ๆ เลยบอกว่า ก็คงแล้วแต่
คุณนายชั้น ให้นายสอากไปพุกกับนายของ
แก เพราะแกอยู่กับเขามาแต่เล็ก ๆ คล้าย
ลูกหลาน”

คำนอกเล่าเพียงเท่านั้นพอที่เรย์ได้ถนัดว่า

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

นางเจียมกับสวาทได้เข้าถึงนางชั้นแล้ว แต่
เพื่อให้นอน จึงถามต่อไป

“แล้วฝ่ายชายล่ะ เข้าได้ จักการไป
ถึงไหน?”

“ก็ฉันไม่ไถ่ถาม เพียงแต่เคยเห็นนาย
สวาทไปหานายชั้น รับผิดชอบเจียมม้อยๆ แม้
เจียมเองก็ว่า คุณนายของเขากรุดนาย
สวาทอยู่มาก”

“ถ้าไถ่กับนางเจียมก็คงลาออก จากบ้าน
นี้ เพราะแม่ชั้นแกล้งเลี้ยงไถ่ทำเรา เขา
มีงานมากกว่าเรา”

“ก็ฉันก็คิดว่าคงอย่างนั้น นายสวาท
ก็พูดกับพ่อพรวมว่า จะลาอยู่เหมือนกัน”

“พูดเมื่อไหร่?”

“เมื่อ ๒-๓ วันนั้นแหละค่ะ แกว่าแก
ทำงานตอนใดแล้วเย็นลา”

พองานเสร็จ คุณนาย กลับเข้าในคอก
พอกับ เกิดใช้ น้าโงะ ของนายสวาท มาส่ง
ซึกใช้ไถ่ความว่า เกิดชายส่งวน้อง
นายสวาทเป็นผู้นำมาให้ พี่ชาย มาทำงาน
ไม่ได้ พลากขึ้นไถ่ เก้าเคสค์ ท่านรับผิดชอบ
ของออกอาน แล้วให้เกิดคนนั้นนำไปส่งให้
คุณพระที่บ้านขุนประเทืองทันที

“โงะลาสวาท ขอยืม” คุณพระบอก

ท่านขุนพลางส่งให้ “เรื่องมันออกซอกกล
เสียแล้วน้าท่านขุนนา”

“เคยควรมี ผมยังค้างัง ในคุณเฉลิม
คุณเห็นอย่างไรบ้าง ผมนะ คิดว่า เจ้าสวาท
มีโอกาสน้อย” คอยหลังเขาหันไปทางผู้จัก
การ ซึ่งกำลังนั่งอยู่ในท่ารักทรง

“ทางที่ก็เราควรไปให้ถึงตัวนายสวาท”
คุณหลวงนึกคิดคอยแทน ซึ่งทุกคนเห็นชอบ
ด้วย

คนที่ ๔ ได้มาชุมนุมกันตั้งแต่เช้า คุณ
หลวงผู้มีเวลาราชการ ก็ไถ่ลาพัก เพื่อบริการ
ตัวไป กรุงเทพ ภายพวก ในหน้าที่ กรรมการ
ผู้จักการพัฒนกรรมของบุญเกิด แล้วเลยจะ
ไปเยี่ยมบ้านทางเพชรบุรีเสียด้วย ส่วนเฉลิม
นะเขาลาเพียง ๗ วัน แต่โชคร้ายไถ่เกิด
แปรทางไปอย่างตรงกันข้าม คือหลักฐาน
หาย ค้างคนค้างหัวหมอน ไม่รู้ ภาระกิจ จะ
แจ้งความเย็นทางการก็ไม่เหมาะ ะบึกไว้ก็
ไม่ก็ การรับผิดชอบก็เลื่อนลอยเต็มที ถ้า
สวาทเขาจริง บ้านคนคงมีนางชั้นแล้ว
แต่กระนั้น ก็ค้าง ยากรู้ ว่าไป สดใน ปลายทาง
เพียงไถ่ ยากให้แน่นอนยังขึ้น พอคุณ
หลวงให้คำปรึกษาจากนั้นค้างลักพร้อมกันตรง
ไปยังบ้านนายสวาท ผู้เคราะห์ร้ายตัวเจ็บและ

เข้รวาง เมื่อคนทั้ง ๔ ไปถึง เขากำลั
นอนอ่านหนังสือพิมพ์ อยู่เคลือบ หน้าบ้าน ข้าง
บันได พอสุนัขเห่าเขาผิงกิริษะขันคู้ผู้มา
และวิ่งกระตะลั่นลูกขันทัน ค่อย ๆ ไล่ไป
จนถึงบันได เคารพและเชิญให้ขึ้นเรือน ด้วย
ความเคารพนบน้อมอย่างก็ แล้วค่อย ๆ ไล่
กลับมากังเสื่อผืนเขาป้อนมากางลงในที่สม
ควร เพื่อให้แขกผู้มีเกียรตินี้ ทักคน
มองการเคลื่อนไหวของเขา เห็นทช้อเท้า
ขยวมวิ่ง

“เพ่งไต่ใบลาเมื่อนึกเอง” คุณพระพุท
เมื่อนั่ง “ผ่านมาเลยแะถามข่าว ทำไม
ถึงได้พักกล่าว”

“ราวหัดกรวย ผมจับราวลงเร็วไป พอ
เสื่อขึ้นข้างล่างหัดยังตัวไม่ทัน เลยเกาะกึก
ราวตามไปด้วย เท้าซัดลงในช่องขึ้นบันได
สูงจากพื้น ๔ ชั้น” เขาเล่าอย่างปกติ ทุก
คนหันไปมองบันได เห็นรอยชำรุดรึงตาม
ที่เขาเล่า

“แล้วทำไมบอกข่าวช้านักล่ะ ฉันทคอย
จนแปลกใจ”

“น้องผมไปโรงเรียนเสียแล้วครับ ผม
เองก็แต่งตัวแล้ว กำลังลงจะไปทำงานเหมือน
กัน เลยต้องรอนเขาหยุดกลางวันจึงได้ให้

เขาไปเรียนได้เท่า”

“อ้อ อยู่กัน ๒ คนเท่านั้นซี” ขุนประ
เทืองกล่าว “ทำไมไม่หาเมียล่ะ ถ้ามีเมีย
วันคงไม่เจียมมากอย่างนี้” ตอนหลังเข็น

การล้อ สอากก็หันหน้าด้วยความกะพาก

“คันท้อง คุณนายชน นัน แหละ พ่อน้อง
ชาย” เฉลิมทนต์ก่ายม แต่สอากเข็นเด็ก
หนุ่มเกินไปที่จะพูดโต้ตอบได้

“เขารู้เข้าคงมาทรอกน่า” ขุนประเทือง
หยอกข้อ

“อ้อ นิสอาก เมื่อวานตอนเย็น แกเห็น
ซองใหญ่ที่ฉันทวางไว้บนโต๊ะ ทำงานยังไหม”
คุณพระเลี้ยวเข้าหาทาง

“ซองบัญชีขบขบของวิรัช ไซ้ไหมครับ”
เขาดามข้อ ๆ

“ไม่ใช่” ซองใหญ่มีตราประจำครั้งเย็น
แถว ๆ”

“เฮ้ ผมไม่เห็นครับ ไ้เท้าวางไว้ค่อน
ไหน?” เขาคอยคำถาม และรู้สึกว่าการ

กา ๘ คงจับอยู่กับเขามัวแหวะประหลาด

“นั่นก็หยาบ ของสำคัญ ของ เขาฝากไว้
ฉันทคิดว่าแะระเกะไว้”

“ไม่มีเลยครับ ถ้าเกะเกะเกะในตู้เล็ก
ข้างโต๊ะไ้เท้า”

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเอก

“กูใหญ่ก๊วกัก” คุณพระพุกท่อนมา
ลอบ ๆ ชายผู้เคร่งครัดร้ายสั่กึ่ง มองคุณ
พระอย่างง ควงคาฉายแสงสุริยิตเจือทุกข
ร้อนไปกัยนาย

“กูใหญ่ก๊วกัก รอยขกเมือกคนแองหาย
ไปหลายอย่าง ซองนั้กัหาย” ท่านเจ้าค้อ
เขางพงและมัทาครกครอง

“บนกั กัเท้า แนนหนา พอทู้ ร้าย ภาย
นอกระชนลงไม้ไ้ ทั้งท้องนั้ขุ่คักท้อง
นอนควัย ถ้าทำคองให้สั่ข” เขาออกความ
เห็น และมองกทุก ๆ คนอย่างมีความหมาย
เขาเริ่มรู้สึกตัวแล้วว่า เขาอาถูกลงสั่ข
ส่วนคนทั้ง ๔ ออกระกลายความขกใจลงเมือ
เห็นและพ้งคำพุกของเขา

“จะกรุณาให้มัทรายไ้ใหม่ว่าจะไรหาย
บ้าง” เขาถามอย่างร้อนใจ

“ถ้าเธอขบรองว่า ระยักขัง ไม่พค ค้อไปกั
ยนัก” หนายพุกแทนคุณพระ ทวัยกัวิยา
เอภาคร

“สมยอมสาขาน และถ้าสามารถช่วย
ไ้—ผมระก้องพยายามให้ถึงที่สุด —เพราะ
ขางท้ ผมระมี ส่วนถูกระแวง หรือเข้าระวางอยู่
บ้าง” เขาพคทวัยความรู้สึกอันจริงใจ

“ของท้หมกัทหาย เกยวักขบ้านคุณ

นายชน” หนายขก เช่นนัย “ถ้าเธอจะ
ช่วยเราจกทำไ้กั และถ้าเธอเป็นคัทำนั
ทำไ้เหมือนกัน จั่ขวนให้หน้าสงสั่ข”

“เพราะผมเกยวักขคัท้อง คุณนายชน”
เขากล่าวค้อหน้าสั่ข แต่มีความเข้มแข็งอยู่
ในแววตาแกมถืคั “จริงครบัผมไม่ปฏิเสธ
ว่าผมมีเรองส่วนทวักขสาวใช้ ในบ้านนั้ แต่
หาไ้คัมีเรองนั้เข้าปะปนไม่ เพือเกยวักขคั
ผมระพยายามหาความจริงให้จริงไ้ และไ้
เท้าจะกรุณาอย่างไรคัตาม แมไ้ล้ออกเวลา
นั้คัม่ไม่นอยใจ แต่เมือความขริสัทขีของ
ผมปรากฏแล้ว ผมขอความกรุณาค้อไป”

“ไม่ถ้งเพียขนั้นทรอกสอาก ท้มกัค้อยาก
มาถามให้รู้และให้ช่วยกัน” คุณพระไ้ล้
เกล็บ เขาขกมือไหว้แสดงความขอยคุณ

—๔—

พอเท้าหายเกยวักขคัแล้ว สอากก็ไปทำ
งานตามเคย เรองของหายในบ้านคุณพระ
เจียขเหมือนไม่มีอะไรเกกขัน แต่ทวักขของ
สอากไม่ทหุคักคั และสาขาคาของคัท้ ๔
คัคั พระวิวัคณั หลวงนัคักร ขุนประเทือง
เฉลิม ท้ ๕ คัคัท้างคอบหาเหตุผลคัน
อยู่เสมอ คัคั ๕ คัคัม่ให้ข่าวหาวิคัคัคัน

สันตารมย์

ธันวาคม

แต่สอากตัวคนเกือบ ในตอนกลางวัน วัน
อาทิตย์เขาหยุดงานอยู่บ้าน นางสาวเจียม
คู่รักเคินมากับนางข้า เจียมแหวเข้าไพาหา
เขา แต่ข้าเลยไป

“พี่ข้า ไพาไหนแม่เจียม ทำไมไม่ชวน
แหวคู่รักเล่า” เขาถามคู่รัก

“ไปหาคุณนาย คุณนายใช้ฉันไปตาม”
เจียมตอบอย่างคนซื่อ

“อ้อ พี่ข้ากับเธอชอบ กันมาก ทำไมไม่
ชวนไปอยู่ด้วยกันล่ะ” เขาถาม เจียมกับ
แล้วชวนไปนั่งที่หน้าบันได

“ใครบอกเธอ คุณนายท่างหากชอบกับ
แม่ข้า ฉันเพียงรับใช้เท่านั้นแหละ”

“งั้นก็ขอโทษ” เขาพูดและยมมองคุณ
รัก “เคยอยู่กับคุณนายเธอมาก่อนหรือ”

“เปล่า แม่ข้าเป็นชาวอยุธยา เพิ่งมา
อยู่กับคุณพระศักดิ์ ๓-๔ ปี ได้ละมัง คุณนาย
ชอบช่องไหนก็ไม่รู้ แต่เห็นพอไปถึงละเป็น
เรียกไปนั่งกับคนกระซิบกระซาบ”

“เรื่องคุณสวาท กับคุณเงินกลางละมัง”

“ทำไม เขาชอบกันหรือ ไหนว่าคุณ
สวาทห่มหมั้นกับคุณหลวงนิติกร เห็นคุณนาย
พูด ๆ อยู่กับแม่สาย”

“งั้นหรือ ยิ่งจริง คนรวบละอย่างนั้นแหละ

คนนะ ๆ อย่างฉันไม่มีใครเหลียวดู อื้อเย็บ
เธอละ คุณหลวงอะไรห่มหมั้นยังหรือเปล่า”

“บอไปก็ เคยพลัดตกบันไดขาหักอีก
เท่านั้นแหละ ไปละ ซักเกือบอยู่”

“เคยมาก่อน” เขาเออมยิ้มแล้ว
พูดให้มันดังข้าง ๆ “เมื่อไหร่ห่มหมั้นกันล่ะ

คุณสวาทกับคุณหลวง” ถามต่อ

“หมั้นกะละอะไร คุณสวาทร้องไห้ตาย
แล้ว”

“ร้องทำไม ไม่ชอบเป็นเมียคุณหลวง ๆ
สวาทนา”

“ฉันไม่ค่อยเข้าใจเลยแม่ลูกฉัน เรื่อง
สมยศก็มีเสียงยุ่ง ๆ ว่าต้องแบ่งให้คุณเกิด
เกือบหมด วันนั้นคุณนายเป็นลมตั้งแต่เข้า
พอคนนอนใช้ฉันไปตามแม่ข้า”

“พี่ข้า เป็นหมอมัง”

“หมอะไร แม่ข้ารวบนะ คุณนายให้
เงินแก่ก็ ๕๐๐ บาท”

“ให้ทำอะไร”

“ไม่รู้ ฉันแฉะเห็น”

คู่รักไปแล้ว หัวใจของสอากทองโต เขา
ไก่อี้มากจนเห็นมองเห็นช่องลำเรื่อ พอคำ

เขาออกเดินจากบ้านไปบ้าน คุณพระผู้เป็นนาย
แต่แทนที่เขาจะขมขื่นตกเขาถลึง ลักไปทางใน

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกื้อ

สวน ตรงไปเรือนนายพรมนางข้า เห็น
นางข้ากำลังนอนอ่านหนังสือพระอภัย นายพรม
นั่งเอกเขนกฟุ้งอยู่หน้าเรือน เจ้าสร้อยน้อง
ชายนางข้ากำลังรักเสื่อผ้าอยู่อกคอกนทิง พอ
ไต่ขึ้นเข้าคนเกิน พรหมพลิกตัวมาก

“ใคร อ้อคุณสอาก” ทักแล้วลุกขึ้น
นั่ง “เชิญครีบ วนมาถึงเรือนตาคนสวน
มีอะไรหรือครีบ” พุกพลาตหัวเราะ

“แปลกรจริง พรหม รวกับฉันไม่เคย
มา” เขามขพลาตพุกพลาต แล้วขึ้นไปนั่ง
ลงข้างเจ้าสร้อย “รักอะไรน้องชาย เออ
กางเกงทรง โกร่ง” พุกแล้วขยไต่สร้อย
เขา ๆ

“สมหนุ่มแล้วครีบ ต้องแต่งตัว เพื่อ
หาเมียสวย ๆ รวย ๆ สักคน” เจ้าสร้อย
ทอยง่าย ๆ โดน ๆ นายพรมนั่งข้าง นาง
ข้าคือน แต่สอากหัวเราะชอบใจ

“หน้าอย่างเอง ข้าขอให้หมาวะ” นาย
พรหมพุก ครึ่งโกรธครึ่งขื่น

“พุดกถัน คอยคุชี่ ฉันทะไปยางกอก
หาผลตอนมาฝากสักคน”

“งั้นซี” สอากหนน “ไปเมื่อไหร่
สร้อย”

“ตั้งใจไปมะรวันครีบ” เขาตอบ

“ลาพักหรือลาออก” ถามอีก

“ไม่แน่ ถ้ามีงาน ทางโน้น ผมก็ จะ ไม่
กลับ”

“เรียนคุณพระแล้วหรือ”

“เรียนคุณนายครีบ ให้พี่ข้าช่วยเรียน
ผมไม่กล้า”

“อ้อ ทำไมถึงพากับพรมเสียเล่า”

“ไม่ใช่ทั้ง ผมต้องกลับมามาก ยางที่—
ก็ไม่ออก” เขาพุดคึกคิกหนึ่ง

“อ้อ พรมคุณพระส่งฉันไว้เมื่อวานว่า
พรมนี้ไม่ทนอะไรส่งมาทางเรือให้พรมไปคอย
รับที่ท่าเรือ ฉันไปตั้งบ้านแล้วลงนกไต่ เคย
ต้องรับมามาก ล้มเกือบเสียการ”

“นั่นซี ผมคิดว่า ถ้าไม่อะไรคงไม่มาค้า ๆ
มี ๆ”

อยู่พักกันอีกเล็กน้อยเขาลากลับ แต่แทน
ที่เขาจะกลับจริง ๆ กลายเป็นข่มขู่ในข่ม
ข่มมาก หัวใจก็ไปต่าง ๆ ตามองข่มอยู่
ในเรือนของนายพรม พอเจ้าสร้อยรักผ้าเสร็จ
ไปอาบน้ำ กลับขึ้นเรือนครีบทั้ง ลงมาพรม
ทั้งนางข้า นายพรม คีบเคาะเกียงหน้าเรือน
แล้วออกเดินผ่านใกล้กับที่สอากนั่งข่มอยู่เจ้า
สร้อยเป็นคนข่มรักเสื่อผ้าของคุณพระ

“ต้องให้แตกหักกัน” นายพรหมพ

สันตารมย์

ชินว

เขา ๆ “ไม่เช่นนั้นต้องเอาไปกรุงเทพฯ วิก
การทางโน้น”

“ทางกรุงเทพฯ ไม่สะดวกมั่งพอพรม”
นางข้าค่าน

“ทำไม เชียว กับ ขุนชำนาญเป็นหลัก
ทั้งสองคนในละ”

“เถอะนา เอาทางนี้ให้สันเกลียวดีกว่า
ฉันว่าอยู่ใกล้มือ และอยากไ้จริง ๆ” นาง
ข้าค่านแล้วแนะนำ เสี่ยงพุกค่อยไ้ลอดออก ๆ
จนไม่ไ้ย็น สอากต้องออกจากที่ซุ่ม มือ
กระชยไ้ผายแน่น สะกกรอยไ้ต่าง ๆ

“ไ้บ้านโน้นแน่” เขาคึก และถ้าเขา
ระหันหลังกลับ ก็ระพม มนุษย์อีกคนหนึ่งสะก
คามมาข้างหลังของเขาในระยะห่าง ทั้งสาม
ที่เกินไ้ข้างหน้า พอลงทางแยกหน้าวิก ผู้
ชายสองคนคือ พรมกับสร้อย หยควกเขาใน
วิก นางข้าเลยไ้ไปบ้านนางชัน พอลย
ทาเขารั้วยังมีเงาแก่แพงวิกเลียบ มาจนถึงประ
ก ส่วนคนที่ ๓ ที่คามมาหลังนั้น แทนที่ระ
เลียบกำแพง กลับกะโศกขำมเข้าข้างใน
หายเลียบโดยเร็ว สอากค่อย ๆ เสยขูฟ้ง
และย่องวกเข้าวิกคามไ้ด้วย เห็นไ้ผลาย
รูป ๆ ทางข้างกุฎิร้าง

“มาทำไมกัน” เขาคึก แล้ววัยขมกั

กัฟุ่มไม้รัก ๆ ย่องไ้ลเข้าไ้ทุกที่ สอาก
เคยเ็นลูกเสือเอกมาแล้ว จึงยังมีคาม
ชำนาญในการสะกกรอยกัคนสัสยอยู่ข้าง
“ยังอยู่เวียร้อยหรือ” เสี่ยงนายพรม

ถาม
“ยังอยู่” สร้อยตอบ ขณะทีกลาน

กลับออกมาจากไ้ถุ่นกุฎิ ไ้เ้าคัยแสงไฟ
ที่ฉายกันเองให้สอากมองเห็นชัด

“แน่แล้วต้องเอามาซ่อนไว้ที่นั่น” เขา
คึกและย่อนไ้ป็นกัถึงคัณก่อนวันเท้าเพลง คัณ
นั้นเมื่อเขากลับจากกุทหนักย็เก็บม เวลาราว
เที่ยงคัณ ไ้พมคัณทั้งสองออกจากวิกผ่าน
กัเขา ทักถามบอกว่ามาเยี่ยม พระชาว
ทรงเก้าที่เพิ่มมาถึง เขาก็ไม่คักระแวงอะไ
คัอมเกิดเรอเงนชน จึงทำให้ชวนคึก

“ถ้าเขาไม่คักลง เราจะทำอย่างไร” เก็ก
หนุ่มถาม

“อย่าให้ เ้าไ้ยางกอก จักกัยคนโน้น
ซี สองคนแน่แหละต้องเอาให้ไ้สัคัคน แต่
ข้าว่าทางนี้มีทางสำเร้า ไม่ไ้คัด้วยเงินเสี้ย
ให้พอ”

“ฉันอยากไ้คัตัว”

“ไ้เงินก็คั ผู้คัคัขำนั้นคังไม่สมกับคัคน

อย่างเรา” พี่เขยแนะนำ “ไ้พาตุ๊กจึนใน

พ. ศ. ๒๔๓๗

บุญเกิด

บางกอกก็กว่า สวดยกว่าน

“แต่ฉันชอบสองคนนี้ คุณเกิดสวดยว่า
คุณสวาท”

“ไปเถอะ เกี้ยวข้าเขาจะมาคอยนาน”
พูดแล้วออกเดิน สวาทหือ เกาเหตุดูการณได้
คลอก เขาทำอะไรทั้งนี้ ะเขาไปคูหีย
ถ้าพระจะหมายต่อไปให้คุณพระหรือ ความ
มตทินก็ยังคงคลุมเขาอยู่โดยไม่มีโอกาสแสดง
คนร้ายก็คงหลกพัน ถ้าจะไม่เอาเสียทั้งไว้
ลวยเขาเปลี่ยนใจมาย้ายที่หรือเอาไปเสียโดย

ทกลดกับนางขึ้นก็จะยิ่งใหญ่ เขาเข้าใจมาก
ขึ้นว่าต้องเกี่ยวกับหลักฐานของบุญเกิด ที่ระ
ไกรยมรกก และนายของเขาเป็นมิตรข้าไว้
แต่อย่างไรก็ดี เขาต้องเข้าไปให้เห็นรูปร่าง
ของสิ่งนั้นเสียให้ได้ ออกใจรอต่อไปครู่ใหญ่
ราว ๕ นาทีเห็นเงียบบแล้ว เขารับออกจาก
ที่ซ่อนฉายไฟดูทางเข้าแล้วค่อย ๆ คลานอย่าง
เจ้าสวอย จนถึงที่สุด พยโธ้งอยู่ลุดกหนึ่งนอน
ตะแคงหันปากไปทางกำแพงกุฎิก้านหลัง แต่
เมื่อตรวจดูพนัก เห็นมี รอยกิน กระดาษใหม่ ๆ
แน่นอนท้องอยู่ในโถ่ง มีรอยขยิบหม่น สวาท
หม่นลงม้าง พอปากเหออกเขารับฉายไฟ
ดูที่ในโถ่ง เห็นมีก้านเหล็กขนาดเล็กลงกว้าง
ไม่เกิน ๑๐ นิ้ว ยาวราว ๑๕ นิ้ว คลาน

ต่อเข้าไปในโถ่งสองขยิบก มีน้ำหนักพอใช้
เขาลังเลว่าควรทำอย่างไร แต่ในที่สุด ทั้ง
ใจระยอมสละเวลาอันอนมานั่งยามอยู่ทนสัดกัน
จนกว่าจะสว่าง แล้วระได้จัดการต่อไป เพราะ
จับก็ไม่ได้อีกเลยก็ไม่คี่ ทกลดใจแล้วกรวย
กลานออกมา เพราะอากาศได้ถูกขึ้นมกกลัน
ไม่ถูกกับอนามัย ทกลดใจไปเฝ้าอยู่ข้างนอก
ก็คิดว่า พอกลานเกือพ้น ไฟฉายอีกดวง
หนึ่งแสงกล่าพุ่งตรงรยหน้าเขา สวาททก
ใจอย่างแรง

“พบใหม่” เป็นคำถามที่ท้าวและทวน
เขารับออกมาโดยเร็วและลุดกขึ้นยืน ฉายไฟ
ตอบไปย้าง

“คุณเฉลิม” เขาร้องกรวยความกัใจกับ
ทกใจระคนกัน

“ถูกละน้องชาย ก็มาก” เฉลิมเปลี่ยน
เสียงให้ปลกติ และหัวเราะทกให้ลุดสวาทเขา ๆ

“ทกใจมากใหม่ ลุดเล่นเล็ดนอยทกน่ะ”

“คุณมาอยู่แต่เมื่อไหร่” เขายันถาม
เมื่อใจค่อยปลกติ ทั้งเขาใจความหมายของ
เฉลิมย้างแล้ว

“พร้อม ๆ กับเธอ ว่าแต่เข้าไปดูพบใหม่
ฉันไม่พักต้องเข้าไปอีก ถ้าไม่เจอยื่น”

“หึหึหรือกรวย” เขาถาม เฉลิมพยัก

สันตารมย์

ขึ้น

“พบครบ อยู่ในห้อง”

“แล้วทำไมไม่เอาออกมาด้วยเล่า”

“เอามาทำไมทำให้ผมกลัวไปกว่าเดิม”

“เพราะถูกสงสัยหรือ เธอว่า”

“ครับ ผมพยายามกิน ก็เพื่อคง

การล้างตัวครับ”

“เรารู้กันหลายวันแล้วว่า เธอบริสุทธิ์”

เฉลิมผูกพลาจจัยแขนสอากกิ่งมา นึ่งที่กำแพง

ขึ้นไคหัก “ไหนเล่าไปดิว่าเธอไคไคมาอย่าง

ไร ถึงไคไคสะกตตามมาคนัน”

สอากเล่าความจริงให้ฟังหมด เฉลิม

นึ่งฟังโศกสงบ

“ผมเข้าใจว่าพวกนี้จะช่วยคนนาย ถึงไค

ยังไม่สั่ง ชูเอาเงิน” เขาผูกเมื่อเล่าจบ

“มันจับปลาหลายมือ น้องชาย จะเอา

ทั้งเงินทั้งลูกสาว เรืองมันจึงลามาจนถึงวัน

ถ้ามันคิดเอาแต่เงิน สักหมื่นสองหมื่น บ้านน ก็

เสร็จแล้ว” ทันไคนั้นไฟฟ้าฉายวูเข้ามามาใน

วักอึก ทั้งสองรีบหลบหาที่ซ่อนในพุ่มไม้ตาม

เกม เห็นคนเกินพุกเขา ๆ ทรงมาพอกไค

ก็ไคขึ้น

“ตกลงเสียอย่างหนักแล้ว” นายพรมพูด

“เองเข้าไปเอามา” ผู้มาใหม่ไม่ระแวงใจ

แต่อย่างไร ฉายไฟเฉพาะที่ ๆ ตั้งการ

“จับไคคามือ เธอจับสร้อย ฉันทจับเจ้า

พรม” เฉลิมกระซิบสั่งเขา ๆ ขณะที่เขาสร้อย

กลานเข้าไป รว ๓ นาฬิกาใกล้มือออกมา

ยังไม่ทันพ้นคนทั้งสองพุ่งตัวออกไป สอาก

รวมือสร้อยลากซึ่งอยู่ขณะกำลังกลาน เฉลิม

ฉายไฟด้วยมือซ้าย มือขวาของบนตรงหน้าอก

พรมขยับตัวทำท่าจะยกมือขึ้นพ้น เพราะถือ

มีดด้วยมือขวา แต่ต้องถลกลันทัน

“ทั้งมีด” เฉลิมยังคืบ และทันที่มิด

ตกลงกระชอน “ส่งมือมาให้มีด ๆ สอาก

เธอมีดเจ้านั้นแล้วมาทักการกับคนอื่นอีก” เขา

พุกโศกเร็ว “เชือกมืออยู่ในกระเป๋าสือของฉันท

มาลึงไปชี”

สอากไครวมือสร้อย ลากมาจนถึงเฉลิม

แล้วถึงเชือกถอกออกมิดมือเสร็จทั้งสองคน แล้ว

ทำงานลงในที่ตรงนั้น

“คาพรม” เฉลิมเรียก “ทำไมจึงไค

กระทำเช่นนั้น ไทน์เล่าไปชี ยางที่ระไคถึง

บ้านเมือง” เขาถามด้วยน้ำเสียงของมิด

“คุณนายชนจำจครบ” คาพรมตอบ

เสียงรบี “กรุณาเถอะครบ ผมผิดแล้ว”

“จำเท่าไรว ไคระขึ้นไปเอา เอาเวลา

ไทน์ คิกกันแต่เมื่อไรว”

“พันบาทครบ เจ้าสร้อยขึ้นไปเอาเวลา

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

กลางคืน คึกกันนานแล้วครับ แต่ไม่รู้
ที่เก็บ เพิ่งได้เห็นเมื่อท่านเข้เก็บซอง” เจ้า

พรมสารภาพด้วยหมกขุณญจะย้ายเตียง

“เออ ก็ งั้นไปนอนบ้านขุนประเทืองเถอะ
คืนนี้ ก็กลัวจะไปกวนคุณพระไม่เหมาะ”

พวกแล้วเขาลุกขึ้นยืน ฉายไฟ ทั่ววงศ บริเวณที่
ทรงนั้น พอเห็นหีบเขาเดินตรงเข้าไปจับของ
ยกขึ้นทรวรน้ำหนัก

“นึกว่าอะไรใหญ่โต ท่านเอง อ้อ แล้ว
ซองพินัยกรรมล่ะ คาพรม” คอยหลังหัน
กลับไปถาม “ไต่ขึ้นว่าแก่ได้เงินบ้างแล้วจริง
หรือ”

“ง่าครับผม ผมให้กุดนายแล้วครับ”

“๕๐๐ บาท” เขากล่าวแล้วหัวเราะ
“อ้ายหีบนี้แก่ควรเรียกสักสี่หมื่น” พวกค้อ
ที่เล่นทำจริง “มีกของคาพรมเออคือไปค้วย
สอาก สองคนให้เดินไปก่อน ฉนั้นจะถาม
หลัง” เขาก็กระบวน มือทลือไฟหัวก้าน
ไปค้วย

“ผมถือหีบนี้ไป” คุณพระกระเทยขึ้นทั้ง
ไฟ” สอากขอตัวพลางเข้าไปรับหีบ มาจาก
มือเขาแล้วก้มลงหยิบมีก

“ไปทางไหน” เมียแกรธอยุ่ที่ไหน”
พอจะออกเดินเขากลับหยิบกแล้วด่าว่าเซ่งห่าหรือ

“ง่า ไม่ ไม่ทราบครับ” นักโทษของ
เฉลิมคอบยลละล้าละลี้

“อย่าบ้า ไปเลย เขาไม่จับเมียแ
หรรอก ทำใจก็ ๆ เอะ ไว่พุ่มนี้ ขางที่
แกระไค้สยาย” เขาปลดอยพลางหัวเราะ

“ง่า เขาจะออกมา รออยู่ที่หัวเลี้ยว ไป
บ้านโน้นครับ”

“อ้อ ก็ งั้นเราหนีไปทางนี้ อย่าให้นางจำ
รู้” เขาพกระซิบกับสอาก “ปล่อยให้รออยู่
สักครู่แล้ว ค่อยกลับ มา ขางที่ จะได้หลีกฐาน
หมก”

—๑๐—

ระหว่างที่พวกพ้อง ทางนครสวรรค์ กำลัง
เสียวขวัญ แต่ฉากชีวิตของบุญเกิด คำเนิน
ไปอย่างสงบไม่มีส่วนคั่นร้าย หล่อมนั้นเหมาะ
อยู่กัยงานและการปฏิบัติท่านเจ้าคุณ คุณหญิง
คุยิภาमारคา ยังเกิดเกล้า ทรงศักคิบุตร
ชายของตระกูลยวรรคัก กัลยถึงบ้านแล้ว

กลับมานในเกียรติยศของปริญญากฎหมาย สม
ความตั้งใจของพ่อแม่ ก็กลใหญ่ถูกจิตใจเปลี่ยน
แปลง ในการที่อันรับลูกชายหัวแก้วหัวแหวน
คนเกิดของของท่าน แต่บุญเกิดยังคงอยู่ร่วม
บนคัก เพียงย้ายห้องมาอยู่คักกับห้องคุณ

หญิง ก็นั่งซักหนังให้เป็นส่วนของทรงศักดิ์
เพื่อให้อาสมแก่เขื่อนนกรเย็นนอ ความเย็น
อยู่ในบ้าน ระหว่างคนที่ ๕ กลมเกลียว
กันอย่างดี ทรงศักดิ์ไม่เคยนึกเหยียดบุญเกือ
ว่าเป็นลูกจ้าง หรือหญิงชานา ทางท่าน
ผู้ใหญ่คงมีแนวความคิดที่ดี แต่บุญเกื่อนนง
เยี่ยมตัววิ่งกายของชน

“ทำไม เกื้อยง ไม่กลับอีก เกื้อยง ๕ โมง
แล้ว” เจ้าคุณยื่น แล้วเดินไปมองทางหน้า
บ้าน คุณหญิงนั่งปลิกก้านมะลิ ทรงศักดิ์
อ่านหนังสือพิมพ์ ทรงหน้าคนที่ ๒ มีเครื่อง
น้ำชาวางพร้อมสรรพสำหรับ ๔ คน ซึ่งอยู่
ริมสนามหน้าบ้าน

“ยังกตักกตักงานมังคะ ไม่น่ามาเสีย
นานแล้ว” คุณหญิงออกความเห็นกลางมอง
ตามเจ้าคุณ

“แกชยนิงานคิริง” ลูกชายเอ๋ยมัง
“แะมาแล้ว” เจ้าคุณทักขณะทรงศักดิ์
ใหญ่กำลังแล่นมา แล้วเลี้ยวเข้าบ้าน หยุด
ตรงหน้าเจ้าคุณ “อายุขึ้น ลูกสาวฉัน กำลัง
ขึ้นกันอยู่เทียบ” ท่านกล่าวพลางก้าวเดินมา
ให้ใกล้

“ใครรับโทรเลข จากนครสวรรค์ เจ้าคะ”
หล่อนเรียนท่านด้วยเสียงสั้น หน้าซีกกว่า

ปกติ แล้วค่อยลงมายืนข้าง ๆ ท่าน
“เรื่องอะไร” ผู้ฟัง ตามเร็วด้วยความ

ตกใจ
“คุณข้าเสีย ให้คิดนไปเร็ว” ค่อยแล้ว
สะท้อนตัวสัน เพ่งใคร่พระเมตตาเลื่องงาน” กล่าว
ข้อด้วยความพยายาม

“อ้อ” เจ้าคุณคราง “เพราะห่วย
มากหนเถอ วันนีไม่ทันแล้วค่อยไปพรุ่งนี้
หักอกหักใจเสียเถอะ มาไปกินน้ำร้อนน้ำชา
เสียจะทำให้สบายขึ้น” กล่าวพลอยแล้วลุย
หัวด้วยความสงสาร พลังออกเดินนำเคียง ๆ
ไปซึ่งหล่อนไม่ชักขึ้น คนทั้งสองทนมอง
อยู่ด้วยความสนใจ และยิ่งตกตะลึงเมื่อ
ได้เห็นชอยคา อันซ้ำควงหน้าเศร้าสร้อย ของ
บุญเกื้อ

“ข้าเกื้อกาย โทรเลขให้ไป” เจ้าคุณ
บอกด้วยน้ำเสียง ของผู้เศร้า ท่วงทีเคร่งขรึม
แล้วนั่งลงใกล้ ๆ หล่อนในท่าท้วงใบ

“อะไร” คุณหญิงอุทาน ทรงศักดิ์ถาม
คาโพลง

“นี่เจ้าคะ โทรเลข” บุญเกื้อยกกระเป๋
ถือแล้วส่งให้เจ้าคุณดู ท่านรับมาอ่านกึ่ง ๆ

คุณนายช่นเสีย คุณไปเร็ว
เฉลิ

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

“เฉลิมเป็นใคร” คุณหญิงถาม
 “ผู้จัดการบริษัทเจ้าค่ะ”
 “วันนี้ไม่มีรถแล้ว คุณต้องไปพ่วง”
 ทรงศักดิ์ช่วยแนะนำ และมองดูด้วยความ
 สงสารมีแววปล่อยมืออยู่ด้วย
 “ค่ะ งานก็ยุ่งค้างมืออยู่มาก แต่คุณ
 วิชาธิ์รับรองว่าทำให้” คอยหลังหล่อนหัน
 ไปพุกกับเจ้าคุณ
 “ไม่ต้องเป็นห่วงหรอกงาน เรืองนสำคัญ
 กว่า ว่าแค่ระไไไปกับใคร” ท่านคึกข
 “ก็ฉันโทรศัพท์ไปบอกนพคุณ แล้วเจ้าค่ะ
 เพราะ นพคุณ เคยพูด ว่าระ ไปนคร สวรรค์ใน
 เร็ว ๆ นี้ เลยชวนให้ไปด้วยกัน แดกตกลง”
 “อ้อค้แล้ว”
 “ไม่มีใครให้ ข้างไปด้วยก็ไไ” คุณ
 หญิงพ
 “ข้านั้นคนจโรครหรือเกอ” เจ้าคุณ
 กลยึกแล้วชักคอ
 “ท่านชวนทวน ไม่ค่อยเจ็บป่วยเลยเจ้า
 ค่ะ คิฉันก็แปลกใจ”
 “นั่นสิ ทำไมมาท่าย่าย ๆ”
 “ไม่แน่หรอกค่ะ แก่หนุ่มอ้วนผอม ถ้า
 ระคายก็คายทั้งนั้น” คุณหญิงพ
 พลง
 เลื่อนหน้าหาเตรียมปรุแง แต่บุญเกิดอ

ว่าเป็นหน้าขีของหล่อนเคยปฏิบัติ จึงไม่ยอม
 “ไไเท้อข่าทำเลยเจ้าค่ะ” หล่อนกล่าว
 พลงขมน้อย ๆ คุณหญิงก็ขมขำ
 “จริง ฉันทำชักงุ่มง่าม” ว่าแล้ววาง
 “ไปแล้วมีอะไรส่งข่าวมาทางข้างนะ เอ
 ข้างไปด้วยเอะระไไช่วยเหลือมือ แก่เจ้า
 ใจไ” คุณหญิงพ
 “บางที เวลา เสาศพระชนไปช่วยด้วย”
 เจ้าคุณพ
 “น่านะเกอขมกรก” คุณหญิงแนะ
 “แนละฉันน้ออยู่ เพราะเป็น ไทรเลขผู้
 จักการด้วย”
 “ก่อนแต่ไทรเลขนี้ ไม่ได้รับข่าวอะไร
 ข้างหรือเกอ”
 “ไม่มีเลยเจ้าค่ะ เมื่อเดือนก่อนได้รับ
 จกหมายผู้จัดการละบยหนึ่ง แต่ไม่มีอะไร
 เป็นจกหมายเยี่ยมฉลามข่าวคราวส่วนค้ว”
 “คนอายุเท่าไไร” เจ้าคุณถามแซง
 “ผู้จัดการนะ”
 “ราว ๓๐ เจ้าค่ะ”
 “เป็นมานานแล้วหรือ”
 “เป็นผู้ช่วยมาก่อน เพิ่งได้เป็นผู้จัดการ
 เมื่อคิฉันไปอยู่ของง” หล่อนคอยเรียบ ๆ
 นครสวรรค์ไคคิฉันรับบุญเกิดออกครงหนึ่ง

สันติธรรม

ขึ้น

ผู้ที่มาคอยรับอยู่ที่สถานี คือคุณพระวิวัฒน์ ขุนประเทือง เกลิม และหลวงนิติกร ซึ่ง หล่อนถูกแนะนำโดยคุณพระ บุญเกิดวาท ความองอาจกล้าหาญของหล่อน ด้วยความวิทกและ แปลกใจ

“ไปเรื่อง พัสวาท” หล่อนกระซิบถาม เกลิมเขา ๆ แต่เขาหันหน้าแทนคำทัก ยิ่ง เพิ่มความทักใจให้แก่หล่อนยิ่งขึ้น

“ไปเถอะเถอะ ที่ยังพักบ้านลุง” คุณ พระชวนเขา ๆ

เธอยิ่งแปลกมากขึ้นทุกที อาการของ ทุกคนที่มาหรือหล่อนคืออาการนำลง นึกตก ไปมากมาย คิดว่ามาถึงจะได้พบสวาทกับ เปรื่อง แล้วช่วยกันร้องไห้เพราะความเสีย ใจ หล่อนเองร้องมานานแล้ว คิดเมื่อไร น้ำตาออกเมื่อนั้น ลมความทุกข์ของข้าที่ ประพาศที่ต่อหล่อนแต่คนหลัง คงไว้คึกคาก คึกใจเพราะ ความเมตตา ปราณี และ บุญคุณ ท่านตายแล้ว อะไรอีกเล่าที่ระมาแทนท่าน ได้ ตลอดทางที่กลัวย่านทุกคนเจียขกรับ ท่างคนต่างคึก และนาน ๆ ก็ถอนใจกันเสีย ครึ่งหนึ่ง ไม่แต่บุญเกิดรู้สึกเปลี่ยนใจ ข้า แสงที่คุณหญิงให้มากด้วย แล้วข้ามพุดผ แต่ที่ลุดซึ่งกำลังชันของนพคุณ ก็มากลั

เจียขกรอยไปกับผู้ใหญ่เหมือนกัน แนบตัว คึกขยับขยับมารดาแน่น นมนี้อะไรกัน เมื่อด่านเรียบรอยแล้ว ความจริงจึง ได้แยกชั้น เบ็ดในขณะบุญเกิดถูกเรียกตัว ไปนั่งในหมู่ท่านผู้ใหญ่ มีเจ้าคุณประชาภิ โภศล คหบดีผู้มั่งคั่งและมีเกียรติยศของนคร สวรรค์ คุณพระวิวัฒน์ หลวงนิติกร ขุน ประเทือง ฯ นายเกลิม รวมทั้งคน เกลิมส่ง ญญแก่อกหนึ่งให้แก่บุญเกิด หล่อนรับไว้ ด้วยความพิศวง

“บุญแก่ สำหรับ ใจที่ขบคุณสวาทสักได้ไว้ กับลุงซึ่งได้ทำหลักฐาน ทุกอย่าง ไว้เรียบร้อยแล้ว แล้วก่อนตาย ๓ เดือน” คุณพระบอกเล่า หึหึอะไร เขาโทรเลขบอกว่าข้าตายให้มา แต่พอ มาถึงกลับดกหอม ล้อมตัว รวบรวมกระทำ มั่งขวัญ แต่บุญเกิดเห็นเด็กที่ส่งมามากมา แค่น้อย จึงเพียงแค่นอนอยู่ในความคึกเท่า นั้นหาได้กล้ากล้าเกินซักไซ้อะไรไม่ รอฟังให้ ถึงที่สุด พอคุณพระหยิบซองกระดาษส่งให้ แลกล่าวอีก

“นพนิกรมรณ ที่คุณสวาททำไว้ ทุก ท่านท่านอยู่นั้นเป็นผู้หนึ่งในการเข็ด เว้นแต่เจ้า คุณ ลุงเพิ่งเชิญมาให้ท่านทราบเมื่อเมื่อนั้น คายแล้ว”

พ. ศ. ๒๔๗๗

บุญเกิด

บุญเกิดรับซองมาถือไว้ พอคณพระ พุทธร
ห่อหนึ่งไข่อ่าน จบแล้วนำตาของห่ออื่นไหล
รินจนต้องซับลงซ้อนความอ่อนแอ แต่ระหัด
ห้ามลักเท่าใดก็ไม่หาย ห่ออื่นรู้แล้ว รู้ตลอด
ว่าเหตุใดบ้างจึงได้ตาย ช่างโหดร้ายอะไร
อย่างนี้ แต่อะไรเล่าที่ห่อหนึ่งลงโทษว่าโหด
ร้าย พิษยักรมหรือ หรือพวกกรรมการ
เข็ญของ เปเล่ไม่ใช่ โชคของข้าห่ออื่น
กำลังทากที่โหดร้าย

“คุณข้า เป็นอะไรคะ” ห่ออื่นพยายาม
หักความโศกแล้วไต่ถาม ผู้ใดฟังได้เห็น

ทุกคนถอนใจ และเข้าใจความหมายของ
ห่ออื่น

“เป็นลม แก่ไม่ทัน” ขุนประเทืองบอก

“เป็นลม” ห่ออื่นทวนและวางซองพิษยั-
กรรมดังอย่างแรง “ยาอยู่ที่ใดกัน” ห่ออื่น
ก็ออกหน้าซิกปากสันหนาท้องเม้มห้ามไว้ “ไม่
ใช่ หนูอย่าเข้าไปใกล้ ลงทะเลให้พ้น”

แล้วคณพระก็ตั้งคนเฝ้า เริ่มแก้เลม
พิษพิษยักรมจนการได้พิษคืนมาอย่างละเอียด
และในการที่ใดหัดกัน นางจีนได้หัดลมทั่ว
ทำหนังสือสัญญาให้นายพรมกับเจ้าสร้อยผู้ช่วย
ว่าระจำเงินให้ห้าพันบาทค่ากำนัน แล้วท้อไป
รับเลี้ยงพวกนักมวยให้รายได้ เดือนละ ร้อยบาท

ให้ท้ออยู่ที่กินเป็นสภากิจ แม้ว่าจะหนังสือนาย
พรม กับนายสร้อย จะนำ ไปฟ้องร้องไม่ก็ได้ใน
เมื่อนางจีนฝึกสัญญาที่ถาม แต่เป็นหลักฐาน
อันหนึ่งที่จะลากตัว นางจีน นายพรม นาย
สร้อย และนางข้า เข้าเป็นจำเลยในคดี
อาชญาได้ ถ้าฝ่ายเจ้าทุกขของเรือนจีน
แต่ในวันรุ่งขึ้นข่าวที่ นายพรม นายสร้อย ถูก
เฉลิมกับสอากยได้พร้อมของกลางคือหีบ รั้ว
ไปถึงนางจีน ทั้งนางข้าก็ถูกจับตัวในกลาง
คืนวันนั้น โดย คำให้การ ของเจ้าพรม ชักทอก
ถึง ก็พยหนังสือของ นางจีนที่ท้อให้ คนทั้ง

สามรับสารภาพหมด แม้แต่จะนำเรื่องส่ง
บ้านเมืองหรือไม่เท่านั้น นางจีนรู้ตัวว่าผิด
ตกใจเย็นลมล้มลง ทั้งยืน แก่ไข่ม้วน ซึ่ง
ความจริงถ้าจะอยู่เข้าไปอีกสักครึ่งชั่วโมงก็น่า
จะไม่ตาย เพราะคณะกรรมกรการได้ปรึกษา
ตกลงกันแล้วว่า เหตุร้ายที่เกิดขึ้นนี้ไม่มีผู้
ใดเสียหาย และเพื่อเห็นแก่ความดีของนาย
สวัสดิ์ทำความดีมาเข็นอันมาก ควรสงย
เรือนเสีย ค้างชวณกันจะไปปล่อยใจและ
ปรองคองกันนางจีนให้ปราณีประนอม อยู่แล้ว
ได้ถึงเข้าไปสัก ๑๐ นาที นางจีนได้เข้า
ใจหายเสียแล้ว เฉลิมจึงโทรเลขให้บุญเกิด
มาโดยเร็ว ส่วนศพยังเก็บอยู่ใกล้กันทั้งให้

สมควรแก่ฐานะ และทำบุญร้อยบุญเกือไว้ ฟังคุณพระเล่าเรียน บทวิกรทองโคบายสุชม
 ทัษาน เพราะสติในมรคกทั้งหลายส่วนใหญ่ หล่อนเข้าใจตลอดว่าเป็นความโลภหลง ของ
 เป็นของบุญเกื้อ จึงควรระมัดระวังในการ นางชั้นเอง ระโทษใครไม่ได้ รู้สึกสงสาร
 จักแวงศพนางชั้นด้วย ควรได้รัยมรคโคบาย ลูก ๆ ของนางชั้น ซึ่งแม้จะไม่ได้เป็นอะไร
 พินัยกรรมของนางชั้น สวาทและเปรี๊ยะแม่ ก็ยังหล่อนก็จริง แต่ความสนิทสนมมรคกัน
 ะเสียใจสักเพียงใดก็หากล้าคิดคำนึงไม่ ยอม มา ไม่ทำให้หล่อนนึกว่าคนอื่น แล้วทวน
 ให้เป็นไปตามพินัยกรรมทุกอย่าง เรื่องราวท คึกถึง นายสวัสดิ์ผู้คุ้มครอง ชีวิต ของ หล่อน
 เกิดขึ้นรู้ กันไม่กี่คน จึงพยายามมิให้เสียไป แม้นตายแล้วก็ยัง จักการให้ หล่อนได้ รัยความ
 รวมทั้งข้าวคายของนางชั้นด้วย ปล่อยให้คน ร่วมเย็นเย็นสุข หาไม่ได้แล้วที่จะเสมอด้วยท่าน
 ภายนอกได้ทราบแต่เพียงว่าเป็นลมตาย พวก ผู้นี้ หล่อนตกใจอย่างเด็กข่าวว่า มรคก
 ผู้ร้ายทั้งหมด ได้ปล่อยและสั่งให้ ไปอยู่ก่อน จำนวนหล่อนระบือเป็นอย่างมากก็ต้องไม่เกิน
 ๒๕ เปอร์เซ็นต์ แบ่งให้ไว้เท่า ๆ กันทั้ง ๕
 ฐานสำคัญเท่านั้น การทชชทำการลดหย่อนให้ คน ซึ่งพอจะเป็นรายไ้เลี้ยงชีวิตไปก็อดอก
 โภชนางข้าวงายาให้หล่อนลงในอาหาร บุญเกื้อ (ยังมีต่อ)

สำนักงาน ๑๒๒๑ หน้าวัดราชบพิธ ถนนเพ็ญนคร พระนคร

หลวงสรรพสารกิจ บรรณาธิการ

ห้างหุ้นส่วนไทยเชมม เป็นเจ้าของ

นายทองทศ ไวยาณนที่ ผู้พิมพ์โฆษณา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทยเชมม หน้าวัดราชบพิธ ๑๕/๑๐/๗๗